

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

ANALYSIS|| FIDEI CA=||THOLICAE,||

Valencia, Gregorio de

Ingolstadii, 1585

VD16 V 55

Analysis Fidei Catholicae, &c. Pars Septima. Pontifex Ipse Romanvs Est, In Qvo Avctoritas illa residet, quæ in Ecclesia exstat ad iudicandum de omnibus omnino fidei controuersiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47934)

ANALYSIS

FIDEI CATHO-

L I C A E, &c.

P A R S S E P T I M A.

PONTIFEX IPSE RO-
MANVS EST, IN QVO AV-

*toritas illa residet, quæ in Ecclesia existat ad
iudicandum de omnibus omnino fidei
controuersis.*

VM varij sint ordines fidelium in Ecclesia Christi; alius eorum, qui docent & præsent, quales in primis sunt Episcopi; alius eorum, qui ab iis reguntur ac pascuntur doctrina salutari atque vñ Sacramentorum; cuiusmodi sunt vulgo ipsi fideles: hæc non iam disputamus an illa auctoritas infallibilis, cuius definitione oportet in Ecclesia diiudicari posse quæstiones fidei omnes, sit etiam in Episcopis & Doctoribus, adeoque in Conciliis, aut in cœtu ipso vulgarij fidelium; (quorum ordinum quatenus certa sit sententia in fidei controuersis, infra dicemus) neque vllam etiam cõparationem huius aut illius ordinis iam institui mus: sed affirmamus nunc certè absolute, eiusmodi auctoritatem in Romano Pontifice, qui pro tempore existit, reside- re. Quam assertionem satis ipso iudicio legitimæ Christi

*In Rom. Ponti-
fice esse suffi-
cientem auctori-
tatem ad deter-
minandas oēs
omnino quæsti-
ones fidei.*

Christi Ecclesiae confirmare possemus. Ita enim persuasus est ille hominum coetus qui Romano Pontifici parer. Quem coetum & veram esse Christi Ecclesiam, neque falli posse, haecenus à nobis demonstratum est. Sed utemur praeterea iis probationibus quae sunt huius loci propriae. Atque ut via & ratione de re latissime patente disseramus, placet hanc totam disputationem huiusmodi argumentandi forma concludere.

Cui Ecclesia tota obtemperare tenetur in iis rebus, quae ad spirituale animae salutem pertinent, siue illae fidem, siue cultum, siue mores concernant; in eo auctoritas est infallibilis ad fidei quaestiones omnes diiudicandas. Sed Romano Pontifici, pro tempore existenti, ita prorsus uniuersa Ecclesia obtemperare tenetur. Igitur in Romano Pontifice est eiusmodi auctoritas infallibilis.

Prima istius argumenti propositio facile probatur ex his promissionibus, quae de doctrinae veritate sunt diuinitus factae ipsi Ecclesiae. Quod enim uniuersa Ecclesia credere tenetur: id infallibiliter verum esse oportet. Alioquin falsum illa quandoque obligaretur credere. Quod plurimum abhorret ab illarum certitudine promissionum:

Hoc factus meum cum eis: Spiritus meus qui est in te, & verba mea, quae posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis tui, a modo & usque in sempiternum. Item: *Alium paraclitum dabit vobis, Spiritum veritatis: ut maneat vobiscum in aeternum.* Item: *Ille vos docet omnia, &c.* Ut alia nunc praeteream, quae supra, cum de ea Ecclesiae praerogatiua ageremus, disputata à nobis sunt. Si alicuius igitur in rebus ad salutem pertinentibus, atque ad eam in fidei controuersis iudicium sequi debent omnes fideles: is quin auctoritatem infallibilem ad fidei controuersias omnes determinandas habeat, dubitari

Qua forma ad probandum

Isai. 59.

Ioan. 14.

e non

non potest: vt in illa priori propositione nostri argumēti posuimus.

Illud maius est, & accuratiore demonstratione indiget, quod in altera propositione assumpsimus, Pontificem Romanum esse, in quo talis ac tanta dignitas præmineat, vt in iis, quæ ad animi spectant salutem, adeoq; ad ipsam fidem, omnes fideles ei obtemperare parereq; teneantur. Quæ sanè assertio illum in Ecclesia principatum Romano tribuit Pontifici, quem Sectarij omnes cum primis reuocant in dubium, imò verò inficiantur.

Nomine primatus Rom. Pontifici quid intelligatur.

Neq; enim aliud nomine eiusmodi primatus intelligimus, quàm talem auctoritatem cui omnes fideles in vtroq; foro interno & externo parere debeant in iis, quæ spectant vel ad mores, vel ad cultum, vel ad fidem, id est, in salutis negotio. Ac sanè Romanum Pontificem hunc principatum obtinere, demonstratum luculēter à quàm plurimis Catholicis auctoribus est: ex quibus mihi valde probatur Thomas VValdensis, libro 2. doctrinalis fidei antiquæ cap. 29. & deinceps. Turrecremata lib. 2. de Ecclesia ferè per totum. Rossensis art. 25. cōtra Lutherum. Ioannes Driedo lib. 4. de variis dogmatibus cap. 4. parte

2. & 3.

Melchior Canus lib. 6. de locis Theologicis per totum, vt eos nunc omittam, qui doctissimè etiam de hoc ipso argumento posterius scripserunt: vt Sanderum, Stapletonum, Franciscum Turrianum, &c. Nos quidquid in eius assertionis confirmatione præcipuè disputari solet ad hanc rationē commoda methodo reuocare posse videmur: Auctoritas illa in Ecclesia primaria prorsus à Christo tributa est B. Petro, & ipsius successoribus, vsq; ad consummationem seculi. Sed Romanus Pontifex pro tempore existens, B. Petri est successor. Igitur Romano Pontifici pro tempore existenti illa auctoritas à Christo tribuitur.

Summa dissertationis de Romano Pontificis primatu.

Hoc

Hoc in argumento tria ponimus. Primum. Aucto-
ritatem illam primariam D. Petro esse à Christo colla-
tam. Secundum. Non illi solùm, sed etiam eius succes-
soribus. Tertium. Romanum Pontificem pro tempo-
re existẽtem B. Petri successorem esse. Quæ tria cùm or-
dine probauerimus, locus hic erit expeditus.

*Ad asserendum
Rom. Pont. pri-
matum tria ex
ordine proba-
da.*

*PRIMARIAM IN ECCLESIA AUCTORI-
tatem fuisse à Christo collatam D. Petro.*

PRIMUM illud, quoniam quæstio hæc omnis est facti,
probandum est ex historia Euãgelica, vbi Christi Do-
mini gesta narrantur. Et quia mihi in hac tractatione, ac
Analyfi fidei, propositum (vt in initio monui) est, non tam
proferre noua, quàm & explicatione nonnihil illustrare
& argumentis communire vetera, quæ solent esse ferè
firmiora: vtar iam etiam ad probationem illis potissi-
mum Euangelij locis, ex quibus vniuersi Ecclesiæ Docto-
res (quos etiam allegabimus) eiusmodi primatum Petri
collegerunt. Primus igitur locus valde illustris est apud
D. Mattheum: vbi Christus Dominus eam auctoritatem
verbis amplissimis D. Petro promisit. Cùm enim is Chri-
sto, communiter ex omnibus Apostolis percontanti: *Vos
autem quem me esse dicitis?* tanquam os omnium Apostolorum
& vertex totius consortij (vt inquit D. Chrysostomus) re-
spondisset: *Tu es Christus Filius Dei viui:* vicissim Christus
ad eum ita loquitur: *Beatus es Simon Bariona, quia caro &
sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. Et ego
dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ec-
clesiam meam. Et porta inferi non praualebunt aduersus eam.
Et tibi dabo clauis regni cælorum. Et quodcunq; ligaueris super
terram, erit ligatum & in cælis: & quodcunq; solueris super ter-
ram, erit solutum & in cælis.* Ex quo sanè loco ad confir-

*Primariam in
Ecclesia auctor.
D. Petro fuisse
à Christo tribu-
tam. Probatum
I. ex variis E-
uangelij locis.*

*Primus Euan-
gelij locus pro
D. Petri pri-
matu.
Matth. 16.*

*Homil. 55. in
Matth.*

mandam illam Petri auctoritatem totidem argumeta duci possunt, quot sunt penè in illa Christi oratione verba. Expendamus igitur singula, quò demum intelligatur non perperam eruditissimos Ecclesiæ Patres hoc inprimis testimonio Christi singularem illum Diui Petri primatum (vt pòst videbimus) asseruisse.

I. **B**EATVS es, inquit, *Simon Bariona*. Quemadmodum ex omni illo numero Apostolorum Petrus solus respòderat, & vsq; adeò præclaram de Christo confessionem ediderat: ita Christus prætermisiss cæteris, nomine proprio eum compellat, parètis etiam nomine indicato, vt ea re facilius intelligeretur ad quemnam propriè atque singulariter sequentes promissiones referendæ essent.

II. **Q**UIA caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus qui in cælis est. Nempe declarauit etiam iis verbis quàm certitudinem habitura esset ea doctrina fidei quæ à Petro traderetur ex præcipua illa auctoritate, quam deinde illi promittit, vt iam iam videbimus. Non enim sensu, qui sæpe fallit, carnis & sanguinis, sed cœlestis Patris inspiratione fides de Christo atq; adeò de aliis omnibus mysteriis (vt quæ ad Christum omnia reuocantur) concipienda à Petro atq; explicanda erat.

III. **E**T ego dico tibi: *Mercedem*, inquit B.^a Hieronymus, *recepit vera confessio*. Et B.^b Cyrillus: *Tam vera*, inquit, *sententia remunerationem Petrus reportauit*, id est, donum aliquod atq; prærogatiuam singularem, vicissim Christus Petro pollicetur in præmium illius verissimæ confessionis, quã ipse solus præ aliis de Christo fecerat. Quod similiter D. Chrysostomus, Theophylactus, Euthimius, Hilarius intellexerunt:

III. **Q**UIA tu es Petrus. Hæc nominis commutatio promissæ etiam in oës fideles auctoritatis indicium est. Quod

a Lib. 3. comment. in
March.
b Lib. 4. dialo.
de Trin. cum
Hermia, paulò
pòst initiũ.
In cõmentariis
eius loci.

Quod primum apparet ex Scripturae analogia in aliis locis. Vbi enim aliàs similis commutatio nominis diuinitus facta perhibetur, singularis alicuius dignitatis symbolum eam fuisse intelligimus. Id videre est in Abraham, Sara & Iacob & aliis. De qua res sic D. Chrysoftomus: *Ipsè Deus est qui nomina aptè imponit. Qui Abram, Abraham, & Sarai Saram, & Iacob Israel vocauit. Multis à natiuitate nomina imposuit. Vt Isaac & Samson, & iis quorum meminist Isaias & Osee. Quibusdam quam acceperunt à parentibus appellationem mutauit, vt prædictis, & Iesu. Mos etiam antiquitus erat à rebus nomina imponi. Quod & Elias fecit. Hoc autem non temerè fit: sed vt ea appellatione imponatur, qua sit diuini beneficij perpetuum monumentum, & memoria per prædicta nomina auditorum animis imprimatur.*

Homil. 18. in Ioan.

Deinde idem in proposito confirmat ipsa ratio impositi nominis. *Petrus* enim Latine; Græcè πέτρος, & Syriacè atque Hebraicè (qua lingua Christus tunc vsus est) **ΠΕΤΡΟΣ** *Cephas* est. Quod vocabulum significat saxum firmum & magno ponderi sustinendo aptum. Eum igitur qui in primis doctrinae coelestis soliditate ac firmitudine totam Ecclesiae fabricam sustentaturus erat; aptissimo vocabulo Christus *Petrum* appellat: nempe qui tanquam saxum immobile in ædificio Ecclesiae futurum esset. quod totius operis Christiani molem atque compagem contineret, vt D. Ambrosius disertis verbis interpretatur.

Ipsè Petri nomine significatum fuisse auctoritatis principatum.

Serm. 47. de fide Petri.

Accedit quod multò etiam antea eam appellationem Petro Christus promiserat. Cum primum enim Petrus ab Andrea est adductus ad Christum: *Intuitus eum Iesus dixit. Tu es Simon filius Iona, Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur (inquit Euangelista) Petrus. Quorsum ranto antea hæc tam seria appellationis promissio, si vacabat mysterio? Equidem hæc mihi subaudire videor Christum*

Ioan. 1.

rationem eius nominis ab officij auctoritate, quam erat Petro aliquando collaturus, reddentem: perinde ac si apertè subiunxisset: ideò Cephas vocaberis, quoniam instar firmissimi saxi totam molem ædificij Ecclesię sustentaturus es. Hoc enim procul dubio illud est, quod animo Christus voluebat tum, cùm minimè ociosè intuens in Petrum, aiebat: *Tu vocaberis Cephas*. Sic enim hunc locum interpretatur D. Cyrillus: *Respicit, inquit, vt Deum deest, qui corda & renes scrutatur, videtq̃, qui nihil ignorat, ad quantam fidem & virtutem discipulus peruenturus sit, &c. nec Simon fore iam nomen sibi, sed Petrus prædicit: vocabulo ipso commode significans, quòd in eo tanquam in petra lapideq̃, firmissimo suam esset ædificaturus Ecclesiam.* Quamuis non omnia quidem, inquit Chrysostomus, quæ euentura ei erant, hoc primo congressu prædixit. Non enim tum dixit: *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, &c.* Illud enim maioris erat potestatis nec non & auctoritatis. Quemadmodum igitur Deus Abrahamæ dicens: *Tu vocaberis Abraham*: rationem eius appellationis duxit ab eius futura dignitate, subiungens: *Quia Patrem multarum gentium constitui te*: ita Christus Petro dicens: *Tu vocaberis Cephas*, futuram illius dignitatem & principatum in ædificio Ecclesię insinuauit, etsi nondum tum quidem penitus id expresserit, Sed postea demum cùm is est confessus Christi diuinitatem, vt ait idem Chrysostomus.

Lib. I. in Ioan.
cap. II.

Chrysost.
homil. 38. in
Ioan.

Genes. 17.

Homil. 38. in
Ioan.

V.

ET super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Quam non explicârat rationem appellationis cum Petro id nomen promitteret; eam tandem his verbis apertissimè exponit, in ipsa nōminis attributione. *Tu es, inquit, Petrus*. Quamobrem verò? & quâ tandem eiusmodi appellatio tantum valet, vt mercedem illam contineat, quam (vt Patres assueverant) *recepit vera confessio*? Nempe quia
super

super hanc, inquit, petram, id est, super te Petre (vt statim probabimus) *adificabo Ecclesiam meam*. Sanè ex multis aliis nominibus, quibus Ecclesiæ dignitas atque status propter varietatem & ordinem qui in ea cernitur, commodè significari potest, vnum est, *Domus*, vt suprâ notatum est, cum de prerogatiua ordinis Ecclesiæ ageremus. Quod vocabulum idè etiam in Ecclesiam benè conuenit, quia vt domus ab inquilino, ita cœtus fidelium à Spiritu sancto inhabitatur. Hanc domum Deus per filium eius Iesum Christum *adificat*: vt Apostolus inquit; *Dei edificatio estis*. Nec verò diuinitus hanc domum *adificari* aliud est, quàm fide, cultu, & moribus aptari diuino beneficio atque perfici fideles, vt postquam gratia demum expoliti, actum inter se, tum cum Christo quàm optimè coniuncti fuerint ex illis quasi construatur dignum Deo habitaculum, secundum gratiam quidem in hac vita, & secundum æternam etiam beatitudinem in altera, quò spectat hæc omnis Ecclesiæ fabrica. Hæc illa *adificatio* est, cuius Apostolus præsertim^a sæpè meminit; quam^b dicit esse cum primis in caritate & in fide; ad quam omnia quæ fiunt, referri vult, & in qua perficienda suorum operam ministrorum Deum vt docet, hoc est, *Doctorum & Pastorum, quos dedit Deus, in adificationem corporis Christi ad consummationem Sanctorum, vt euadamus omnes in virum perfectum*. Cum Christus igitur singulariter supra Petrum se Ecclesiam suam *adificaturum* dixit; Petrum constituit facere huius domus atque *adificationis* singulare fundamentum: vt ei videlicet post Christum tanquam firmæ petræ tota illa fabrica spiritualis innitatur. Id verò aliud non est, quàm auctoritatem prorsus solidam ac firmam Petro promissam esse, qua certò niti oporteat omnes fideles, in iis rebus, quæ ad fidem, cultum, & mores, hoc est,

quæ

Cur *adificata*
dicatur super
Petrum Eccle-
sia?

1. Cor. 3.

^a 2. Cor. 10. 12.
^b Eph. 2. & c.
^c Eph. 4.

quæ ad ædificationem Ecclesiæ (vt explicatum est) pertinent, Etenim, vt eandem Petri personam æquè intelligamus, hoc loco significatâ à Christo esse nomine *petra* (super quam ædificaturum se Ecclesiam dicit) atque nomine *Petrus*; multis modis confirmari potest.

*Petrum ipsum
fuisse à Christo
significatâ no-
mine petra,
multis argumē-
tis probari.
In caput 2. ep.
ad Galat.*

NOTA.

Primò. Quia Christus non duobus illis vocabulis, *Petrus* & *petra*, sed vno & eodem, nempe *Cephas* (cum Syriacè loqueretur) vtrobique vsus est. Quod vocabulum, vt B. Hieronymus notat, absolutè significat saxum: sicut etiam *πέτρος* Græcè indifferenter significat & *Petrum* & *petram*, vt igitur, si Christus Latinè dixisset: *Tu es saxum, & super hoc saxum ædificabo Ecclesiam meam*; non dubitarem quin vtrobique illo eodem vocabulo (*saxum*) vnâ & eandem personam significasset: ita sentiendum est illum fecisse cum Syriacè loquens vtrobique similiter vocabulo *Cephas* vsus est quod *saxum* significat. Neq; quidquam impedire nos in ea re debet, quod primò quidem vbi magis expressè ad ipsam Petri personam vocabulum *Cephas* & *πέτρος* refertur, interpretès Græco *Petrus* verterit, postea autem, *petra*. Hoc enim ille fecit, non quia diuersæ res vocabulo *Petrus* & *petra* in eo loco significantur; sed vt commodius loqueretur secundum vocum formationem Latinam.

Secundò. Idem ostendit ipsa series orationis Christi, & maximè vis illius demonstratiui pronominis, *Hanc*. Super quam enim petram dicit ædificaturum se Ecclesiam? Super *hanc*, inquit: nempe quam proximè antecedentibus verbis demonstrârat, inquiens; *Tu, tu es Cephas*, id est, *petra* seu *Petrus*. Alioquin quorsum tunc attinebat ipsum *Petrum* seu *saxum* appellare, nisi illud etiâ quod de *petra* subiunxit, ad eundem retulit? Certè id fecit, vt aptè ostenderet, rem illius nominis in Petri personam conue-

conuenire. Vt cum Dominus dixit ad Abraham: *Tu vocaberis Abraham*: ad ipsum accommodauit rem etiam nominis, illud subiungens: *Quia patrem multarum gentium constitui te*. Sic etiam Angelus de ipso Christo: *Vocabis, inquit: nomen eius Iesum. Ipse enim, inquit, saluum faciet populum suum a peccatis eorum*. Vt iam alia exempla similia præteream.

Tertiò. Si non eundem Petrum eam *petram* esse Christus significauit: quem igitur aut quam rem ibi nomine *petrae* intellexit? Seipsum, inquit (vt postea videbimus) plerique Sectarij. Primum, qualis esset illa orationis consequentia? Tu Petrus es: Ego super me ædificabo Ecclesiam meam. Deinde cur dicit *hanc*? Num digitum in se intendit, aut manu sublata sese indicauit, vt commodè, *Hanc*, diceret? Accedit quod rem illis verbis facturum se promittit, planè futuram, quam nondum aut fecisset tunc aut etiam inchoasset. At ipse Christus iam inde ab origine mundi erat fundamentum Ecclesiæ, ac super illum iam tum bona ex parte Ecclesia exædificata. Item si se, non Petrum ibi *petram* esse intellexit; quam, obsecro, mercedem illis verbis Petro propter factam ab eo confessionem promisit? Non enim Petri prærogatiua est, quod super Christum ædificetur Ecclesia. At rectè sentiunt veteres, Petri confessionem illis Christi verbis atque promissione singulariter remunerari, vt antè dictum est. Necesse est igitur, vt intelligamus Christum ibi ipsum Petrum appellasse *petram*, super quem ad eò promiserit Ecclesiam se suam ædificaturum.

Quartò. Ita locum illum vniuersi Patres interpretati sunt, neque prorsus dubitauerunt, quin Petrus ibi *petra* dictus à Christo sit. Et si vnus quidem excipiendus est Augustinus, qui cum vtroque modo locum interpretetur, sci-

f licet

Gen. 17.

Lucæ 1.

Christū Matth. 16. non seipsum significasse nomine *petrae* probatur

1.

2.

3.

4.

Patres oēs sensisse Petrum ipsum à Christo *petram* esse dictum, excepto Augustino qui nihil ea de re defini.

Lib. 1. Retract.
cap. 21.

licet & de Petro & de Christo, iudicium ad extremum permittit liberum Lectori, ut quam interpretationem probabiliorem putet, eam sequatur. Sed cum ipse Augustinus nihil hac de re certi definiat, atque etiam permittat per petram ibi Petrum intelligere: Sequinoso portet communem sententiam aliorum Patrum, qui in eiusmodi interpretatione consentiunt. Maximè cum ratio ipsa loci eum sensum præferat, ut ostensum est, necer contrario sit firma ea ratio, quæ Augustinum de eiusmodi interpretatione addubitare fecit. *Non enim*, inquit ipse, *dictum est Petro: Tu es petra, sed tu es Petrus.* Atqui si de vocabulis quærimus, ne *Petrus* quidem à Christo dictum est illi, sed *Cephas*. Quod vocabulum petram seu saxum significat, ut supra notatum est. Quare nihil impedit, quominus petram à Christo Petrum esse appellatum intelligamus, quamvis secundariam quidem post Christum, ut paulò post docebimus.

Nunc Patres eum locum ita interpretantes audiamus. ^a Dionysius Petrum affirmat ab Apostolo Paulo vocatum *fundamentum Ecclesiarum*. ^b Tertullianus: *Latine*, inquit, *aliquid Petrum, edificanda Ecclesia petram dictum*. ^c Clemens: *Simon Petrus fundamentum Ecclesia definitus est. Qua de causa etiam Domini ore cognominatus est Petrus.* ^d Origenes: *Vide magno illi Ecclesia fundamento & petre solidissima, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur à Domino: Modice fidei quare dubitasti?* ^e Cyprianus: *Petrum primum Dominus elegit super què edificavit Ecclesiam.* ^f Hippolytus: *Princeps Petrus fidei petra.* Ambrosius in hymno, teste ^g Augustino: *Hoc (gallo gallinaceo) ipsa petra Ecclesia carente culpam diluit. Qui sensus (inquit Augustinus) multorum ore catur in versibus beatissimi Ambrosij.* Item ^h Ambrosius in alio loco: *Petrus pro soliditate devotionis Ecclesiarum,*
petra

^a Ad Timoth.
^b Lib. de præscript. hæret.
^c Epist. 1. ad Iacobum.
^d Homil. 5. in Exod.
^e In epist. ad Quintum de bapt. hæretic. Atq; idem dicitur quoque asserit, lib. 1. ep. 3. & 12. & 1.
^f 4. epist. 9. & in ep. ad Iulian. & 1. de unit. Eccl.
^g De consummat. mundi.
^h Lib. 1. Retract. cap. 21. Loco citato.
ⁱ Serm. 27. de fide Petri

petra dicitur, sicut ait Dominus: Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, petra enim dicitur eò, quòd primum in nationibus fidei fundamenta posuerit, & tanquam saxum immobile totius operis Christiani compagem molemq; contineat. Ac rursus de claudo illo homine, qui diuinitus à Petro sanatus est, loquens: Si Petrus, ^l inquit, petra est, super quam edificatur Ecclesia, rectè prius pedes sanat, ut sicut in Ecclesia fidei fundamentum continet, ita & in homine membrorum fundamenta confirmet. ^k Gregorius Nazianzenus: *Vides, inquit, quemadmodum ex Christi discipulis, magnis utique omnibus & excelsis atque electione dignis, hic (Petrus) petra vocetur atque Ecclesie fundamenta (nempe intelligit reliquos Christi Apostolos) fidei sue credita habeat.* ^l Hieronymus: *Secundum metaphoram, inquit, petra, rectè dicitur ei (Petro) AEdificabo Ecclesiam meam super TE.* ^m Basilius: *Petrus cum dixisset: Filius Dei es altissimi; & audisset, petra es; encomiis celebratus est. Etiam si autem petra est, non ut Christus petra est, sed ut Petrus petra. Christus enim reuera petra inconcussa est, Petrus verò propter petram. Largitur enim Iesus suas dignitates & non euacuatur, sed habens dat.* ⁿ Hilarius: *O in nuncupatione noui nominis felix Ecclesia fundamentum, dignaq; edificatione illius petra, quæ infernas leges dissolueret.* ^o Paulinus: *petra est Christus. Etiam discipulo huius vocabuli gratiam non negauit, cui dicit: Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.* ^p Chrysostomus: *Princeps Apostolorum Petrus super quem Christus fundauit Ecclesiam, verè immobilis petra & firma confessio.* ^q Prosper Aquitanicus: *Hæc fortissima petra ab illa principali petra (Christo) communionem & virtutis sumpsit & nominis.* ^r Epiphanius: *Ipse Dominus constituit Petrum primum Apostolorum, petram firmam, super quam Ecclesia Dei edificata est.* ^s Maximus: *Per Christum Petrus factus est petra: dicente ei Do-*

f 2

mino:

ⁱ Serm. 68. de Natali Petri & Pauli.

^k In orat. de moderat. in disput. habenda.

^l Lib. 3. Comment. in Matthe in cap. 16. atque idiplum expressè affirmat, in cap. 2. Isai. & 16. Ierem. & 41. Ezech. & 7. Amos. & 1. Abdiæ, & lib. 1. contra Iouin. circa mediū, & lib. 1. dialog. cont. Pelagian. ante medium.

^m In cõcione de pccniten. que est numero 28.

ⁿ Canone 16. in Matth.

^o Epist. 4. ad Seuerum.

^p Homil. 27. ex variis Matthe. locis. Idè in Psal. 50. & hom. 2. de encomio Petri & Pauli, & hom. 55. in Matth.

^q Lib. 2. de vocat. gent. c. 9.

^r In lib. Anchoratus non loq; ab initio. / Serm. de Petro & Paulo, qui incip. Gloriosissimos.

7 Actione 3.
 8 Lib. 3. in Ca-
 tic. ex Pifello:
 non longè à
 fine.
 9 Optat. lib. 2.
 contra Parm.
 Leonis ferm.
 3. de passione
 Dñi. Cyril. lib.
 2. in Ioan. c. 12.
 In dori lib. de
 patribus noui
 Testamenti.
 Euthimij in
 cap. 16. Matth.
 Gregor. in Re-
 gistro. lib. 6.
 ep. 37. & alio-
 rum.
 10 Serm. de ca-
 thedra Petri
 qui est 15. de
 Sanctis.
 11 In Psal. 69.
 12 Tract. 11. in
 Ioan.
 13 Tract. vlt. in
 Ioan. & ferm.
 14 de verbis
 Apostoli.
 15 Lib. 1. Re-
 tract. cap. 21.
 16 Tract. 36. in
 Ioan.
 17 Quæst. 75. ex
 nouo Test.
 18 Enarrat. 1.
 in Psal. 108.
 19 Lib. 2. de
 bapt. contra
 Donatist. ca. 1.
 20 Epist. 86.

*mino: Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam me-
 am.* ⁷ Concilium Chalcedonense: *Petrus Apostolus est petra
 & crepido Ecclesie Catholica.* ⁸ Theodoretus: *In Petro Aposto-
 lorum principe Dominus in Euangelio se Ecclesiam suam adifi-
 caturum promisit.* Eadem sententia (ne simus prolixi) reli-
 quorum ⁹ Patrum est. Quin & ipse Augustinus multis in
 locis Petrum à Christo dici petram & fundamentum Ec-
 clesie interpretatus est. Ut cum ¹⁰ inquit: *Petrum funda-
 mentum Ecclesie Dominus nominauit: & ideo dignè fundamen-
 tum hoc Ecclesia colit, supra quod Ecclesiastici edificij altitudo
 confurgit.* ¹¹ Item: *Petrus Christum confessus erat filium Dei: &
 in illa confessione appellatus erat petra, super quam fabricaretur
 Ecclesia.* ¹² Item: *Respondit Petrus petra illa, voce omnium: Do-
 mine, ad quem ibimus? Et si autem in aliis quibusdam lo-
 cis petram Christum interpretatus sit; tandemque, ut an-
 tea diximus, ¹³ dubitauerit, utro modo potius ille qui-
 dem locus Matth. 16. intelligi debeat: tamen de ipso
 principatu alioquã, quem habuerit Petrus in Ecclesia,
 quemque vocabulo *petra, capitis fundamenti, ianitoris caeli,*
 metaphoricis significare Orthodoxi solent, nullo pacto
 dubitauit vnquam Augustinus. ¹⁴ Eius enim sunt illa ver-
 ba: *Quis nesciat primum omnium Apostolorum esse beatissimum
 Petrum?* Item: ¹⁵ *Ipsam, inquit, constituit Dominus esse caput
 eorum, ut pastor esset gregis Domini.* Item: ¹⁶ *Primum in di-
 scipulis habuit.* Item: ¹⁷ *Quis nesciat illum Apostolatus Petri
 principatum cuiuslibet Episcopatus preferendum?* Ac exstat lo-
 cus Augustini in ¹⁸ epistola ad Casulanum; ex quo satis ap-
 paret, minimè illum improbare, quo minus Petrus etiam
 Apostolorum *caput, caeli ianitor, & Ecclesie fundamentum*
 nominetur. Tot enim ac talibus nominibus, Augustino
 referente & minimè reprehendente, Petrum (ex vulga-
 tissima procul dubio Ecclesiarum omnium sententia)
 appella-*

appellavit is contra quem ibi Augustinus de ieiunio Sab-
bati disputat. Sed reliqua argumenta, quæ continen-
tur in illo loco Matthæi pro primatu Petri psequamur.

ET tibi, inquit, dabo claves regni cœlorum. Illustrat his ver-
bis Christus alia metaphora vim auctoritatis illius
primariæ, quam Petro ad cõstituendum de iis rebus, quæ
pertinēt ad salutem fidelium, pollicebatur. Namq; cla-
ues regni cœlorum eam potestatem vocat, propterea
quòd eius vsu multiplici cœlum fidelibus vel clauditur
vel aperitur. Quid enim aliud est, doctrinam fidei certò
explicare; peccata remittere; leges salutares condere; ca-
quæ ad sanctissimum cultum pertinent, constituere; aliis-
quæ id genus rationibus hominum salutem cõsulere; quàm
iisdem cœlum, hoc est, aditum ad æternam beatitudinē
aperire? Contrà verò, cùm beneficium remissionis pec-
catorum iusta ex causâ negatur; cùm alicuius aut vita,
aut doctrina condemnatur; cùm excluditur ex commu-
nitione fidelium; huic nimirum quasi clauditur cœlum.
Itaq; intelligendum est, cùm soli Petro in hoc loco cla-
ues regni cœlorum singulariter promittuntur, summam
illi post Christum in Ecclesia promitti potestatem. Nem-
pe eiusmodi, qua & omnibus aliis (atq; adeò etiam ipsis
Apostolis) & omnibus modis aperire potuerit regnum
cœlorum. Non enim Apostolis item reliquis claves ipsas
cœli aut promississe aut tradidisse Christum legimus. Et si
attribuit illis quidam auctoritatem vsus eius-
modi clauium; vt scilicet clauderent cœlum aut aperi-
rent, retinendo vel remittendo, seu quod idem est, sol-
uendo vel ligando peccata. Claves autem ipsæ, hoc est,
plena atq; summa potestas id omni ratione faciendi, Pe-
tro soli, promissæ atq; adeò tributæ sunt, quæ est Christi
promissionum fidelitas.

VI.

*Potestas in Ec-
clesia primaria
eius nomine
clauium regni
cœlorum signi-
ficatur.*

*Soli Petro cla-
ues ipsæ regni
cœlorum promif-
sæ & data sunt:
ceteris autē A-
postolis aliquis
tantum usus
illarum.
(Matth. 18. &
Ioan. 20.)*

f 3 Quod

Quod sanè discrimen inter Petrum & reliquos Apostolos, quod attinet ad potestatem eam clauium, præclare veteres Patres animaduertent. Nam Augustinus, quoniam ad vtilitatem ipsius Ecclesiæ, principatus eius auctoritatis Petro tributus est, ideò scribit Ecclesiam illum repræsentasse tum cum ei à Christo diceretur: Et tibi dabo claves regni cælorum. ^m *Quædam, inquit, dicuntur, quæ ad Apostolum Petrum propriè pertinere videantur, neque tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cuius ille cognoscitur in figura gestasse personam propter primatum, quem in discipulis habuit: sicuti est: Tibi dabo claves.* Et rursus: ⁿ *Quod ad Petrum, inquit, propriè pertinet, natura vnus homo erat, gratia vnus Christianus, abundantiore gratia vnus primusq; Apostolus. Sed quando ei dictum est: Tibi dabo claves; vniuersam significabat Ecclesiam. Item: ^o Petrus, inquit, Apostolus propter Apostolatus sui primatum totius Ecclesiæ gerebat figurata generalitate personam. Consentit cum Augustino ^p Optatus Mileuitanus, qui ob eam amplitudinem auctoritatis Petri, quæ cæteris Apostolis antecelluit; disertis verbis inquit: Solus Petrus claves accepit. Item ^q Origenes: Quoniam oportebat, inquit, aliquid maius habere Petrum, ideò illi quidem sic dicit; Et tibi dabo claves regni cælorum, & quacumq; ligaueris super terram, erunt ligata et in cælis. Non ergo modica differentia est, quòd Petro quidem sint data claves non vnus cæli, sed multorum cælorum, vt quacumq; ligauerit super terram, sint ligata non tantum in vno cælo, sed in omnibus cælis, & quæ soluerit super terram, sint soluta non solum in vno cælo, sed in omnibus cælis. Ad eos autem, qui multi sunt ligatores & solutores in terra, sic dicit, vt soluant & alligent, non in cælis, sicut Petrus, sed in vno cælo; quia non sunt in tanta perfectione sicut Petrus. Item beatus ^r Leo: Petro, inquit, præ cæteris est tradita soluendi atque ligandi potestas. Neq; verò præ-*

^m In Psalmū
108.

ⁿ Tract. 124.
in Ioann.

^o Tract. 134.
in Ioan.

^p Lib. 1. contra
Parmen. circa
medium.

^q Tract. 6. in
Matth. ferè in
medio.

^r Epist. 89. ad
Episcopos per
Viens. pro-
uin. constitu-
toa.

houo

11

rò præ-

rò præminentiam hanc auctoritatis clauium in Petro Hieronymus & Cyprianus ignorauerunt, cum^s ille scripserit, *inter duodecim unum eligi, ut capite constituto schismatis tollatur occasio:* hic autem, *primatum Petro dari, ut una Christi Ecclesia, & una Cathedra monstraretur.*

Huc præter auctoritatem sanctorum Patrum accedit analogia Scripturæ, eiusq; phrasis in aliis locis. Etenim clauium nomine summa potestas designari in Scriptura sacra solet. *Dabo* (inquit Dominus Eliachin summo sacerdoti, qui typum Christi gessit) *clauem domus Dauid super humerum eius. Et aperiet & non erit qui claudet, & claudet & non erit qui aperiat.* Quid verò hæc clavis significat? Nempe potestatem talem in domo Dauid, hoc est, in Ecclesia, ut quod ab ea rectè ac legitimè constitutum sit, ratum apud omnes ac firmum esse debeat, nec possit à quoquam rescindi. Hoc enim est quod ait: *Aperiet & nemo claudet, et claudet & non erit qui aperiat.* Hanc clauem, hoc est, potestatem in Ecclesia, quæ & dicitur regnum cælorum, Christus præstantissima ratione habet. Ipse enim est *sanctus ille & verus* (inquit Ioannes Apostolus) *qui habet clauem Dauid, qui aperit & nemo claudit, claudit & nemo aperit.* Petro igitur vices suas in hac vsurpanda clauē, hoc est, summam post ipsum auctoritatem in terris promisit, cum se illi clauē regni cælorum traditurum pollicitus est. *Largitur enim Christus* (inquit Basilius) *suas dignitates & non euacuatur, sed habens dat.* Ac sanè in politicis etiam id similiter obtinuisse videmus, ut cui regendæ ciuitatis summa auctoritas attribuitur, huic tanquam eius dignitatis symbolum quoddam clauē ciuitatis tradantur. Ab hac igitur antiquissima atq; receptissima consuetudine existimare debemus, Christum (qui solitus fuit ex rebus ferè vulgo vsitatis sermonis rationem ac modum petere)

Lib. 1. contra Iouin. circa medium.
Lib. de vnit. Eccl. non longè ab initio.

Clauis in Scriptura sacra symbolum esse potestatis.
Isai. 22.

Apocalypsis 1.

In cõcione de pœnitentia, quæ est 28.

petere)

petere) illam metaphoram mutuatum esse: vt amplitudinem eius potestatis quam Petro promittebat, quam aptissimè exprimeret.

VII.

In libro Anchoratus, non longè ab initio.

ET *portæ inferi non praualebunt aduersus eam. Portæ inferorum*, inquit Epiphanius, *sunt hæreses & hæresiarcha. Iuxta omnem enim modum in ipso Petro firmata est fides, qui accepit clauis regni cælorum.* Quo pacto & alij Patres portas inferorum hoc loco interpretantur. Si igitur ita super Petrum Ecclesia fundata est, vt possit operâ Petri ac ministerio aduersus omnes hæreses & omnem vim inferorum firma stare: confiteri necesse est, talem auctoritatem Petro tributâ esse, qua potuerit tum in omni fidei questione quod verissimum est certo docere, tum quæ essent fidelibus aut in cultu aut in moribus salutaria, sanctè cõstituere. Quod enim Christus subiunxit: *Et portæ inferi non praualebunt aduersus eam*, id ad antecedentia referri debet, vt inde præstantiam atq; firmitudinem illius potestatis intelligamus, quam Petro pollicebatur, affirmans se super illum Ecclesiam fundaturum, eiq; traditurum clauis regni cælorum. Nam & ad explicandam etiam vim atq; vsum eius auctoritatis adiunxit, illud quod ad extremum sequitur:

VIII.

ET *quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Quibus verbis non qualicumq; modo cum significat soluere atq; ligare posse, sed tanquam cum nimirum qui auctoritatem ipsam clauium regni cælorum absolutam atq; plenam habet: vt ex verbis antecedentibus, quæ hactenus exposita sunt, didicimus. Quo sanè pacto cæteri Apostoli clauium auctoritatem non acceperunt; vt testimoniis Patrum, quæ partim adduximus, partim postea adducemus, perspicuum fit.

Hic.

HIC VERÒ quo minus ex hoc Euangelij loco primatum illum Petri colligamus, nobis obiiciunt Aduersarij primò, Non Petrum, sed Christum ipsum nomine *petra*, super quam Ecclesia ædificanda fuerit, intelligi hoc in loco debere: vel certè confessionē ipsam fidei de Christi diuinitate à Petro editam. Atq; hinc vrgent illud: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, prater id quod positum est, quod est Christus Iesus.* Secundò, Quidquid hinc Petro promissum est, aliis etiam Apostolis esse tributum. Nam & omnes *fundamenta* appellantur, in Apocalypsi Ioannis: & omnibus Christus dixit: *Quæcumq; ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo, et quæcumq; solueritis super terram, erunt soluta & in cælo.* Et illud item omnibus: *Ite, ego mitto vos, quorum remisistis peccata, remittentur eis, &c.* Quò accedit auctoritas Patrum, qui pares omnes Apostolos fuisse, testari videntur. Cyprianus enim dicit: *Hoc erant vtiq; ceteri Apostoli, quod erat Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis.* Quod ipsum similiter affirmant ^x Anacletus, ^y Hieronymus, ^z Leo. Tertiò, Quod Petro peculiariter videatur Christus clauas regni cælorum promississe: id, inquit, ad confirmandum illius principatum non valere. Non enim ipsi Petro peculiariter, sed Ecclesiæ, cuius figuram ibi Petrus, auctore Augustino, præferebat, esse promissas atq; datas clauas.

Ad primum respondemus: Etsi Christus alioquæ *petra* angularis & fundamentum præcipuum sit, quo Ecclesia omnis nititur, tamen in eo quidem loco apud Matthæum *petra* nomine non posse ipsum intelligi, sed Petrum significari. Quod cum antea perspicuis argumentis ex ipso loco ductis, & consentiente auctoritate sanctorum Patrum, confirmauerimus, nihil est necesse idem denuò probare. Nam quod Augustinus (vt diximus) sub-

g dubi-

Quibus potissimum argumētis Seditarij contendunt ex loco Matth. 16. non colligi D. Petri primatum.

1. Cor. 3.

Apocal. 22.

Matth. 18.

Ioann. 20.

Lib. de vnit. Eccl.

x 21. distinct. c. in nouo.

y Lib. 1. cōtra Iouin.

z Epistola ad Anastasium Tharsenf.

Respondetur ad eiusmodi argumenta.

Matth 16.

dubitârit, Petrusne an potius Christus ibi petra nomine. tur, vbi tam est aliorum omnium Patrum sententia concors & constans, nihil nobis præiudicare debet.

Vt autem ibi per petram confessio fidei etiam, à Petro facta, intelligatur, non impedimus. Nam quod ad rem ipsam attinet, nihil interest, vtrum supra Petrum, fidem certò ac singulariter confitentem atq; docentem, vel supra certam & singularem Petri confessionem, Ecclesiam fundatam esse dicas. Eòdem enim res redit. Nam neq; nos, cum ex sententia Patrum supra Petrum fundatam Ecclesiam esse affirmamus, personam Petri cogitamus nudam, sed explicantem certam de Filio Dei fidem: neq; etiam illo loco vel nuda fidei confessio per se ipsa, vel alterius hominis, præterquam Petri, potest intelligi. Dicit enim Christus: *Super hanc petram*, id est, super te, Petre, confitentem, atq; ad eò super cõfessionem fidei tuam certam ac immobilem.

Itaq; vtrumq; videmus à veteribus explicatum esse, & supra Petrum, & supra Petri confessionem Ecclesiam esse fundatam. Quoniam nihil re ipsa inter vtrumq; interest, vt dictum est. *Princeps*, inquit Chrysostomus, *Apostolorum Petrus. super quem Christus fundauit Ecclesiam, verè immobilis petra, & firma confessio.* Ac rursus alio in loco, posteaquam supra fidem Petri Ecclesiam ædificatam esse dicit; vt magis explicet hoc tantundem esse ac supra Petrum certò de fide pronunciantem ædificari, hæc verba subiungit: *Id Christus agit, vt homo piscator quauis petra firmior reddatur, vniuerso terrarum orbe reluctante.* Atque ibi ad extremum super ipsum Petrum Ecclesiam ædificatam esse disertis verbis testatur. Item Diuus Cyrillus: *Insignem remunerationem atq; honorem ipsius Petri maximum fuisse asserit, quòd inconcussam & firmissimam illius fidem*

Confessionem etiam Petri, quod ad rem ipsam attinet, nomine petra intelligi, hoc ipso quòd Petrus confitens Christi diuinitatem intelligitur.

Id etiam ostenditur testimonio Patrum.

Homil. 27. ex variis locis Matth.

Homil. 55. in Matth.

Lib. 4. dialog. de Trini. paulò post initium.

fidem petram Christus vocavit. Et Hilarius: *Hac, inquit, fides Petri Ecclesie fundamentum est.* Cuius tamen illa etiam sunt verba: *O in nuncupatione novi nominis felix Ecclesie fundamentum! O beatus caeli ianitor!* Sic etiam Diuus Cyprianus: *Super illum unum, inquit, edificat Ecclesiam suam.* Qui tamen eodem loco, paulò post dicit: *Super cathedram, id est, supra doctrinam Petri, Ecclesiam esse fundatam.* Et ob id etiam Diuus Basiliius, Petri nomine *prærogatiuam Simonis, filij Iona,* intelligi docet: *Qui de piscatoribus, inquit, ad Apostolatus functionem vocatus, propter fidei excellentiam, Ecclesia adificationem in seipsum suscepit.* Quibus verbis an non Basiliius clarissimè significauit, nec Petrum sine fide, nec fidem sine Petro, ædificio Ecclesie, quasi fundamentum, subesse?

Iam illud quod vrgent Sectarij, solum Christum esse fundamentum, facillimè expeditur. Ita enim Christus solus est Ecclesie *fundamentum*, sicut solus est mundi *lux*, sicut solus est noster *Pontifex, Episcopus, Doctor, & Pastor* animarum. Et tamen sunt præter Christum alij etiam in Scripturis *lux mundi, Episcopi, Doctores, Pastores*, verissimè appellati. Nempe non eadem sed alia ratione. Ita quoque *fundamenta* in Apocalypsi Ioannis appellantur Apostoli. Num verò id impedit, quo minus verè dictum sit: *Fundamentum aliud neminem posse ponere præter id quod positum est, quod est Christus Iesus?* Minimè. Est igitur intelligendum, quæ primario & principaliter, hoc est, præstanti quadam & singulari ratione Christo conueniunt, eadè aliis conuenire secundario. Lux ipse solus est, quæ ^a *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Item solus ipse est ille ^b *Pastor, qui posuit animam pro ouibus suis* sequè ^c *dedit redemptionem pro omnibus.* Et ^d *Pontifex solus, qui penetravit caelos,* ^e *introiuitq; per sanguinem suum in*

g 2 sancta,

Lib. 6 de Trinit. post medium.

Canone 16. in Matth. Lib. de veritate Eccl. paulò post initium.

Lib. 2. contra Eunom. paulò post initium.

Christum sua quadam ratione esse fundamentum Ecclesie singulare, licet ea quoq; super Petrum adificata sit.

Cap. 22.

1. Cor. 3.

a Ioan. 1.

b Ioan. 10.

c 1. Tim. 2.

d Hebr. 4.

e Hebr. 9.

f Iſai. 30.

g Coloff. 2.
h 1. Cor. 3.Enarr. in Pfal.
86. nō lōgè ab
initio.In oratiōe de
moder. in di-
ſputat. habenda.Lib. 3. cōment.
in Matth. cir-
ca cap. 16.In cōcōione de
pœnitentia.a Lib. 6. in Lu-
cam, c. 2.b Sermo. 2. in
Natali Petri
& Pauli.c Lib. 2. de vo-
catione gent.
cap. 9.d Lib. 2. c. 17.
& ſeq.

ſancta, æterna redemptione inuenta. Sic ^f *Doctor* eſt vin-
cus, in quo, vt in alio nullo abſconditi fuerint, omnes
^g *theſauri ſapientia & ſcientia Dei*. Denique ^h *fundamentum*
eſt primum Eccleſiæ & maximum, & vt Auguſtinus ap-
pellat, *fundamentum fundamentorum*, quod videlicet ſe-
ipſo conſiſtat, neque vlli alteri innitatur, ſuſtineatque
quidquid omnino pertinet ad Eccleſiæ ædificium, adeo-
que ipſum etiam confirmet Petrum. Sed vt alij poſt
Chriſtum ſuo quodam modo *lux mundi* ſunt. Itemque
Episcopi, Paſtores & Doctores: ſic etiam Petruſ eſt quaſi ſe-
cundarium ac præcipuum, poſt Chriſtum, Eccleſiæ fun-
damentum. Nempe cuius fidei ipſa etiam *Eccleſiæ funda-
menta commiſſa ſunt* (vt ait Gregorius Nazianzenus) id eſt,
Apoſtoli ipſi, qui, vt alios in religione confirmarunt, fun-
damenta etiam quædam fuerunt. Atque hoc idem &
veteres ipſi, qui Petrum fundamentum Eccleſiæ conſti-
tutum eſſe affirmauerunt, luculenter notarunt. *Sicut
ipſe*, inquit Hieronymus, *lumen Apoſtoliſ donauit, vt lu-
men mundi appellarentur, ceteraq; ex Domino ſortiti ſunt voca-
bula: ita & Simoni qui credebat in petram Chriſtum Petri lar-
gituſ eſt nomen: & ſecundum metaphoram petra rectè dicitur
ei: Edificabo Eccleſiam meam ſuper te*. Et Baſiliuſ: *Chriſtuſ ve-
rè eſt petra incõcuſſa, Petruſ verò propter petram, largitur enim
Deuſ ſuaſ dignitateſ & non euacuatur, ſed habens dat. Lux eſt
& dicit: Voſ eſtiſ lux mundi. Sacerdoſ eſt; facit ſacerdoſeſ. Oui-
cula eſt, & inquit; Ecce ego mitto voſ ſicut oueſ in medio lupor-
um. Petra eſt, & petram facit. Nec opuſ eſt prolixiuſ referre,
quæ in eandem ſententiam dicit ^a Ambroſiuſ, ^b Leo,
^c Proſper & alij. Ac poteſt, qui plura de hoc discrimine
fundamentorum Eccleſiæ cognoscere volet, legere inter
ceteroſ doctiſſimuſ ^d Turrecrematam in erudito illo
ſuo opere, quod ſummam Eccleſiæ nominauit.*

Ad

Ad secundam objectionem Sectariorum, de Apostolorum omnium æqualitate, doctè sanè à multis Catholicis auctoribus iam pridem secundum doctrinam Orthodoxam responsum est, vt à ^c Ioanne Driedone, à ^f Cæciliano, à ^g Melchiore Cano, à ^h Dominico Soto, &c. Res autem, vt summatim & aliquantò planius complectar, sic habet. Ad Apostolatus prærogatiuam atque dignitatem duo pertinuerunt. Vnum est, quod ab ipso Christo proximè auctoritatem Ecclesiastici ministerij Apostoli acceperunt. Quamobrem & ab eo missi, sicut ipse missus erat à Patre, dicuntur. Alterum est, quod eam auctoritatem sic à Christo acceperunt, vt non tantum in hac vel in illa orbis parte, sed vbique prorsus possent ritè ac legitime fungi muneribus Ecclesiasticis. *Euntes enim, inquit, docete omnes gentes, &c. Et: Prædicate Euangelium omni creatura.* In his duabus rebus, atque adeò in huiusmodi dignitate atque prærogatiua Apostolatus, pares omnes Apostoli fuerunt. Atque hæc duntaxat æqualitas Apostolatus probari potest iis testimoniis vel Scripturæ vel Patrum, quæ nobis obiiciuntur.

Cæterum alia duæ res sunt, in quibus Petrus Apostolus reliquis Apostolis, non quidem propriè vt Apostolus, sed vt singulare fundamentum, & caput Ecclesiæ, & pastor ouium Christi, & cæli ianitor constitutus, antecelluit. Vna est, quòd illam Apostolatus auctoritatem in vniuerso orbe, tanquam ordinariam, & duraturam, suisque adeò successoribus reliquendam, ipse accepit: eò quòd vniuersæ Ecclesiæ, quæ vnquam futura esset, fundamentum est constitutus (sicut infra ostendemus) nec talis fundamenti locum ipse perpetuò, nisi per suos etiam successores tenere potuit. Reliqui verò Apostolicam auctoritatem non eo modo acceperunt. Quin eorum

e Lib. 4. de variis dogmat. cap. 4. parte 2.
f In tract. de compar. Papæ & Concil. c. 3.
g Lib. 6. de locis Theol. cap. vlt. ad argumentum.
h In 4. sent. d. 20. q. 1. art. 2. & 3.

Apostolicam dignitatem in duabus rebus suam fuisse.
Ioan. 20.

Matth. 28.
Marci 16.
In quibus fuerunt Apostoli omnes pares.

Quibus in rebus D. Petrus Apostolis reliquis antecelluerit.

rum quasi extraordinarium priuilegium fuit, quòd & in orbem vniuersum, & à Christo proximè illam auctoritatem Apostolatus acciperent. Itaque illis è vita decedentibus, dignitas etiam eiusmodi Apostolatus esse desit, neque est ad vllos eorum successores deriuata. Quod cum ita dicimus, minimè volumus, nullam iam peruenire Apostolatus auctoritatem ad Episcopos, qui sunt (vt Anaclerus explicat) Apostolorum successores. Habent enim hi, in suis quique Ecclesiis, vicem atq; functionem Apostolorum: estque ad eò perpetuum illud Dei in Ecclesiam beneficium, quo inter ceteros ministros ei attribuntur Apostoli *ad consummationem Sanctorum*, vt Diuus Paulus disputat. Hoc igitur tantum dicimus, si & modum, quo Apostolicam auctoritatem reliqui præter Petrum acceperunt, & acceptæ auctoritatis amplitudinem, in totum scilicet orbem, spectemus; non transiisse eiusmodi dignitatem Apostolicam ad eorum successores. Nam neque auctoritatem ex æquo in vniuersum orbem habent; neque eam quam habent, habent ita proximè à Christo, sicut habuerunt Apostoli; quum Christus nimirum illam ipsis Apostolis per se tribuit, eaque re officium ordinarium Petri (id est, vniuersalis Pastoris, à quo nimirum potestas aliorum Pastorum ordinariè alioqui deriuanda est) sua quadam excellenti potestate quasi præuenit.

Altera, res, in qua Petrus reliquis Apostolis antecellit, est, quòd ipse quidem potestatem accepit etiam quandam in ipsos Apostolos: tanquam omnium videlicet (neminè excepto) qui ad Ecclesiæ ædificium & ad Christi gregem pertinent, fundamentum & pastor (vt post ostendemus) singulariter constitutus. Itaque regere ipsos atq; in fide confirmare cum auctoritate potuit, iisque præscribere

Anaclet. dist.
21. can. in no-
mo.

Eph. 4.

*Dignitas reli-
quorum Apo-
stolorum præter
D. Petrum, quo-
modo non fue-
rit deriuata ad
successores.*

scribere & modum & locum ad fungendum ministerio Apostolico, quatenus ad Ecclesie bonum id expediret. Quam sanè rem doctè mihi videtur Caietanus expediuisse, vbi scribit, Apostolos reliquos, quatenus Apostolos, fuisse quidem Diuo Petro pares: tamen, qua ratione erant oues Christi, fuisse Petro subiectos.

Porro, Hanc Petri præminentiam inter reliquos Apostolos minimè negauerunt veteres Patres. Quin imò ex loco Matthæi hætenus à nobis exposito, & ex aliis, quos deinceps adducemus, luculentissimè eam asseruerunt: etiam illi ipsi qui pares alioquì in Apostolatus dignitate omnes fuisse affirmarunt. Etenim Diuus Cyprianus in eo ipso loco vbi dixit, *pari consortio præditos reliquos Apostolos fuisse & honoris & potestatis*: mox subiungit: *Sed exordium ab vnitatem profiscitur, Petro primatus datur, vt vna Christi Ecclesia & vna cathedra monstretur.* An non in pari consortio Apostolatus primatum Petri agnoscit? Legat, cui otium est, locum illum integrum Cypriani, & satis impudentiam Sectariorum mirari non poterit, quod ex ea Cypriani disputatione probare velint: ita fuisse Apostolatus dignitate pares Apostolos, vt Petrus illis præpositus à Christo non fuerit. Dicit: *compendio veritatis facile fidem probari posse, si caput teneatur, ac illud consideretur, quod Dominus loquitur ad Petrum: Tu es Petrus, &c.* Dicit: *Super vnum Petrum Ecclesiam esse fundatam.* Dicit rursus: *Quamuis & alij Apostoli pastores constituti sint; tamen vt vnitatem manifestaret, vnam cathedram Christum constituisse, & vnitatis eiusdem originem ab vno incipientem sua auctoritate disposuisse.* Dicit rursus: *Super cathedram Petri Ecclesiam esse constitutam.* Et illud item quod antè recitatum est: *Primatus Petro datur, vt vna cathedra monstretur.* Denique causam, quam ob rem hæretici perfidiam sub præ-

textu

Loco supra citato.

D. Petrum ceteris Apostolis, quatenus erant quidem oues Christi, superiorem fuisse, illi ipsi veteres Patres asseruerunt, quos pro contrario errore citat Sectarij.

Lib. de vnitat. Eccl. non longè ab initio.

D. Cyprianum agnouisse primatum Petri inter reliquos Apostolos, manifeste probatur contra Sectarios.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

textu fidei, & Antichristum sub vocabulo Christi mentiantur, esse, quia ad veritatis illam & unitatis originem (de qua dictum est) non reditur, nec caput, inquit, quaritur. Quid hæc omnia, si nullum habuit Petrus principatum auctoritatis, sibi volunt?

Lib. 1. contra Iovin circa medium.

Nec minus profectò clarè Hieronymus; *Super Petrum, inquit, fundatur Ecclesia. Et licet id ipsum in alio loco super Apostolos fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant, & ex æquo (quod attinet quidem ad prærogatiuam Apostolatus) super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite constituto schismatis tollatur occasio. An verò ab Hieronymo vel amplius aliquid ad æqualitatem in Apostolatu declarandam, vel clarius ad Petri nihilominus præminentiam in auctoritate regiminis tuendam dici potuit? Quid Diuus Leo? Inter beatissimos, inquit, Apostolos in pari honoris consortio fuit quadam discretio potestatis. Et cum omnium par esset electio, (nempe ad Apostolatam) vni tamen datum est, vt ceteris emineret.*

Epist. ad Anastasium Tharsensem Episc.

2. Dist. 21. c. In nouo. Et clarissimè epist. 3.

Loco superius citato.

67. dist. can. porro.

Et Anacletus, vbi pari etiam consortio honorem & potestatem Apostolicam reliquos accepisse dicit: perspicuè nihilominus^z asseuerat à Petro post Christum in nouo Testamento sacerdotalem ordinem cepisse, & ipsum Apostolos reliquos habuisse pro principe. Mitto, quòd auctor aliqui eruditissimus Ioannes à Turrecremata contendit, in hoc etiam Apostolos ceteros Diuo Petro fuisse inferiores, quòd à Christo acceperint Apostolici muneris auctoritatem non nisi per ipsum Petrum. Id quod etiam probat ex Anacleto, qui^a affirmat, Iacobum fratrem Domini fuisse ordinatum Episcopum Hierosolymitanum à Petro, & Ioanne, & alterò Iacobo. Sed hæc quidem sententia minus communis est, neque etiam ad Petri primatum asseren-

afferendum necessaria. Nam etsi demus, à Christo proxime omnes Apostolos auctoritatem Apostolicam, vt antè docuimus, accepisse; satis nihilominus defensum iam est, quod ad auctoritatem quidem regiminis attinet, fuisse illos ipso Petro inferiores. Ex qua re fiebat, vt in modo certè exercendi munus illud Apostolicum à Petro dirigi cum auctoritate possent. Quod verò de ordinatione Iacobi dicit Anacletus: id ad designationem quandam loci referri potest.

Deniq; quod tertio aduersus probationem nostram, ex illo Matthæi loco sumptam, obiiciunt Sectarij, clauces regni cœlorum nec promissas nec datas Petro esse, nisi in persona Ecclesiæ: id verò magis ipsos redarguit. Ideò enim de Petro peculiariter Augustinus scripsit, cum in persona Ecclesiæ clauces accepisse, quoniam non vt priuata persona, neque vt qualiscunque alius Ecclesiæ minister, sed vt Ecclesiæ totius præfectus, qui singulariter proinde totam Ecclesiam repræsentaueit, eatenusque in vtilitatem Ecclesiæ, eas accepit; vt supra quoque exposuimus, & diligenter etiam à Caietano, & Eckio notatum est. Sed satis, vt arbitror, de loco Matthæi 16. dictum est, ex quo certè est perspicuum, præcipuam illam in Ecclesia auctoritatem fuisse Petro promissam.

Caiet. in tract.
de Rom. Pont.
instit. c. 3.
Ecki. in locis
com. cap. 3.

Secundus Euangelij locus, valde etiam illustris, quo auctores Catholici principatum Petri probare consueuerunt, est apud Lucam. Vbi Christus, contentione exorta inter discipulos, *quis eorum videretur esse maior*: primùm ambitionem eam atq; superbiam, vt pote secularium principum ambitioni similem, refutat, & sui exemplo proposito modum humilitatis præscribit ei qui maior esset futurus, inquit: *Reges gentium dominantur*

Secundus locus
Euangelij pro
Petri primatu.

Lucæ 22.

h
nantur

nantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur: Vos autem non sic. Sed qui maior EST in vobis, fiat sicut minor, & qui precessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. Deinde conuersus ad Petrum, eique imperans vsu illius primariae auctoritatis in confirmandis in fide fratribus, satis profecto indicauit, eum ipsum Petrum esse cui antecedentibus verbis modum in supremo dignitatis gradu tenendum proposuerat. Ait enim è vestigio ad ipsum solum: *Simon ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret sicut triticum; Ego autem orauit pro te vt non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.*

Quatuor obseruanda in loco Luc. 22. pro assertione primatum.

Hoc ego loco peto à Lectore, vt quatuor apud se diligenter expendat. I. Primum enim in illa discipulorum contentione minimè sanè Christus negauit, aliquem in Ecclesia superiorem reliquis fuisse futurum. Quin potius id planè affirmat: *Qui maior*, inquit, *EST*, (quia videlicet iam erat Christo decretum, aliquem præficere & caput cæterorum facere) *in vobis*. Itaque hunc monet, vt in maximo gradu dignitatis post constitutus, non mundanorum principum arrogantiam, sed suam moderationem atque submissionem imitetur. *Ego enim*, inquit, *sum inter vos, sicut qui ministrat*. II. Quis autem ille maior futurus est? Nempe Petrus, pro cuius videlicet fide, vt ad communem aliorum vtilitatem sit firma, orat: quem iubet fratres aliquando, hoc est, accepta post lapsum & resipiscentiæ cura pastorali, confirmare in fide. Quo sanè confirmandi vocabulo, auctoritatem in docendo significari, ex aliis^a Scripturæ locis intelligi potest. III. Atq; Petrum maiorem reliquis significari hoc loco futurum, non propriè in vitæ sanctimonia aut virtute, sed in muneris auctoritatis.

^a Act. 15. ver. 41. & cap. 16. ver. 5. & 1. ad Thessal. 3. ver. 2. & c.

toritate; tum ex eo *confirmandi* præcepto, quod illi deinde tanquam Maiori datur, tum ex ipsa ratione huius Christi sermonis apparet. Monuit enim ut is qui maior futurus esset fieret virtute humilitatis & submissionis sicut *minor*. Qua monitione non magnoperè iam eget, qui in maximo virtutis atque sanctitatis est gradu, adeoq; perfectionem humilitatis consecutus est. Sed is demum ita cum primis admonendus est, qui in alio aliquo genere excellit; nempe potestatis, quæ nimirum cum importunitatis atque superbiæ vitio facillè coniungi solet; ut est videre in regibus gentium, quorum voluit Christus eum esse dissimillimum qui maior inter Apostolos futurus erat. III. Nec verò putare hoc in loco possumus, sermonem Christo fuisse de potestatis alicuius temporalis principatu, quem moderatè ab aliquo Apostolorum sustineri vellet. Perspicuum enim est de eiusmodi auctoritatis præstantia eum ibi agere, cuius maximè proprius sit usus confirmare in fide fratres. Quæ auctoritas, spiritualis est. Quanquam nec indignum est, ut qui *spiritualia seminant, temporalia etiam metant*, vnumquisque quantum opus habet, spectata temporum ratione & sui cuiusque in Ecclesia gradus.

Sed ipsos etiam sanctos Patres audire operæ præciū est qui etiam ex hoc loco Petri in Ecclesia principatum rectissimè collegerunt. *Commune, inquit D. Leo, erat omnibus Apostolis periculum de tentatione formidinis, & diuina protectionis auxilio pariter indigebant; quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere. Et tamen specialis à Domino Petri cura suscipitur, & pro fide Petri propriè supplicatur. Tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuina gratia ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum*

1. Cor. 9.

Veteres Patres ex loco etiam Luc. 22. primatum Petri collegisse. Sermon. 3. de die anniuersario assumpt. suæ. Idemq; habet serm. 2. de Natali Petri & Pauli.

h 2

Petro

Petro tribuitur per Petrum Apostolis conferatur. Cum itaque dilectissimi tantum nobis videamus presidium diuinitus institutum; iuste in ducis nostri meritis & dignitate latamur gratias agentes redemptori nostro, qui tantam potentiam dedit ei, quem totius Ecclesia principem fecit. Et D. Ambrosius: Petrus, inquit, Ecclesia preponitur. Itaque ante significat Dominus quid sit illud, quod postea cum pastorem elegit Dominici gregis. Nam huic dixit: Tu autem conuersus confirma fratres tuos. Item Theophylactus: Planus, inquit, huius loci intellectus hic est: Quia te habeo ut principem discipulorum; postquam negato me fueris, & ad penitentiam veneris, confirma ceteros. Hoc enim te decet, qui post me Ecclesia petra & fundamentum es. Tum D. Augustinus: Quid ambigitur? inquit. Pro Petro rogabat, & pro Iacobo & Ioanne non rogabat? ut ceteros taceam. Manifestum est, in Petro omnes contineri: Rogans enim pro Petro pro omnibus rogasse dignoscitur. Semper enim in proposito populus aut corripitur aut laudatur.

Et tamen usque adeo miserabilis cæcitas Sectariorum est, ut contra Petri potius principatum ex hoc ipso Lucæ loco, quo ille vel maxime stabilitur, argumentum petant. Urgent enim admodum inconsiderate illud: Vos autem non sic. Si non sic: ergo nemo, inquit, debet in Ecclesia cæteris omnibus imperare, id quod faciunt Reges gentium. Quamò rectius contrarium isti concluderent, hoc modo: Si non sic, id est, si non eo modo dominari seu imperare aliquis Apostolorum debuit, sicut dominantur Reges gentium. Ergo debuit quidem aliquis ex Apostolis imperare (de quo inter eos fuit contentio quis esset) sed alio quodam modo. Quo tandem? Qui, inquit, maior est in vobis, fiat sicut minor. Non dicit: Nullus eris in vobis maior: Nemo imperabit. Nec: Qui maior est, fiat, aut sit minor, aut omnino non imperet. Quorsum enim esset maior? Sed:

D. Ambrosius in
Psal. 43. ali-
quantò post
medium.
Lucæ 22.

In Comment.
cuius loci.

Quæst. 79. ex
nouo Test.

Redarguitur
pertinacia &
cæcitas Secta-
riorum, quod
aduersus pri-
matum obies-
ant locum Lu-
cæ 22. Unde ma-
ximè ille con-
firmatur.

Confirmatur
rursus probatio
primatus ex lo-
co Lucæ 22. du-
pliciter.

I.

Sed: *Fiat*, inquit, sic vt minor, hoc est, in mansuetudine, sine superbia; sine importunitate imperet. Non igitur summam auctoritatem hinc Christus remouet: sed modum in auctoritate summa requirit, eumq; longè diuersum ab eo quem Reges gentium tenent.

Id ipsum confirmamus rursus hoc modo: Qui inter Apostolos maior sit, eum ita vult Christus erga reliquos se gerere, sicut ipse Christus se gessit erga Apostolos. Exemplum enim suum proponit eis, inquit: *Ego aut in medio vestrum sum sicut qui ministrat*. Atqui Christus ita fuit sicut qui ministrat, vt non ideò tamen potestate caruerit. Igitur nec vult potestate carere eum quem esse vult vt minorem cum sit maior, sed modum in vsu potestatis ei præscribit, vt dictum est. Quid multa? Ipse Apostolus Petrus, quò pertinuerit illud Christi magistri sui præceptum, disertè explicat, quum iisdem propè verbis id repetens, ac alios etiam Ecclesiæ pastores de eo commonefaciens: *Pascite*, inquit, *qui in vobis est gregem, prouidentes non coactè, sed spontaneè secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntariè. Neg, vt DOMINANTES in cleris, sed forma facti gregis ex animo.*

Tertius locus est clarissimus apud Ioannem. Vbi Christus Dominus ascensurus in cœlum, Vicarium amoris sui erga gregem (vt inquit B. Ambrosius) Diuum Petrum relinquens; omnibus eum Apostolis, antetulit, eiq; summam tandem auctoritatem Ecclesiam suam regendi, toties antea promissam, attribuit. *Erant* (inquit Euangelista) *Simon Petrus, & Thomas qui dicitur Didymus, & Nathanael, qui erat à Cana Galilæe, & filij Zebedei, & alij ex discipulis eius duo, &c. Et dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: etiam Domine: tu scis, quia*

h 3 amo

2.

NOTA.

1. Petri 5.

Locus Euangelij tertius pro primatu Petri, Ioan. 21. Ambr. lib. 10. in Luc. c. 24.

Ioan. 21.

amo te. Dicit ei: *Pasce agnos meos.* Dicit ei iterum: *Simon Ioannis diligis me?* Ait illi, *etiam Domine: tu scis, quia amo te.* Dicit ei: *Pasce agnos meos.* Dicit ei tertio: *Simon Ioannis amas me?* Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio: *amas me?* Et dicit ei: *Domine tu omnia scis, & scis quia amo te.* Dicit ei: *Pasce oves meas.* Hic etiam petimus à Lectore, ut hunc in modum ex hoc tam illustri loco, pro Petri principatu in Ecclesia, ratiocinetur. Si Petro singularis aliqua regendi vniuersam Ecclesiam auctoritas à Christo tributa est, qualem ceteri Apostoli non habuerunt; certè Petrus habuit regiminis in Ecclesia principatum. Nam quæ maior in Ecclesia regendi auctoritas sit quàm ea, quæ antecelluit auctoritati alioquì Apostolicæ? At singularis Ecclesiæ vniuersam regendi auctoritas, qualem ceteri Apostoli non habuerunt, Petro est à Christo tributa. Habuit hic igitur regiminis in Ecclesia principatum.

Ex loco Io. 21.
quaratiōe pri-
matus probe-
tur.

Cōfirmatur ea
probatio ex
his locis, p̄ suis
circumstan-
tiis.

Hebr. 5.

Lib. 10. in Lu-
cam, cap. 24.

Id probatur perspicuè ex circumstantiis eius loci apud Ioannem. I. *Simon*, inquit, *Ioannis diligis me plus huius.* Cur de præstantiori caritate eum, præ ceteris tum presentibus, interrogasset, nisi maioris etiam atque præstantioris muneris auctoritatem ipsi attribuere voluisset? II. *Pasce agnos meos.* Vel ut est Græcè, *Rege oves meas.* Et denique: *Pasce oves meas.* Nempe cōmisit ei curam omnium Ecclesiæ ordinum; ut regeret non modò vulgares atque imperfectiores fideles, qui quasi agni sunt, & velut paruuli lacte pascendi: sed etiam perfectos, adeoq; Pastores ipsos Ecclesiarum, qui velut oves ac matres sunt ceterorum. Sic enim D. Ambrosius hanc Christi sermonis varietatem in hoc loco interpretatur. *Tertio*, inquit, *Domini interrogauit: Et iam non agnos lacte pascendos, ut primo, neq; ouiculas, ut secundo, sed oves pascere iubetur, perfectiores ut perfectior gubernaret.* III. Neq; inter has aut illas oves distin-

distinxit: Sed absolute: *Pasce*, inquit, *oves meas*. Quo ipso aperte significauit, alienum esse à suo ouili quicumq; *Petrum pastorem non agnosceret*; vt scire atq; eleganter concludit D. Bernardus. Quamobrem nec Apostolos quidem à Petri cura exemit. Nisi forte nō etiam illi Christi oves fuerunt. IIII. Denique vis verbi, *pasce*, considerata est. Quod vsus auctoritatis salutarem in subditos, in regendo & docendo, secundum ^a Scripturæ sacre consuetudinem, significare, dubium nullum est: quidquid Calvinus contra obgannuerit. Quare Ioannes in recitanda ea Christi sententia, tali verbo Græco (ποιμαίνε) vsus est, quod & pascere & regere significat, vt à sanctissimo ^b Rosenfensi & ab aliis ex ^c Scriptura etiam sacra passim est notatum. Nec aliter ^d Augustinus & ^e Chrysostomus, & alij Patres eius verbi significationem hoc in loco intellexerunt.

Sed quemadmodum hîc Christus auctoritatem in Ecclesia primariam Petro attribuerit, quam antea tot modis eidem erat pollicitus, præstat vt Lector ex ipsis verbis sanctorum Patrum quàm ex nostris intelligat. ^f Chrysostomus: *Ceteris*, inquit, *omissis solum Petrum alloquitur, curam ei committens fratrum suorum*. Et rursus: ^g *Interrogat*, inquit, *discipulum magister, num ab eo ametur? Non quò id ipse edoceatur; verùm vt nos doceat, quante cura sibi sit gregis huius præfectura*. Item ibidem paulò pòst: *Illum*, inquit, *auctoritate præditum esse voluit, ac reliquos item Apostolos longè præcellere*. Petre enim, ait, *Amas me plus quàm hi oēs?* Ac rursus: ^h *Ecclesia*, inquit, *primatus gubernatiōis, per vniuersum mundum ei à Christo concreditus est*. ⁱ Ambrosius: *Interrogabat*, inquit, *Dominus, non vt disceret, sed vt doceret, quem eleuandus in cælum amoris sui velut vicarium nobis relinquebat*. Sic enim habes: *Simon Ioannis diligis me, &c. Petrus testifi-*

Lib. 2. de confider. ad Eugenium, paulò post mediū.

^a 2. Reg. 5. Ezech. 34. &c.

Caluin. lib. 4. instit. c. 7.

^b Articul. 25. contra Luth.

^c Psal. 2. & 79. Act 20. Matt. 2. &c.

^d Tracta. 123. in Ioā. sub fin.

^e Lib. 2. de sacerdotio, in initio.

Confirmatur præterea eadē probatio testimonijs Patrum.

^f Homil. vlt. in Ioan.

^g Lib. 2. de sacerdotio, in initio.

^h Lib. 2. de sacerdotio, in initio.

ⁱ Lib. 2. de sacerdotio, in initio.

^b Homil. 1. de penitentia.

^c Lib. 10. in Luc. c. 24.

testifi-

testificatur affectum, & ideo quia solus proficitur ex omnibus, omnibus antefertur. Et paulò post: Oves pascere iubetur, perfectiores ut perfectior gubernaret. ¹ Cyprianus, Petro, inquit, post resurrectionem suam dicit: *Pasce oves meas, super illum VNUM adificat Ecclesiam suam* (en, sententiã Cypriani, quãdo Christus impleuerit illam promissionem: *Super hanc petram, &c?*) & illi pascendas mandat oves suas. Et ^m Origenes: *Quum Petro, inquit, summa rerum de pascendis ouibus traderetur, & super ipsum, velut terram, fundaretur Ecclesia* (en etiam quãdo impleta promissio?) nullius confessio virtutis alterius, nisi caritatis ab eo exigitur. ⁿ Theophylactus: *Petro, inquit, non alij praefecturam ouium per vniuersum mundum tribuit.* ^o Gregorius: *Totius, inquit, Ecclesiae curam Petro dominica voce commissam esse, cunctis legentibus Euangelium liquet.* Item ^p Arnobius, *Petrum Episcopum Episcoporum esse inde ostendit, quòd nullus, inquit, Apostolorum nomen pastoris accepit* (intellige, ita singulariter & ab ipso Christo) *solus enim Dominus dicebat: Ego sum Pastor bonus. Hoc nomen sanctum, & ipsius nominis potestatem post resurrectionem suam Petro pœnitenti concessit, & ter negatus negatori suo hanc, quam solus habuit, tribuit potestatem.* Nec multò aliter hoc idem expressit ^q Augustinus, vbi ita eleganter scripsit: *Sit amoris officium pascere dominicum gregem, si fuit timoris indicium negare Pastorem.* Quibus verbis quis maximè sit sensus illius loci literalis, quòd toties tamq̃ accuratè de singulari amore Petrus examinatus fuerit, Augustinus significauit. Nempe vt intelligeretur, quanto perè caritas in subditos & eorum Dominum, in Praeposito necessaria sit. Quod Chrysostomus voluit, vbi supra, cum dixit: *Dominum interrogasse, vt nos doceret, quanta cura sibi sit gregis huius praefectura.* Et alio loco: *Ter, inquit, interrogat, & semper idem praecipit, inquiens: Pasce, vt demon-*
stret

^l In li. de vnit-
tate Eccl. sub
initium.

^m In cap. 6. ad
Rom.

ⁿ In locū il-
lum, Ioan. 21.

^o Lib. 4. Regi-
str. ep. 32.

^p In Psalmum
138.

Ioan. 10.

^q Tract. 123.
in Ioan.

Lib. 2. de sa-
cerd.

Homil. 87. in
Ioan.

stret quanti onium suarum curam faciat. Neq; idcirco tamen id improbamus, quod Augustinus etiam de hoc loco ita commentatus est: *Redditur, inquit, negationi trina trina confessio, ne minus amori lingua seruiat, quam timori; & plus vocis elicuisse videatur mors imminens quam vita presens.*

Quod ipsum & Cyrillus notat in eundem locum; simul ibi Petrum appellans & principem & caput caterorum Apostolorum. Neq; eiusmodi Augustini interpretatio impedit, quo minus maximè etiam propter praefecturam gregis Petro committendam, ita illum Christus interrogauerit, vt Chrysostomus & alij Patres exponunt.

SED ALIVD, inquit Calvinus, est; pasce oues meas, quàm habeto auctoritatem in eas omnes. Accedit, quòd non dicit, *omnes*. Et ipse Petrus aliis Episcopis inquit: *Pascite qui in vobis est gregem*; Tanquam habeant omnes ex æquo curam Dominici gregis sibi commissam. Atq; hæc ferè sunt, quæ aduersus pondus tanti tamq; illustis testimonij, quo Petri principatum confirmant Catholici, lenissimè obiciunt Sectarij.

Quibus respondemus, & vsum alioquî sacre Scripturæ; & huius loci circumstantias; & collationem eius cum locis aliis, in quibus antè summa auctoritas Petro promissa est; & (quod magni momenti apud nos esse debet) consentientem interpretationem sanctorum Patrum, satis superque comprobare, *pascendi* vocabulo, in eo loco, metaphoricè significari etiam regendi auctoritatem. Significat enim ea vox officium eiusmodi erga oues Christi, quo bene atque conuenienter illæ & in spiritali vita sustentari, & omnino ad illa vsq; pascua vberissima vitæ sempiternæ dirigi atque deduci possint. Hoc autem, si spectemus hominum naturæ conditionem, sufficienter præstari nequit, sine auctoritate etiam atque vi præcipiendi,

In illo ipso tract. 12. in Ioan.

Lib. 12. in Ioan. cap. 64.

Locis antè citatis. Lib. 4. instit. cap. 7.

1. Petri 5.

Responsio ad ea quæ lenissimè obiciunt Sectarij aduersus probationem ex loco Ioan. 21.

piendi, adeoque obligandi ipsas oues ad eum doctrinæ & religionis quasi pastum sumendum, qui iudicetur salutaris à pastore. Quare, in quo Ecclesiæ Præposito Christus significauit esse auctoritatem pascendi, in eodem auctoritatem quoque spiritualiter regendi esse intelligere debemus: vt auctoritate Scripturæ, & sanctorū Patrum, & ipsa illius loci ratione satis hæcenus demonstratum est.

*Cum Christus
Petro dixit: Pa-
sce oues meas;
oues omnes in-
tellexisse.*

Nec nobis illud quicquam obstat quod Aduersarij obiiciunt, Christum non dixisse: *Oues omnes*. Etenim loci circumstantiæ iam memoratæ, & sententia communis Patrum cogit (nisi velimus esse impudentes) intelligere *omnes*. Obscuro enim, quanam, & quot, & quales oues intelligendæ ibi sunt, si non oportet omnes intelligi? Certè Christus non distinxit inter has & illas, sed absolute: *Pasce*, inquit, *oues meas*. Vnde sic sanè (præter ea, quæ prius à nobis allata sunt) licet ratiocinari: Dubium nullum est, quin Christus, ita diligenter commẽdans Petro oues suas, voluerit ab eo satis intelligi, de quibus ouibus loqueretur. At nisi de omnibus, quæcunque essent suæ, sit loquutus; non satis potuit Petrus, de quibusnam diceret, intelligere. Confitendum est igitur, illum de ouibus suis omnibus in eo loco loquutum esse. Non enim de iis, aut illis determinatè, locutus est; nec verò de nullis; nec, si indeterminatè & confusè de aliquibus locutus esset, satis illæ à Petro potuissēt distinctè cognosci. Quod rectè etiam ante nos doctissimus Caietanus in eruditissimo illo suo tractatu de Romani Pontificis institutione concludit.

Cap. 10.

Iam verò Petrus Episcopus item alios, vt gregem pascerent, admonuit; non quia par illis esset commissa cura totius Christi gregis in vniuerso orbe pascendi: sed quia

quia illi etiam certè, sub Petro, pascere oues Christi debuerunt, & hodie debent: vnusquisq; in assignato sibi loco. Itaq; nec dicit Petrus absolute: Pascite gregem; sicut ipsi à Christo generatim atq; absolute dictum est; *Pasce oues meas.* Sed: *Pascite,* inquit, *qui in vobis est gregem;* id est, vnusquisque illum, quem fidei atque curæ suæ habet commendatum. Vt si Rex ad consules diceret: Regite prudenter commissas vobis ciuitates: nunquid propterea significaret, auctoritate regendi consules esse sibi ipsi pares?

ATq; hæc quidè testimonia, quæ pro Petri primatu hæctenus ex Euangelio pposuimus, potissima sunt: quibus etiã S. Patres ad eam rē maximè sunt vsi. Sed illis tamen ita positis atq; confirmatis, non minimi ponderis ad eam assertionem stabiliendã alia quædam Euangelij testimonia videri debent, quæ solent huc etiam auctores Catholici non immeritò referre. Huius generis est, quod Christus Dominus soli Petro nominatim iussit, vt pro se & pro illo iis, qui tributum exigebant *solueret staterem*, id est, duo didrachma, vt exponit eo loco D. Hieronymus. Qua re primatum Petri significari Christum voluisse Patres nõ absurdè intellexerunt. Genus enim illud tributum, quidam erat census capitis, id est, vel patrisfamilias, vel certè primogeniti ac præcipui in familia post ipsum, vt D. Chrysostomus interpretatur. Qui & propterea ita inquit: *Cum primogenitus esset Christus; Petrus quoq; discipulorum primus esse videretur, ipsum ad eunt, &c.* Ac post aliqua: *Hunc locum,* inquit, *Marcus, qui discipulus Petri fuit, ideò non scripsisse videtur; quoniam ingens hinc honor magistro deferebatur.* Item paulò post: *In illa hora,* inquit, *Petrum omnibus discipulis prætulit.* Item Augustinus: *Saluator, cum pro se & Petro dari iubet, pro omnibus ex-*

i 2 luisse

1 Petri 5.

Alia quadam
Euangelij testi-
monia, ex qui-
bus iidem D.
Petri primatus
confirmatur
IV.

Matth. 17.

Homil. 39. in
Matth. initio.

Quæst. 75. ex
nouo Testa-
mento.

luisse videtur. Quia sicut in Salvatore erant omnes causse magisterij, ita & post Salvatorem in Petro omnes continentur. Ipsum enim constituit esse caput eorum, ut pastor esset gregis Domini. Hinc factum est, ut occasione huius honoris Petri, in illa ipsa hora, sicut Evangelista narrat, discipuli adierint Iesum, dicentes: quis putas maior est in regno cœlorum? Quia viderant, inquit Hieronymus, pro Petro & Domino idem tributū redditum, arbitrati sunt Petrum omnibus Apostolis esse Prælatum. Item Chrysostomus: Veriti, inquit, turbationem profiteri suam, non aperte quare Petrum ipsis praeponeret, sed confuse. Quis ergo maior est, interrogarunt? Et rursus: Cum ad vnum, inquit, delatus honor est; tunc nimirum doluerunt. Quanquam nō ex hac re solum, sed ex aliis multis inflammati fuerunt. Tum, quia dixit illi: Dabo tibi claves regni cœlorum. Tum quia: Beatus es tu Simon, &c. Tum etiam hic; Da illis pro me & pro te. Eodem ferè modo loquitur in illum locum Origenes.

Huc addunt etiam Doctores Catholici, quòd Matthæus, cum Apostolorum nomina recensere constitueret: Nomina, inquit, Apostolorum hæc sunt. PRIMVS Simon, &c. Vbi apparet, illum ad ordinem dignitatis respexisse, non ad ordinem temporis, quo essent Apostoli à Christo vocati. Ita enim Andream primū dicere debuisset: nempe quem primò vocatum esse cōstat. Quare Ambrosius: Prior, inquit, secutus est Andreas Salvatorem, quam Petrus: & tamen primatum non accepit Andreas, sed Petrus. Et animaduertatur contra Sectariorum cauillationes, Doctores Catholicos non inde argumentari, quòd Matthæus primò nominauerit Petrum, sed quòd disertè dixerit: PRIMVS Simon, &c.

Nec obscure idem Petri primatus significatur etiam illius generis locis, quibus perhibetur ipse nomine omnium Apostolorum vel interrogasse Christum, vel eidem re-

spon-

In commen-
tariis eius lo-
ci.
Homil. 59. in
Marth.

Ibidem.

Tractat. 5. in
Marth.

Matth. 10.

In 2. Corint.
cap. 12.

spondisse, vel ab eo, de necessaria doctrina pro omnibus, peculiariter fuisse instructus. *Per unū* (inquit D. Cyrillus) *qui præerat, omnes respōdent. Sanctam profectō disciplinā optimè conseruantes, & posterioribus prudentia atq; modestia relinquentes exempla. Decet enim nō omnes cōfusede prosilire, sed cedere eis, qui & cōsilio & ordine præpositi sunt.* Hæc Cyrillus in eum locū vbi Christo interroganti: *Nunquid & vos vultis abire?* Petrus respondit: *Domine, quo ibimus? Verba vitæ aeternæ habes.* Accedit quòd vbi mentio in historia sacra collegij Apostolici faciendā fuit, passim videas solum Petrum, ceteris non nominatim expressis, planè tanquam ipsorum caput nominari, *Prosecutus est eum* (inquit ^a Marcus) *Petrus, & qui cum eo erant.* Item Lucas: ^b *Dixit Petrus, & qui cum illo erant.* Et rursus: ^c *Stans autem Petrus cum vndecim, leuauit vocem suam, &c.* Nōne modus ipse narrationis indicat, ex omnibus Petrum fuisse præcipuum, cui reliqui tanquam præposito suo adhererent? Hoc ipsum & ea re significatum est, quòd ad illum primò Christus ^d lauaturus omnium pedes accedit; quòd illi nominatim suam resurrectionem nunciari ^e voluit, &c. Atque inter cetera eiusdem generis indicia, quæ ex Euangelio pro primatu Petri, diligenter etiam à Ioanne Turrecremata collecta sunt: illud mihi videtur à Diuo ^f Bernardo pulchrè notatum esse, quod apud ^g Ioannem legimus, Petrum se mari commisisse, vt ad Christum in littore consistentem perueniret, ceteris discipulis nauigio venientibus. *Quid istud est,* ait Bernardus: *Nempe signum singularis pontificij in Petro, per quem non vnā Ecclesiam, vt ceteri quig; suam, sed seculum ipsum gubernandum suscepit. Mare enim seculum est, naues Ecclesie. Hinc est,* inquit, quod ^h altera vice, instar Domini *gradiens super aquas, vnicum se Christi vicarium designauit,*

Lib. 4. in Ioan. cap. 23.

Ioan. 6.

^a Marci 1.

^b Lucæ 8.

^c Actor. 2.

^d Ioan. 13.

^e Marci 16.

Lib. 2. de sum.

Eccel. c. 5. & 15.

^f Lib. 2. de cō-

fid ad Eugen.

post medium.

^g Ioan. 21.

^h Matth 14.

7 Apoc. 17.

qui non uni populo, sed cunctis præesse deberet. Siquidem¹ aqua multa. populi sunt multi.

V. probatur D.
Petri primatus
ex rebus ab eo
gestis.

Actor. 2.

Serm. 47. de fi-
de Petri.

k Actor. 3.
Serm. 68.

l Actor. 1.

m Homil. 3. in
Acta.

n Actor. 5.

o Ambr. serm.
66. Hieron. in

Catalog. scri-
ptorū Ecclesi-

ast. ubi agit de
D. Petro. Ma-

ximus hom. 5.
de Natali Pe-

tri & Pauli. E-

gesippus lib. 3.
c. 2. de excidio

Hierosol. & a-

lij plures apud
D. Aug. ep. 86.

p Actor. 15.

q In epistola
quadam ad
Aug. qua est

ii. inter epist.
August.

r Actor. 10.
s Homil. 21. in
Acta.

PRæterea colligunt Orthodoxi primatum Petri ex rebus ab eo gestis, quæ in actis præsertim Apostolicis commemorantur. Ille enim post Christi resurrectionem publicè ad multitudinē ex omni natione cōgregatam primus concionem habuit, adeoque in nationibus (inquit Ambrosius) fidei fundamenta posuit. Ille omnium primus in curatione claudi mirabiliter fidem confirmat. Si enim Petrus petra est (inquit Ambrosius) super quam edificatur Ecclesia; rectè primus pedes sanat, ut sicut in Ecclesia fidei fundamentum continet, ita & in homine membrorum fundamenta confirmet. Ille¹ exurgens in medio fratrum, statuit aliquem in locum iudæ fuisse eligendum. Qua de re^m Chrysostomus: Vide, inquit, feruorem. Quàm agnoscit sibi creditum à Christo gregem? Quàm in hoc choro princeps est, & ubique primus omnium incipit loqui? Ad hunc enim inquit Christus: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Ille præ cæteris inⁿ Anania & Saphira condemnandis auctoritate vsus est. Ille Simonem Magum, hæreticorum primum, ex Ecclesia eiecit, deinde Romæ palam reuicit, ut^o plerique veteres testes sunt. Ille mota controuersia de obseruatione^p legalium, primus in Apostolico Concilio loquitur, remque definit tanquam princeps decreti, ut affirmat^q Hieronymus. Vos enim scitis, inquit in eodem Concilio Petrus, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis per os meum (nempe singulari cum auctoritate) elegit audire gentes verbum Euangelij & credere. Vnde & ipsi omnium primo^r visione cœlesti monstratum est, gentes etiam in Ecclesiam Christi debere recipi. In summa ubique, inquit^s Chrysostomus, Petrus primus inuenitur. Quando eligendus^f Apосто-

Apostolus, hic primus: Quando loquendum Iudæis, non esse Apostolos ebrios; quando curandus claudus; quando concionandum; quando agendum contra principes; quando contra Ananiam, quando ab umbra sanationes fiebant, hic erat. Et ubi quidem erat periculum, hic; & ubi moderatio. Vbi autem tranquillitate res erant plenæ, communiter omnes. Sic non exigit honorem maiorem. Atque ut hic Chrysostomus Petrum à facilitate & submissione commendat, quòd ubi opus auctoritate non fuit, cæteris Apostolis minimè se antetulit: ita vicissim Apostolis reliquis laudi dat, quòd sine controuersia Petrum, post Christi resurrectionem superiorem suum, in omnibus illis actis, de quibus iam dictum est, agnouerunt: Considera, inquit, quo pacto concedunt ei solium (cùm de successore Iudæ eligendo ageret) nec amplius ambigunt disceptantes inter sese, quis futurus esset eorum maior. Et clarissimè in alio loco: Nondum, inquit, gratia Spiritus sancti corroborati, facile mouebantur, gratia verò accepta non tales nempe fuerunt sed ubique primatum Petro præbent & in concionibus eum anteponunt, quamuis cæteris rudior videretur. Tractat hoc argumentum à Petri rebus gestis eruditè inter cæteros Rossensis, articulo 25. aduersus Lutherum.

VERVM hîc Lutherus & Calvinus & Sectarij reliqui clarissimæ luci tenebras offundere nituntur, cõtenduntque impudenter, Petrum nequaquã exercuisse aliquando eiusmodi in Ecclesia primatum. 1. Non enim constat (inquiunt) eum in reliquos Apostolos auctoritate esse usum. 2. Quin imò ipse cum Ioanne^a missus est ab illis in Samariam. 3. Deinde cùm electio^b Matthiæ & septem^c Diaconorum facienda fuit, non à Petro est facta, sed ab omnibus æquè Apostolis iactæ sunt sortes. 4. Nec solus etiam controuersiam de religione definiuit, sed in concilio res decernitur. Vbi & Iacobus quidem cum auctoritate

Homil. 3. in Acta.

Homil. 51. in Matth.

Sectariorum obiectiones contra probationem primatus D. Petri ductam ex rebus ab eo gestis.

^a Actor. 8.

^b Actor. 1.

^c Actor. 6.

d Actor. 15.
e Gal. 2.

Auctoritate dicit: *d* Ego iudico, &c. 5. Sed & D. Paulus disertè ait: *Mihi autem qui videbantur esse aliquid* (loquitur de Petro, Iacobo & Ioanne) *nihil contulerunt. Sed contra, cum cognouissent quòd creditum est mihi Euangelium præputij, sicut Petro circumcissionis (qui enim operatus est Petro in Apostolatuum circumcissionis, operatus est & mihi inter gentes) & cum cognouissent gratiam, quæ data est mihi, Iacobus & Cephas & Ioannes, qui videbantur columna esse, dexteræ dederunt mihi & Barnabæ societatis: ut nos in gentes, ipsi autem in circumcissionem.* 6. Accedit quod Paulus etiam *in faciem* Petrum reprehendit.

*Responsio ad
ea argumenta
quibus conan-
tur Sectarij ex
rebus à Petro
gestis probare
non fuisse illū
superiore Apo-
stolis reliquis.
Ad primum.*

Hæc ita ordine expediuntur. 1. Aliud est; Petrum non habuisse auctoritatem in reliquos Apostolos: Aliud; propter eam modestiam atque submissionem, quæ ipsi à Christo Luca 22. commendata fuit, eiusmodi auctoritate in illos non fuisse usum. Illud primum omnino falsum est; Hoc vltimum absque incommodo dari potest. Atque id tantum ea ferè probare possunt, quæ sunt obiecta. Nam cum reliqui Apostoli ipsi per se quàm decentissimè omnia facerent, quid opus habuerunt Petri imperio? Reuerentissimè enim Diuus Gregorius: *Si qua* (inquit) *culpa in Episcopis reperitur; nescio quis Episcopus sedis Apostolicæ subiectus non sit. Cum verò culpa non exigit; omnes secundum rationem humilitatis aequales sunt.* Huius igitur moderationis seruandæ exemplum suis Petrus successoribus præbuit.

*Lib. 7. Registri
epist. 64.*

Ad secundum.

2. Quod verò ab aliis Apostolis, ut Samaritanis manus imponeret, cum Ioanne missus fuerit; id verò nihil obstat. Sæpe enim, qui præcipui sunt de collegio, mittuntur. Nam & filij Israel miserunt ad filios Ruben Phinees, filium Eleazari sacerdotis, & decem^t principes cum eo. Fuit autem Phinees^s *Dux eorum coram Domino*, ut historia sacra testatur. Ac sanè si mittendi vocabulum nimis hoc

f Iosua 22.

g 1. Paral. 5.

loco

loco premere velint Sectarij; non modò Petrum superiorem cæteris non fuisse, concludere debebunt, sed ne parem quidem: quod illi tamen non contendunt. Etenim vulgò & communiter, vt inferior non mittit superiorem, ita neque æqualis æqualem. Peculiari autem modo missionis, videlicet rogatu potius & conuentione quàm imperio; constat & pares & superiores etiam quandoque solere mitti, præsertim à toto aliquo collegio, sicut tunc Petrus & Ioannes missi fuerunt.

Sectarij inferiores etiam D. Petrum reliquos Apostolica facere & esse videntur.

3. Quod autem ad electionem Matthiæ & Diaconorum attinet, respondet pro nobis luculenter D. Chrysostomus: *Quid?* inquit. *An non licebat ipsi Petro eligere? Licebat ei quidem maximè. Verùm id non facit, ne cui videretur gratificari.* Non igitur, quia non potuit, sed quia expedire non putauit, ipse non elegit. Et tamen in eo ipso genere satis ea re primatum suum ostendit, quod de electione facienda reliquos ipse cum auctoritate admonuit: vt Chrysostomum etiam annotauisse supra intelleximus. *Oportet enim, inquit, ex his viris, qui nobiscum sunt vnum eligere, &c.*

Ad tertium.

Homil. 3. in Acta.

Acto 1.

4. Idem de congregato concilio Apostolico, ob controuersiam de obseruatione Legalium, sentiendum est. *Quid enim auctoritati suæ Petrus derogauit, quòd ex aliorum etiam consensu rem decerni voluerit? Nec verò in ea ipsa re auctoritas Petri non eminuit.* Ipse enim primus sententiam pronunciauit, *quo etiam loquente, tacuit omnis multitudo*, cæteri que deinde illius sententiam sunt sequuti. Nam quod Iacobus dixit: *Ego iudico*; quid obstat? Nempe iudicauit idem quod caput cæterorum Petrus. Et expediebat, vt de Iacobi sententia iudicioque constaret; quia Hierosolymis quæstio mota fuit, *vbi ille*

Ad quartum.

k (inquit

In Homil. 33. in Acta. (inquit Chrysostomus) *Episcopus erat, & ut in ore duorum vel trium testium staret omne verbum.*

Ad quintam.

5. Iam verò Diuus Paulus significat quidem Apostolatus dignitate parem se Petro & reliquis Apostolis fuisse. Quod minimè sanè impedit, quo minus, ut ipse etiam ouis Christi erat, Petro inferior fuerit: quemadmodum hoc idem communiter de cæteris Apostolis ex Patrum sententia superius à nobis expositum atq; defensum est. Itaque Diuus Gregorius Paulum cum Petro comparans, *minorem fratrem eum appellat*: Itemque Diuus Augustinus, *posteriorem Petro*. Quin & Paulus ipse hunc primatus honorem Diuo Petro non obscure detulit. Quorsum enim *post annos tres prædicationis sue* (ut in eadem epistola ad Galatas legimus) *venit Hierosolymam videre Petrum?*

Homil. 18. in Ezech. Lib. 2. de bapt. cont. Donat. cap. 1.

Ad Galat. 1.

Homil. 87. in Ioan.

Nempe, inquit^a Chrysostomus, *quia os Apostolorum Petrus erat, princeps & vertex ipsius cætus: propterea Paulus ascendit eum videre præ aliis*. Et^b Ambrosius; vel quisquis fuit ille vetus auctor: *Dignum, inquit, erat ut vellet videre Petrum, cui delegauerat Dominus curam Ecclesiarum*. Et Diuus^c Hieronymus: *Iuit, inquit, non discendi studio, sed honoris priori Apostolo deferendi*. Item^d Tertullianus: *Ascendit, inquit, Hierosolymam Petri cognoscendi causa ex officio & iure scilicet eiusdem fidei & prædicationis*. Et^e Theodoretus: *Principi, inquit, Apostolorum quem par erat, honorem tribuit*.

In Cõment. illius loci.

In lib. præscript. circa medium.

In illum locum, ad Gal. 1.

Iam quòd nihil sibi à Petro & ab aliis collatum esse dicit: significat quidem, nihil se ab illis didicisse quod pertineret ad fidem: ut qui erat ab ipso Christo satis in cogitare eruditus, quemadmodum ipse in initio etiam eiusdem epistolæ declarat. Quanquam approbationem quidem Euangelij sui à Petro, ut à principe, & ab aliis, qui videbantur (ut inquit) *aliquid esse*, hoc est, ab Ecclesiæ auctoritate, cui Petrus præsidebat; petiit. Adeò ut neget aperte D.

Augusti-

^f Augustinus, fideles fuisse ei Euangelio, quod Paulus prædicauit, credituros, nisi cum illis Apostolis illud contulisset. Quod idem affirmant Diuus^s Hieronymus & ^h Tertullianus. Atque id clarissimè significant illa eiusdem Apostoli verba: ¹ *Contuli, inquit, cum illis Euangelium quod prædico in gentibus, seorsum autem iis, qui videbantur aliquid esse, ne forte in vacuum currerem, aut currenssem.* Iam verò quod dexteram societatis ei dederunt aliud nihil quàm æqualitatem in Apostolatu significat: quæ non pugnat cum Diui Petri principatu, quatenus illius curæ singulariter ipsa fidei fundamenta, vt inquit Nazianzenus, *commis-
sa sunt*, hoc est, ipsi etiam Apostoli; vt auctoritate Scripturæ & Patrum suprâ confirmatum est.

Nec quod ait illic Paulus: *sibi in Gentibus, Petro autem in circumcisione Euangelium commendatum fuisse*, ita intelligi debet, quasi nec Petro licuerit Gentibus, nec Paulo Iudæis prædicare Euangelium. Contrarium enim constat ex Actis, capite duodecimo. Vbi legimus, viso linteo cœlitus monstrato; in quo essent omnia reptilia & quadrupedia terræ, Petrum cognouisse ad se pertinere vt Gentes etiam ad Ecclesiam aggregaret. Quare & postea quæque disertis verbis pronunciat, *Deum elegisse se, vt ad eius prædicationem gentes crederent Euangelio.* Ac de D. Paulo vicissim scriptum est; quod *ingressus in Synagogas prædicabat Iesum, affirmans quoniam hic est Christus, & confundebat Iudæos.* Est igitur illa distributio præputij & circumcisionis inter Petrum & Paulum facta per accommodationem tantùm quandam: vt illo videlicet tempore (quoniam ita expedire videretur) Paulus Gentibus, Petrus Iudæis singulari cura nunciaret Euangelium, quemadmodum rectè Ioannes à Turrecremata exponit. Neque verò qualiscunquæ hæc distributio præputij & circumcisionis quid-

k 2 quam

^f Lib. 28. contra Faustum, cap. 4.

^g Hieron. ep. ad Aug. num. 11. inter Aug. epist.

^h Lib. 4. cont. Marcion. paulo post initiu. Galat. 2.

De moderat. in disput. habenda.

Quomodo intelligendum quod Paulo in Gentibus Petro, autem in circumcisione commissum fuerit Euangelium.

Act. 15.

Act. 9.

Lib. 2. de Eccl. cap. 13.

quam obstitit, quo minus & in preputio & in circūcisio-
ne, hoc est, in Iudæis & gentibus singulari Petrus aucto-
ritate eminuerit, vt supra probatum est.

Ad Sextum.

Hieron. epist.
ad Aug. II. in-
ter Augustini
epist. August.
ep. 19. ad Hieron.

Vide 2. q. 7.
cau. Si quis, &
can. Lator.

*Probatum VI.
D. Petri pri-
matus peculia-
ri quadam eaq;
firmissima ar-
gumentandi
forma expraci-
puit qui ea de
re exstāt Euā-
gelij locū.*

Ioan. 20.
Marcii 16.

NOTA.

6. Denique quod Paulus Petrum reprehendit (si maxi-
mè illud ab eo non simulatè, vt Hieronymus contendit,
sed ex animo, vt vult Augustinus, sit factum) argumento
esse non debet, vel parem, vel superiorem auctoritate
ipsum Petro fuisse. Quando enim ita res (præsertim pu-
blica) postulat, licet etiam inferioribus superiorum pec-
cata debito cum modo redarguere, vt à D. Gregorio lu-
culenter est explicatum.

ET haec tenus sanè illustria testimonia pro
Petri primatu à nobis allata, & confirmata, & ab Ad-
uersariis cauillationibus defensa sunt. Sed vt clarius
adhuc ipsorum pertinacia, quòd tanta mole testimonio-
rum non moueantur, ante omnium oculos constitua-
tur; Probemus rursus eam assertionem iisdem ex testi-
moniis hoc modò: Si posteaquam Christus & Petro & re-
liquis omnibus Apostolis auctoritatem Apostolici mu-
neris communiter attribuit, inquit; *Ite, ego mitto vos:
quorum remisistis peccata, &c. Et: Prædicate Euangelium, &c.*
nihilominus singulariter Petro cum ita dixisse legerem-
us: *Petre, non ædificabo super te Ecclesiam meam: Non tibi
dabo clauis regni cælorum: Non quodcunque tu solueris aut liga-
ueris super terram, erit solutum aut ligatum in cælis: Non con-
firmes tu in fide fratres tuos: Non pascas tu oues meas.* Item:
Petrus non est primus Apostolorum, &c. Si, inquam, hæc in
Euangelij historia sic legeremus: obsecro, quis ex Secta-
riis dubitaret, quin in eiusmodi enunciationibus negati-
uis, *ædificatio Ecclesia super Petrum; clauis regni cælorum; cura
singularis pascendi oues; auctoritas fratres in fide confir-*
mandis

mandi primatus, & similia vocabula potestatem in Ecclesia post Christum summam significarent? An clariora (dicerent) testimonia contra Petri primatum requirimus? En, verbum habemus ipsius Christi manifestum. *Non edificabo, ô Petre, super te Ecclesiam meam. Non tibi claves regni cœlorum dabo. Non pascas tu oves meas. Non confirmes tu in fide tuos fratres, &c.* Quid vos Papistæ? An non videtis hîc à Christo disertis verbis negari primatum? Quid enim aliud claves regni cœlorum? Quid Ecclesiæ fundamentum? Quid cura singularis oves pascendi & confirmandi fratres, nisi primatum in Ecclesia significat? Et tamen hæc omnia (dicerent) Christus negat Petro, &c. Equidem minimè dubito, quin pluribus etiam verbis, si quæ talia testimonia ex Evangelio recitari possent, nobis isti insultarēt, vt qui nec iam verentur, nullis, ne probabilibus quidem, testimoniis aut argumentis freti iactare, eius primatus assertionem & commentitiam, & cum Evangelio pugnantem esse. Nuncigitur ita concludo. Quod in enunciationibus illis negatiuis: *Non super te, ô Petre, edificabo Ecclesiam meam. Non tibi dabo claves regni cœlorum. Non es tu primus Apostolorum, &c.* vocabula illa: *Fundamentum adificationis Ecclesiæ; claves regni cœlorum; munus pascendi & confirmandi primatus, &c.* significarent; hoc idem significant in contradicentibus enunciationibus affirmatiuis, quæ iam exstant in historia Euangelij: Nempe in his: ^a *Super te edificabo Ecclesiam meam: Tibi dabo claves regni cœlorum.* ^b *Confirma fratres tuos:* ^c *Pasce oves meas:* ^d *Primus Apostolorum Petrus, &c.* (Eadem enim ipsa vocabula in his affirmatiuis enunciationibus vsurpantur) Sed in illis enunciationibus negatiuis ea vocabula significarent primariam aliquam ac summam in Ecclesia auctoritatem post Christum, quæ Petro negaretur (vt iam ex

*Petri primatū
eiusmodi Ver-
bis Evangelij si-
gnificari & af-
ferri, quibus nō
dubitassent Se-
ctarij eundem
ipsum signifi-
cari, si per eadē
Verba ille ne-
garetur.*

- ^a Matth. 16.
- ^b Luc. 22.
- ^c Ioan. 21.
- ^d Matth. 10.

ipsa etiam mente & sensu tacito Aduersariorum ostensum est) Igitur hanc eandem primariam auctoritatem, quæ Petro sit tributa, significant illa vocabula in iis enunciationibus affirmatiuis, quas in Euangelio iam legimus: & vi consequentis efficitur, optimè primatum Petri testimoniis illis ex Euangelio productis confirmari.

*Confirmatur
magis præcedē-
tis argumenti
forma.*

Hic nisi vel conscientia reclamante, vel præcipitante incertia & incogitantia, nihil ab Aduersariis responderi posse, certissimus sanè sum. Nam quid dicant? An non idem illa vocabula in enunciationibus affirmatiuis significare, quod significarent in negatiuis? At cum propositiones contradicentes, hoc est, affirmatiuæ & negatiuæ, ex iisdem aliouè terminis constantes, formantur: quis tam omnis artis atque etiam rationis expertus est, ut non intelligat, eosdè terminos siue vocabula eadem significatione utrobique, retinere? Quid igitur? Num cõtendent, in negatiuis illis: *Non adificabo super te, ô Petre, Ecclesiam meam, &c.* vocabulis illis fuisse Christum significaturum non propriè aliquè auctoritatis principatum, sed ipsam omnino auctoritatem Apostolici muneris, quam solam proinde etiam in affirmatiuis nunc significârit? At excludit prorsus hanc responsionem nostri argumenti hypothesis; quæ cum nihil contineat repugnans; & explicationis tantum gratia à nobis sumatur: reiici certè nec debet nec potest. Posuimus enim, Christum, posteaquam & Petro & reliquis Apostolis communiter auctoritatem Apostolici muneris aliis verbis concessisset; nihilominus singulariter Petro dicere: *Non super te, ô Petre, adificabo Ecclesiam meam: Non tu confirmes fratres tuos, &c.* Ita principatum propriè aliquem auctoritatis Apostolicæ eiusmodi verbis Christus significâisset, Petroq; negauisset: Non autem communem Apostolatus auctoritatem, quam

quam aliàs concessisset eidem, vt ponimus. Quando-
quidem igitur iisdem illis vocabulis in affirmatiuis enun-
ciationibus contradicentibus, quæ in Euangelio exstant,
vtitur; profectò eundem à Christo auctoritatis principa-
tum inibi significari Petroq; attribui confitendum est.

SVppetit etiam Catholicis ad eandem cõ-
firmendam assertionem præter testimonia ratio, quæ
partim ex Scriptura, partim ex ipsa natura Ecclesiæ & di-
uina prouidentia erga illam duci potest hoc modo: Si
Christus voluit Ecclesiæ regimen esse monarchicum,
quod ab vno videlicet, in quo principatus auctoritatis
post Christum esset, penderet: necesse est fateri, Diuum
Petrum esse, quem huic rei præfecerit. Nam quem, obse-
cro, potius existimare possumus? cùm tantum non ex-
pressis verbis legamus in Euangelio Christum dicentem:
Volo, vt Petrus summa post me auctoritate in Ecclesia polleat, vt
exallatis suprà testimoniis apparet. Atqui Christus Ec-
clesiæ suæ regimen monarchicum esse voluit. Petrum
igitur illi præfecit. Id confirmamus. Nam constat Chri-
stum cõuenientissimo atq; optimo modo voluisse pro-
uidere, vt Ecclesia, quæ varia atq; multiplici conditione
hominum continetur, vna esset vnitate doctrinæ, carita-
tis, pacis, &c. vt suprà demonstratum est, cum de eiusmodi
Ecclesiæ proprietate, quæ est vnitas, inter cætèra age-
remus. Nec enim fuisset alioquì Christus Dominus vti-
litatum Ecclesiæ sponsæ suæ satis prouidus: Siquidem
experientia cognitum est, perniciem ac pestem commu-
nitatum omnium esse dissidia: contra verò optimum il-
larum esse statum, cùm est omnium partium consensio
stabilis atq; firma pax. Est autem eius vnitatis in Ecclesia
cõseruandæ modus sanè optimus, si omnes ex vnus au-
ctori-

*Probatnr etiã
VII. Diui Pe-
tri primatus
ratione.*

*Institutum à
Christo fuisse
Ecclesiæ regi-
men monar-
chicum.*

Parte VI.

*Consensio in
multitudine
conseruanda
ratio, qua sit
optima.*

toritate in terris post Christum suprema pendeant.

Quod dupliciter probamus. Primum ab ipsa professione ratione unitatis. Nam quod potest accommodatius esse quasi principium & causa unitatis quam unitas: Et enim contra videmus, omnia dissidia & quascunque controuersias in communibus non nisi ex aliqua tandem diuersitate proficisci, opinionum vel voluntatum. Deinde id ipsum intelligi debet ex iis omnibus rebus, quas videmus, ab auctore ipso mundi Deo quam optime factas atque constitutas esse. Quaecunque est enim in omni genere multitudo sic est ab eo condita institutaque, ut quoad eius fieri potest, ex unitate pendeat ab eaque contineatur. Satis ut appareat bene esse multitudini eo modo prouisum. Hoc in corpore animaduertere humano licet; cuius omnes partes ab vna quadam praecipua, nempe a capite vel corde; in quo sit vitae quasi principatus, vim suam percipiunt. Hoc in arboribus, quarum omnes ramusculi per ramos, & omnes rami per truncum ad vnam radicem pertinent, ex qua succum attrahunt. Idem in bestiis etiam minimis, quae quidem congregari soleant, cernere possumus. Ut in gruibus, ut in apibus, quae ducem vnum & tanquam regem suum sequuntur. Denique ne singula persequar, id in ipsa cernitur vniuersitate rerum, quae quidem res, quoniam (ut ait in duodecimo libro prima Philosophiae Aristoteles) nolunt male disponi, sed bene, hoc est, quia rectissima quadam inclinatione omnes in optimum sui statum propendent, non plura principia, sed vnicum habent a quo velut a principe vno reguntur, ut concludit etiam in illo loco Philosophus,

Deuter. 17.

Ac sane Respublicas quam optime constitui monarchico ordine, idem Philosophus libro octauo Ethicorum & tertio Politicorum euincit. Itaque & in veteri lege

vnus.

vnus sacerdos summus præficietur, cuius auctoritate finirentur omnes controuersæ: quandiu Synagoga quidem finem nondum fuit habitura, sicut habuit temporibus Christi. Quin & Sectarius quidam, non infimi inter Lutheranos nominis, palam aliquando affirmauisse^a fertur, nisi vnus aliquis, tanquam Archisectarius, reliquis omnibus Sectariis in causa religionis præsit, Synagogam ipsorum nequiquam posse consistere. Nempe quia & isti experiuntur, nullam aliquam disciplinam religionis facile conseruari posse, nisi contineatur vnus auctoritate. Ac multa præterea, quæ illustrant confirmantq; hoc argumentum, tractata sunt inter cæteros à D. Thoma libro 4. contra Gentes, cap. 76. & à Turrecremata lib. 2. de Ecclesia, cap. 2. & 4. & plura non ita pridem à Nicolao Sanderò in accurato illo suo opere de visibili Ecclesiæ monarchia in quinque libris prioribus. Nos breuiter tantum volumus ostendere nequaquam defuisse rationem, quam obrem Christus regimen Ecclesiæ voluerit esse monarchicum, cui Petrum præfecerit, vt in primis constat ex propositis antea Euangelij testimoniis: si maximè nulla nobis eius institutionis ratio perspecta esset.

VERVM HOC etiam loco nobis obstreperit Calvinus. Arbitratur enim ille nequaquam expedire, vt vnus Ecclesiæ toti præficiatur: vt nec expedit, inquit, vnum orbis toto in temporalibus dominari. Quin & exempla nostra aduersus nos retorquet. Nam quod ad apes attinet, singuli, inquit, Reges suis alucaribus contenti sunt. Cur non igitur sit contentus Romanus Pontifex Romana sua diocesi? Præterea, vt maximè oporteat Ecclesiæ totius esse vnum caput, illud certè est Christus, non alius.

Respondeo. Primùm assertio nostra non illa ratione præcipuè nititur, sed Christi instituto, quod constat ex

I Euan-

^a Id de Schmidelinopublicè nuper testati sunt Heidelbergenses in epistola consolatoria ad eundem.

Lib. 4. institur. cap. 7.

Confutatio obiectronum Calviniani contra regimen Ecclesiæ monarchicum.

Euangelij perspicuis testimoniis. Deinde & illam quoque rationem congruentem esse defendimus. Nec enim, si non expediret, vnum præesse vniuerso mundo in temporalibus, illico sequeretur, neque in spiritualibus vnum præponi omnibus debere. Gubernatio enim temporalis plus multò habet negotij, ac proinde non æquè commodè potest per vnum administrari. Præterea longè difficilius est, pœna temporali quàm spirituali eos coercere, qui longissimè distant. Animaduersionis enim spiritualis, vt excommunicatio, &c. nullo locorum interuallo, quo minus efficax esse possit, impeditur. Denique reliqua omnia, quæ ad gubernationem spirituales pertinent, facile ab vno Pontifice administrantur, modò Episcopis & aliis ministris inferioribus tantam pro ratione locorum & rerum & aliarum circumstantiarum impertiat auctoritatem, quanta satis sit ad commodam omnium expeditionem. Neque enim qui vniuersæ Ecclesiæ Præfectus est, debet omnia per se ipse conficere.

*A suis ipse re-
uincitur cauilla-
tionibus Cal-
uinus.*

Quod autem Calvinus deinde nobis obiicit, singulos quosque apium reges contentos esse suis aluearibus: id sanè rationem nostram confirmat. Cogitare namque Calvinus debuit, non modò vnamquamque Ecclesiam aut dioccesim particularem, sed Ecclesiam etiam vniuersam tanquam vnum esse alueare. Itaque vt quælibet aluearia suum habent regem; sic tota Ecclesia, quæ vna item est vnitatem totius, vnum etiam, quasi regem, id est, vniuersalem pastorem habeat oportet: non minus quàm vt quælibet Ecclesia particularis habeat etiam particularem Præpositum suum. Caluini verò cauillatio procederet, si particulares duntaxat Ecclesias voluisset Christus vnitatem retinere, & non etiam statuisset, vt vniuersa quoque Ecclesia, quæ ex particularibus, tanquam ex partibus, constet,

constat, vnica esset. Nunc verò, quia Ecclesia etiam tota, instituta atq; voluntate Christi, est vnica, necesse Caluinus habet, huic quoq; magno alucrii suum quasi regem concedere.

Quamuis autem Christus sit nunc etiam omnis Ecclesie caput: tamen vt fidelium congregatio visibilis est, sic oportet, vt, quò suauiter gubernetur, caput etiam in terris visibile, id est, vnum Pastorem habeat: licet is ipse quidē ab illo pastore primario (Christo) pendeat, vt supra fatis ex sententia Patrum explicatum est. Nec ideo, vt Aduersarij nugantur, Ecclesiam monstrosam corpus facimus: Sed ratio metaphoræ animaduerti debet. Christus regit Ecclesiam primò & principaliter. Vicarius eius etiam id facit in terris summa secundum ipsum auctoritate. *Omnes enim hic propriè regit* (inquit Diuus Leo) *quos principaliter regit & Christus.* Hoc solum, quod ad rem ipsam attinet, significare volumus, cum & Christum & eius Vicarium caput Ecclesie appellamus. Quemadmodum etiam & Petrus *petra* fundamentalis Ecclesie est à Christo appellatus, cum ipse Christus maximè sit *petra* & fundamētum. Communicat enim Christus aliis sua nomina & potestatem, & habens dat, vt supra ex sanctis Patribus audiuius.

Ecclesiam non ideo esse quasi monstrosam corpus, quia aliud etiam in terris habeat visibile caput, præter Christum.

Serm. 3. de die vniuers. assumptionis suæ.

QUæ cum ita sint, meritò sanctissimi Ecclesie Patres (quorum sententias magna ex parte hæcenus recitauimus) Euāgelij testimoniis supra citatis, adducti sunt, vt Petro primatū in Ecclesia fuisse à Christo tributum assererent. ^a Ambrosius affirmat, D. Petrum à Christo omnibus prælatum fuisse, & tanquā vicarium in terris relictum. ^b Hieronymus, fuisse caput omnium Apostolorum. ^c Augustinus, Primatum in discipulis habuisse. ^d Gregorius:

VII. Probatur Dini Petri primatus testimonij Patrum.

a Lib. 10. in Luc. c. 24.

b Lib. 1. cōtra Iouin.

c In Psalmum 108.

d Lib. 4. Regiſtri, epist. 32.

1 2 Cunctis

Cunctis Euangelium legentibus liquere, voce Dominica Petro Apostolorum principi totius Ecclesie curam commissam esse. Idem quod ij quatuor Ecclesie Doctores, asseuerant, æquè luculētis verbis cæteri Patres Latini. ^e Hilarius, ^f Cyprianus, ^g Optatus, ^h Prosper, ⁱ Maximus, ^k Arnobius, ^l Beda, ^m Bernardus, &c. Nec minus clarè Doctores Ecclesie Græcæ vetustiores, à quibus recentes Schismatici degenerârunt. ⁿ Dionysius vocat *summum & verticalem*. ^o Basiliius ait: *Omnibus discipulis fuisse prælaturam*. ^p Gregorius Nazianzenus: *Vnum ex omnibus discipulis fuisse electum & eius curæ fundamenta ipsa fidei, hoc est, reliquos Apostolos, fuisse commissâ*. ^q Chrysostomus: *Pastorem & caput fuisse & uniuerso terrarum orbi à Christo præpositum*. ^r Cyrillus Alexandrinus: *Principem caputq; cæterorum*. ^s Cyrillus Hierosolymitanus: *Principem discipulorum, & regni cælorum clauigerum*. ^t Epiphanius: *Ducem discipulorum*. ^x Eusebius: *Christianorum Pontificem primum*. Idem ^y Origenes, ^z Theophylactus, Euthymius, Oecumenius, vt reliquam vtriusq; Ecclesie Doctorum turbam iam omittam, quam dinumerare nemo potest, inquit appositè Caietanus in tractatu de institutione Romani Pontificis, cap. vltimo.

^e Can. 16. in Matth.
^f Lib. de vnit. Eccle.
^g Lib. 2. cõtra Parmen.
^h Lib. senten. sen. 359. & li. 2. de voca. gent. cap. 9.
ⁱ Sermo. 3. in Natali Petri & Pauli.
^k In Psalmum 138.
^l In caput 1. Ioann.
^m Lib. 2. de consider. ad Eugen.
ⁿ Cap. 3. Ecclesiast. Hier.
^o In præfat. de Dei iudicio circa finem, Tomo 3.
^p In oratione de moderatione in disputat. habenda. ^q Homil. 55. in Matth. ^r Lib. 12. in Ioannem, cap. 64. ^s Catech. 2. 17. 21. ^t Hæresi 51. ^x Lib. 2. histor. cap. 14. ^y Super caput. Ioann. 2. In caput 27. Lucæ. Euthym. & Oecumenius in cap. 21. Ioannis.

Testimonium veterum Pontificum Romanorum pro D. ni Petri primatum, non esse. De Sectarij causantur, rescindunt.

Neque tamen antiqui Pontifices sanctissimi, iidemq; maiore ex parte insignes Christi Martyres, qui & ipsi Petri primatum ex Euangelio confirmauerunt, quasi testimonium in propria causa perperam dicerent (vti calumniantur impudentissimè Sectarij) parui pendi in hac quæstione debent. Nam præterquam quòd eos & sanctitatis & doctrinæ singularis existimatio, & martyrij gloria, iure ac merito apud prudentes omnes ea suspicione liberat, obsecro, quò fieri potuit, vt ad vnum omnes tam multi,

multi, tamque & natione & ætate varij ad causam propriam iniquè tuendam conspirauissent? Igitur ex eo numero summorum Pontificum non tanquam priuatam causam, sed tanquam Ecclesiæ Christi communem, plerique viri & zelo religionis & studio veritatis vsque ad vitæ profusionem (magna ex parte) insignes, Diui Petri primatum asseruerunt; præsertim ^a Clemens, ^b Anacletus, ^c Euaristus, ^d Alexander, ^e Pius primus, ^f Victor, ^g Cæphelinus, ^h Marcellus, ⁱ Eusebius, ^k Melchiades, ^l Iulius primus, ^m Felix secundus, ⁿ Damascenus, ^o Innocentius primus, ^p Leo primus, ^q Gelasius, ^r Anastasius, ^s Vigilus, ^t Pelagius primus, ^v Gregorius, & reliqui omnes his posteriores. Quibus adde grauissima sanctissimaque iudicia Patrum in Oecumenicis Conciliis, ^a Nicæno primo, & ^b Chalcedonensi. Item in ^c quinta, & ^d sexta, & ^e septima, & ^f octaua Synodo, & in ^g Romana sub Symacho, & in ^h alia sub Nicolao, & in alia ⁱ Lateranensi, sub Innocentio tertio, & in Florentina, vbi Græci tandem in ea sententia cum Latinis conuenerunt. De prouincialibus autem Conciliis longum esset dicere. Quare habentes tantam nubem testium, tamque firma ad hanc rem Scripturæ sanctæ testimonia, iure ac merito hunc in modum cum Diuo ^k Leone concludimus: *Quisquis Petro, inquit, principatum æstimat denegandum, illius quidem nullo modo potest inuenire dignitatem, sed inflatus spiritu superbiæ suæ, semetipsum in inferna demergit.*

13

PRIMA

piscop. Mauritanæ & reliquos Episcopos African. ^o Epist. 1. ad Decentium. ^p Epist. ad Anastas. & alias passim. ^q In decreto de scriptis Apocryph. ^r In epist. ad Anastas. August. ^s In epist. ad Eutherum. ^t In epist. ad Vigil. Episc. ^v Lib. 4. Registri epist. 32. & alias sæpè. ^a Teste Iulio primo, in epist. ad Oriental. Episc. & in epist. ad Episcop. Antioch. citatq; ad eam rem, can. 18. & 19. qua de re lege præsertim Melch. Canum, l. 6. de locis Theolog. c. 4. ^b Actioe 1. & 2. & 3. ^c In sentent. Mennæ, cont. Anthimum. ^d In suggest. Synod. Agathonis approbata, act. 8. 13. & 17. ^e In epist. Synod. Adrian. l. approbata, act. 2. ^f In epist. Ignat. Patriarch. Constantinopol. ad Adrian. l. approbata in eadem Synodo. ^g Refertur 96 d. c. Bene. ^h Refertur 25 q. 2. c. Si quis. ⁱ Refertur cap. Damnamus, de sum. Trinit. l. 6. ^k Epist. 89 ad Episcop. per Viennensem prouinciam constitutos.

^a Epist. 1. ad Iacobum.

^b Epist. 2. & 3.

^c Epist. 1. ad Episc. Aftic.

^d Epist. ad ees Orthodox.

^e Pius in epist. ad omnes Eccles.

^f In epist. ad Theopil. Episcop. Alexand.

^g In epist. ad Episcopos per Siciliam constitutos.

^h Epist. 1. ad Episcopos per Antioch. prouin. constitutos.

ⁱ Epist. 3. ad Episc. Campaniæ & Tuscian.

^k Epist. ad Episcopos Hispaniæ.

^l Iulius 1. in Epist. ad Orientales pro causa Diui Athanasij.

^m In epist. ad D. Athanas. & reliquos Alexandria congregatos.

ⁿ In epist. ad Steph. Archiep.

^o Epist. ad Anastas. August.

^p In epist. ad Vigil. Episc.

^q Lib. 4. Registri epist. 32. & alias sæpè.

^r Teste Iulio primo, in epist. ad Oriental. Episc.

^s In epist. ad Episcop. Antioch. citatq; ad eam rem, can. 18. & 19.

^t qua de re lege præsertim Melch. Canum, l. 6. de locis Theolog. c. 4.

^u Actioe 1. & 2. & 3.

^v In sentent. Mennæ, cont. Anthimum.

^w In suggest. Synod. Agathonis approbata, act. 8. 13. & 17.

^x In epist. Synod. Adrian. l. approbata, act. 2.

^y In epist. Ignat. Patriarch. Constantinopol. ad Adrian. l. approbata in eadem Synodo.

^z Refertur 96 d. c. Bene.

^{aa} Refertur 25 q. 2. c. Si quis.

^{ab} Refertur cap. Damnamus, de sum. Trinit. l. 6.

^{ac} Epist. 89 ad Episcop. per Viennensem prouinciam constitutos.

PRIMARIAM ILLAM IN ECCLESIA AVCTO-
ritatem successoribus etiam D. Petri à Christo conferri.

*D. Petrum in
cura uniuersa
li Ecclesia, suc-
cessores fuisse
habiturum.*

HÆc vis atque sententia huius propositionis est, vo-
luisse Christum, vt Petro vita defuncto aliquis per-
petua serie successionis in locum Petri ab Ecclesia recipe-
retur, cui Christus ipse auctoritatem supremam sicut Pe-
tro conferret de fidei & aliis rebus ea constituendi, qua
ad salutem fidelium pertineant. Hanc autem Catholi-
cam assertionem Ioannes VViclephus hæreticus nega-
uit, cuius error vigesimus septimus (vnà cum aliis in Cõ-
cilio Constantiensi damnatus) fuit talis: Non est, inquit,
scintilla apparentiæ, quòd oporteat in spiritualibus esse
vnum caput regens Ecclesiam, quod semper cum ipsa
Ecclesia militante conuersetur & conseruetur. Quem
errorem Lutherus & Calvinus & reliqui Sectarij recen-
tiores sequuti sunt.

Sec. 8. & 15.

PROBATIO I.
ex Ecclesia toti-
us consensu.

CONtra hos omnes probatur assertio nostra; Primùm
ex consensu Conciliorum & Patrum suprà citato-
rum, atque ad eò totius Ecclesiæ Catholicæ, quæ verba
illa: *Tu es Petrus*, id est, solidus in fide; & *super hanc petram*,
&c. Itemque illa: *Confirma fratres tuos.* &: *Pasce oues meas*,
ad Petri etiam successores pertinere intellexit. Quod
vnum aduersus omnes hæreticorum corruptelas & va-
nas interpretationes satis esse nobis deberet. Nam quod
sæpe dicendum est, ille est certissimus Scripturæ sensus,
quem Ecclesia esse intelligit. Peculiariter autem ad eius
rei confirmationem valent ea sanctorum Patrum testi-
monia, quæ etiam nominatim confirmant, Romanos
ipso Pontifices, illos Petri successores esse, ad quos item
ea Christi verba, Diuo Petro dicta, pertinuerint. De qui-
bus testimoniis postea etiam suo loco dicemus.

*Talia quoque
sunt omnia illa
veterum Pon-
tificum testimo-
nia paulo super-
ius allegata
pro primatu D.
Petri.*

DEINDE

DEINDE eadem assertio probatur tum ex ipsis Christi verbis ad D. Petrum, tum etiam ex eo fine, cuius causa Petrum vniuersæ Ecclesiæ præfecerat. Ex verbis quidem. Nam dum ait absolute: *Super hanc petram edificabo Ecclesiam meam*: procul dubio de Ecclesia illa loquitur, quæ iuxta certissimas^a promissiones ad finem vsque mundi duratura est: hæc enim est omnino illa Ecclesia ipsius. Hanc autem Ecclesiam ita perpetuò duraturam ædificare supra Petrum ipsum solum non potuit. Intellexit igitur ibi Petrum & successores eius, vt optimè Diuus Thomas libro aduersus Gentes^b tertio est argumentatus. Item ex eo quod Christus dicit: *Pasce oues meas*, dupliciter eadem veritas colligitur; vt eruditè à^c Caietano in tractatu de institutione Romani Pontificis notatum est. Primum, quoniam officium ibi Pastoris ordinarium instituit: vt vel ex ipso Pastoris nomine (quod ordinarium quoddam officium significat) intelligi potest. Necessè autem est, vt Pastoris officium ordinarium tandiu duret, quandiu ipsum ouile duraturum est. Fuit autem Christi ouile in finem vsque mundi duraturum; neque illud solus Petrus sine successoribus perpetuò pascere potuit: Est igitur auctoritas eius officij non Petro tantum, sed etiam eius successoribus à Christo commissæ. Deinde, quia *oues meas* itidem absque exceptione dicit: proinde oues omnes intelligit, quæ vsque ad consummationem seculi efficient vnum ouile serie perpetua. Has autem omnes solus Petrus, vt iam dictum est, pascere non potuit. Quare tradita est etiam successoribus auctoritas illas pascendi.

IAM ex ipso etiam fine, cuius causa Petrus eiusmodi auctoritatem accepit, idem probatur. Is enim finis fuit, vt vno pastore atque *capite constituto, schismatis tolleretur occasio,*

PROBATIO
II. ex ipsa forma Christi Verborum.

^a Isai. 59.
Matth. vlt. &c.

^b Cap. 26.

^c Cap. 12.

PROBATIO
III. ex eorumdem Christi Verborum fine.

d Lib. I. cont.
Iouin.
e Lib. de unit.
Ecclesiæ.
Opt. lib. 2. cõ-
tra Parm.

sis, inquit^d Hieronymus; & vt *una Ecclesia & una Cathedra esse monstratur*; inquit^e Cyprianus; & *vt in illa una Cathedra unitas ab omnibus seruetur*, inquit Optatus; & in summa vt Ecclesiæ ipsi toti quàm rectissimè Christus ipsius sponsus consuleret, sicut suprâ ostensum est. Atqui non minus voluit Christus Ecclesiæ suæ consultum esse defuncto Petro quàm eo viuento, siquidem eam perpetua caritate diligit. Voluit igitur vnum aliquem Petri successorem, illo defuncto, perpetua serie in Ecclesia præesse.

PROBATIO
III. ab exem-
plo Veteris Sy-
nagoga.
f Isai. 5.
g Deut. 17.

ACCEDIT quod non minus Ecclesiam suam modo Dei filius diligit, quam olim Synagogam, de qua per^f Isaiam dixit: *Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci? Sed illi Pastorem vnum^g prouidit* (omni tempore quo stare certè illa debuit) vt illius auctoritate controuersæ omnes exortæ definirentur. Igitur & iam Ecclesiæ suæ Petrum pastorem præficiens, perpetuò cum in successoribus suis præesse illi voluit. Nam quod Sectarij quidam comminiscuntur, vnum illum sacerdotem in veteri Synagoga tantummodo debuisse iudicare de controuersis politicis; nõnne ex ipsis Scripturæ verbis manifestissimè redarguitur? Etenim cum absolutè dixisset Moyses: *Venies ad sacerdotes & ad iudicem qui fuerit illo tempore, &c. & facies quodcunqve dixerint qui præsunt loco quem elegerit Dominus, & docuerint te* (quia nimirum consilio etiam illi sacerdoti erat vtendum aliorum) *iuxta legem eius, sequerisq; sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram*: continuò subiungit: *Qui autem superbit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat Domino Deo, ex decreto iudicis morietur homo ille*. In omnibus igitur omnino, atque adedò multò maximè in materia religionis, dicto audientes sacerdoti esse oportebat.

At,

At, inquit Caluinus, dispar ratio est. Nam Synagoga atque etiam Ecclesia quo tempore viuebat Petrus, angustiis terminis continebatur: postea per vniuersum orbem diffusa est. Ita si maximè expediuisset tunc temporis illi præficere pastorem vnum: tamen non etiam expediret, vt postea quoq; vnus ei Pastor præsit. Quemadmodum, nec si commodè possit alicui colono vnus vel alterius agri cura committi, illico sequitur, perinde expedire, vt agrorum totius orbis cultura vni committatur. Non vidit hic Caluinus, illâ, quam obiicit, rationis disparitate, nostro argumento vim addi, non minui. Etenim quò maiore ouium varietate & numero existente, maius est periculum dissidiorum, quibus Ecclesia scindatur; eò maior nunc necessitas est vnus Pastoris, cuius auctoritate & officio controuersia componi possint. Cuius rei vel ipsæ dissensiones Sectariorum, irreconciliabiles, eò quòd extra ouile Christi oberrantes Pastorem vnum minimè agnoscunt, argumento esse possunt.

Neque verò Caluini exemplum nobis obstat. Pontifici enim vniuersalis quædam cura eademque spiritua-
lis incumbit, quam ille attributa ministris inferioribus tanta potestate quanta satis sit, haud difficulter sustinere potest, vt supra à nobis explicatum est. Muneris agrorum colendorum alia est ratio. Ex qua si libeat Caluino argumentum ad propositum petere, longius quàm ipse etiam volet, progredia-
tur necesse est. Nempè vt similiter probet, ne vnus quidem diœcesis paulò amplioris curam vni Episcopo rectè committi posse. Nam nec vnus potest colonus omnes vnus prouinciæ agros conuenienter colere.

Atque eiusdem farinae sunt reliquæ cauillationes, quibus Sectarij conantur perperam efficere, Euangelij
m locos,

Lib. 4. institut.
cap. 7.

Confutatio
Caluiniana ob-
jectionis contra
precedentem
probationem.

Non deberet
vnus Episcopus
præesse vni toti
prouincia, si
valeret aliquid
argumentatio
Caluini.

Generalis regula per quam obsecutionibus omnibus responderi possit, quibus Sectarij contendunt non debuisse aliquem in Universali Ecclesia curam D. Petro succedere.
h Matth. 16.
i Luc. 22.
k Ioan. 21.
l Matth. 16.
m Ioan. 21.
n Luc. 22.

• Lib. 2. de Eccles. cap. 35.
 p Lib. 2. doct. fid. antiq. c. 30.
 q In Tract. de institut. Rom. Pont. cap. 12.
 r Lib. 6. de locis Theolog. cap. ult.
 s Serm. 1. de assumpt. sua.

locos, qui sunt de Petri auctoritate, ad aliquos eius successores minimè pertinere. Sed ad omnes id genus cavillatiunculas refutandas hæc quasi regula adhibenda est. Quæ Diuo Petro à Christo Domino dicta esse Euangelium commemorat, ea duplicis sunt generis. Quædam ad ordinarium Pastoris officium spectant. Ut illud: ^h *Tu es Petrus, & super hanc petram; &c.* Et: ⁱ *Confirma fratres tuos.* Et: ^k *Pasce oves meas; &c.* Alia ad Petri priuatam personam pertinuerunt. Ut illud: ^l *Vade post me Satana.* Et: ^m *Alius cinget te, & ducet quò non vis.* Et illud etiam: Tu aliquando ⁿ *conuersus*, id est, postquam à peccato resipueris per poenitentiam. Nec enim necesse est, omnes, qui officio summi pastoris in Ecclesia functuri sunt, prius quàm fratres cum auctoritate confirmet, in peccatum illud Petri aut aliud incidere, à quo resipiscant. Iam verò quæ sententiæ sunt prioris generis, ea ad successores etiã Petri rectè cõset Ecclesia referri debere. Posterioris generis non item. Quæ de re plura Lector (si necesse esse putat) videre potest apud ^o Turcrematam, & ^p Thomam VValdensem, ^q Caictanum, & ^r Melchiorem Canum. Ego, quæ à me sunt iam breuiter explicata, satis esse iudico, ut intelligatur, rectè à D. Leone de auctoritate successorum D. Petri illud scriptum esse, quod in huius puncti conclusione oportunè poni potest: ^s *Soliditas, inquit, illius fidei, quæ in Apostolorum principe est laudata, PERPETVA est. Et sicut permanet, quod in Christo Petrus credidit; ita permanet, quod in Petro Christus instituit. Manet ergo dispositio veritatis, & beatus Petrus in accepta fortitudine petra perseverans, susceptis Ecclesiæ gubernacula non reliquit.*

HOc vt probemus, in primis demonstrandum est, quid proprie sit, aliquem esse D. Petri successorem in Ecclesia principatu. Quamuis enim is, qui Diuo Petro succedit, à Christo ipso certissimè accipiat illam in Ecclesia auctoritatem quam habuit Diuus Petrus: tamen si rationes ipsas vocabulorum atque adeò rerum etiam significatarum proprie consideremus, non idem significamus, cum dicimus, hunc esse D. Petri successorem; & hunc à Christo recipere eandem auctoritatem quam habuit Petrus. Pater: Nam hoc secundum ex priori rectè concluditur, tanquam ex eo quod est clarius. Itaque suprà, vt efficeremus, Romanum Pontificem habere in Ecclesia primariam à Christo potestatem, quam habuit Petrus; sine ullo vitio argumentationis assumpsimus, eum esse Petri successorem; vt inde demum eius in Ecclesia principatum euinceremus. Quemadmodum igitur in civilibus aliud est proprie, Ioannem, verbi gratia, esse successorem Petri; & aliud, Ioannem legitime possidere patrimonium à Petro relictum (nam ex illo probari hoc solet) ita in proposito aliud proprie est, aliquem esse Diui Petri successorem; & aliud, eum à Christo habere illam potestatem quam habuit Diuus Petrus. Meritò itaque propria huius successionis ratio explicanda est, vt eandem ostendamus in Romanum Pontificem pro tempore existentem competere: vnde tandem efficitur id quod suprà conclusimus: Romanum Pontificem Petri principatum, quasi patrimonium quoddam à Christo constitutum, in Ecclesia obtinere.

Sanè aliquem esse Diui Petri successorem, nihil aliud est, quàm cum ab Ecclesia in locum Diui Petri legiti-

Non idem proprie esse succedere D. Petro, & à Christo accipere eandem auctoritatem, quam habuit D. Petrus, licet hac duo, quod ad rem attinet, sint coniuncta.

Quid proprie sit D. Petro succedere, & quomodo

zenu id pen-
deat ab ipsa Ec-
clesia.

mo modo recipi ac veluti Christo offerri, vt is illi supremam auctoritatem, quam Petrus habuit, conferat: hoc est, vt certa lege statuat, peculiari quadam assistentia cum eo concurrere ad ea in doctrina & moribus constituenda, quæ ad bonum Ecclesiæ statum pertineant. Hoc enim est aliquem habere supremam illam in Ecclesia potestatem atque principatum, quem Petrus habuit. Porro modus legitimus recipiendi aliquem in locum Petri, omnino is est, quem Ecclesia ipsa pro ratione cuiusque temporis & aliarum omnium circumstantiarum præscribit atque adhibet.

Matth. vi.

Ioan. 14.

Quod vt melius intelligamus expendenda diligenter est vis illarum promissionum: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Et: Vt maneat vobiscum in æternum, &c.* Ex his enim & similibus intelligitur, curam & caritatem Christi erga sponsam suam Ecclesiã perpetuò eam esse, quæ ad Ecclesiæ statum suauiter & conuenienter hominum naturæ conseruandum accommodatissima sit. Dubitari autem minimè potest, quin hominum natura atque conditione considerata expediat, vt qui Ecclesiam vniuersam, accepta à Christo auctoritate, gubernaturus sit, is ab eadem Ecclesia ad id muneris recipiatur approbeturque. Proinde volens Christus Dominus, in Ecclesia perpetuò esse (vt superius est probatum) Petri successores, quibus ille supremam in terris auctoritatem, quam Petro contulerat, attribueret; necesse fuit, Ecclesiæ suæ hoc dare, vt cum ipsa deligeret in talem Pastorem, quem pro ratione temporis & circumstantiarum iudicaret esse ad id muneris aptissimum. Quod ipsum perpetua Ecclesiæ consuetudo in successione sedis tum Petri, tum aliorum Episcoporum confirmat. Is enim habitus est semper Episcopali cuius successor legitimus, quem in
cuius

eius locum Ecclesia' recepit ea forma & modo, qui pro ratione circumstantiarum in vnoquoque loco maximè conuenire existimatus est.

Iam cum hoc ita sit, facilè intelligitur, qua ratione probari oporteat, Romanum Pontificem, pro tempore existentem, Diui Petri successorem esse. Nempe non hinc aliquibus argumentis à ratione ductis opus est; vt cum de rebus agitur, quæ non sunt in factu positæ; sed satis superque id testimoniis omnium ætatum locupletissimis probamus, quibus sanè constat, Pontifices Romanos continua serie successionis in Diui Petri locum (absque vlla potestatis restrictione) fuisse ab Ecclesia receptos, atque ad eos, tanquam ad Petri in eadem potestate successores, per omnes Ecclesiæ ætates fuisse relatas maiores Ecclesiæ causas, vt persequitur diligenter Turrecremata lib. 2. de Ecclesia cap. 36. 37. & 38. & Caietanus de institutione Romani Pontificis cap. 13. & Canus libro 6. de locis, cap. 4. 5. & 6. & admodum copiosè ac luculenter Nicolaus Sanderus, in suo opere de visibili Ecclesiæ Monarchia, lib. 7. vt alios iam omittam.

Qua de re hæc in specie testimonia antiquitatis notentur. ^a Irenæus, ^b Epiphanius, ^c Augustinus, ^d Optatus, sui temporis Romanos Pontifices (quorum & posteriores Pontifices constat successores fuisse) ad Petrum ipsum continua serie successionis ordine deducunt. ^e Innocentius primus, ^f Eulogius, ^g Petrus Chrysologus, ^h Leo, & alij, *Petrum in sua adhuc Cathedra* (Romanorum Pontificum ipsius successorum ministerio) *presidere* asseuerant. ⁱ Tertullianus, ^k Augustinus, ^l Hieronymus, ^m Gregorius,

m 3

Euse-

^a In epist. ad Conc. Mileuit. quæ est 93. inter epist. Diui Augustini. ^f Apud D. Gregorium, epistola 37. li. 6. Registri. ^g Epistola ad Eutyech. quæ exstat inter epistolas alias sub initium Concilij Chalced. tomo 1. Concil. fol. 227. ^h Sermo. 2. de die anniuersario assumptionis suæ. ⁱ Lib. de præscrip. & Contra epist. fundam. c. 4. & alias. ^l Ad Damalium. ^m Li. 6. Regist. cap. 37.

Virum Romanum Pontificem D. Petri successorem esse facti, quæ testimoniis omnium ætatum rectè definitur.

Roman. Pontificem D. Petri successorem esse luculentis testimoniis probatur.

^a Lib. 3. cap. 3.
^b Hæres. 27.
^c Epist. 165. ad literas cuiusdæ Donatistæ.
^d Lib. 2. contra Parmen.

^m Lib. 3. histo. cap. 4.
^o Epist. 3.
^p Epist. 1. ad Antiochenos.
^q Lib. 4. histo. cap. 14.
^r In epist. ad Leonem.
^s Lib. 4. ep. 2.
^t Epist. 157. & li. 2. contra literas Petilianus c. 51. &c.
^v Teste Iul. I. epist. 1 & 3. de quo vide Canonum lib. 6. de locis, cap. 4. & Alanum Copum in dialogo, dial. 1.
^x In epist. ad Felicē II. Pontificē, qui Pontifex in descripto ad eosdē Episcopos cōqueritur fuisse plurima decreta Concilij Nicæni ab hæreticis suppressa. Exstant hæ epistolæ tom. 1. Concil. inter decreta Felicis II.
^y Lib. aduersus hæresum nouit. sub fin.
^z Habetur tom. 1. Concil. fol. 520.
⁶ Lege Alfonso Pisani de Conc. Nicæno & Sanderum, de Monarchia Eccles. lib. 7. circa annum Domini 336.

ⁿ Eusebius, & alij infiniti eosdem Romanos Pontifices, *successores* esse Diui Petri apertè asserunt. ^o Anacletus, ^p Marcellus, ^q Sozomenus, ^r Theodoretus, ^s Cyprianus, ^t Augustinus, & alij Patres, idcirco etiam sedem Romanam, *Petri locum & cathedram*, seu *Apostolicam sedem* vocant. Itaque Romano Pontifici, non nisi tanquam Petri legitimo successori, principatum auctoritatis in Ecclesia tribuit omnis antiquitas, Concilia, Patriarchæ, Patres vniuersi.

IN CONCILIO ^v Nicæno primo, Iulius primus testatur, decretum fuisse, ne Concilia præter sententiam Romani Pontificis celebrarentur, itemq; vt ad eum liceret Episcopis aliis ex toto orbe appellare, confirmatq; solenni iuramento eos Canones in sacro sedis Apostolicæ scrinio asseruatos fuisse. Quod itidem in eo Concilio Nicæno fuisse sic statutū, testatur Diuus ^x Athanasius, & alij Episcopi Thebaidis & Libyæ, qui ipsi Concilio Nicæno interfuerunt. Fuerunt autem huius Iulij epistolæ receptæ in Concilio Ephesino; vt ^y Vincentius Lyrinensis ante annos mille testatus est. Item illius primam epistolam recitat in Apologia sua secunda D. Athanasius. Nec sanè obstat, quod Africani Episcopi in ^z epistola ad Pontificem Cælestinum negant, eiusmodi Canonem de appellationibus ad Romanum Pontificem inter Concilij Nicæni Canones, quos à Patriarchis Constantinopolitano, Alexandrino, & Antiocheno petierant, reperiri. Certum enim est, longè plures Concilij Nicæni Canones fuisse quàm illos viginti & vnum, quos illi Patriarchæ ad Africanos miserunt, vt luculētissimis veterum testimoniis à ⁶ nonnullis demonstratum est. Itaq; ex illis Canonibus Concilij Nicæni qui desiderantur, quiq; hæretico-
 rum

cano. & Sanderum, de Monarchia Eccles. lib. 7. circa annum Domini 336.

rum fraude (vt conqueritur etiam Felix secundus) interierunt, procul dubio illi etiam fuerunt, quos ab Iulio primo, & ab Athanasio commemorari diximus. Ac licet Patres illi Africani apud eundem Pontificem Cælestinum egerint, ne appellationes vllas ab Africanis ad sedem Apostolicam factas admitteret, aut de causis eiusmodi ipse vel per se vel per legatos suos constitueret, sed iudiciū omne provincialibus Episcopis permitteret, vt rectius cognita causa in eo ipso loco vbi criminis delatio instituta esset, ipsi litem finirent: tamen nihil minus illi Patres ea re agebant, quam vt supremam alioquē in Ecclesia potestatem, adeoq; auctoritatem in iudicio etiam quarumcunq; causarum Ecclesiasticarum, Romanæ sedis competere negarent: Sed putabant certē non expedire, vt eiusmodi auctoritate Pontifex Romanus in litigijs controuersis, quæ in transmarinis illis provincijs inciderent, vti vellet, cum melius existimarent eiusmodi causas personarum & criminum in proprio loco posse cognosci & definiri.

Alioquē, quā illi Patres Africani Romanæ sedis primatum agnouerint, suspexerintq; vel ex vna epistola Milcuitani Concilij ad Innocentium primum (cui Concilio pleriq; ex illis ipsis Patribus Africani Concilij paulo antē interfuerant) clarissimē licet intelligere. *Quia te, inquit, Dominus, gratia sue præcipua munere, in sede Apostolica collocauit, talemq; nostris temporibus præstitit, vt nobis potius ad culpam negligentie valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia suggerenda sunt, tacuerimus, quā ea tu possis vel fastidiosè vel negligentè accipere; magnis periculis infirmorum membrorum Christi PASTORALEM diligentiam quæsumus adhibere digneris. Noua enim hæresis (Pelagianorum) surgere capit, &c.* Et post aliqua: *Hac insinuantes*
Aposto-

Est epist. 92.
inter episto.
Aug. ad Ioh.

Apostolico pectore tuo, non opus habemus tantam impietatem verbis exaggerare, cum procul dubio te ita permoueant, ut ab eis CORRIGENDIS ne latius serpent, multosq; contaminent, vel potius interimant, omnino dissimulare non possis. Et sub finem epistolæ: Hec ad sanctitatem tuam de Concilio Numidia scripta direximus, imitantes Carthaginensis prouincia Coëpiscopos nostros, quos ad sedem Apostolicam, quam benignus illustras, de hac causa scripsisse comperimus. Certè luce clarius ostendit hic locus, Romanum Pontificem ab Affricanis Episcopis & Pastorem Ecclesiæ summum, cui aliarum etiam Ecclesiarum præter Romanam cura pastoralis sollicitudoque incumbat, & iudicem causarum religionis ac fidei agnatum fuisse. Carthaginensis autem prouinciæ Episcopi, quorum in ea epistola mentio facta est, hunc in modum ad eundem Innocentium in ea causa^d scripserant: Hoc gestum caritati tue intimandum duximus, ut statuti nostre mediocritatis etiam Apostolicæ sedis adhibeatur auctoritas pro tuenda salute multorum, & quorundam peruersitate etiam corrigenda. Et infra: Error ipse & impietas quæ tam multos assertores habet etiam auctoritate sedis Apostolicæ anathematizanda est. Consideret ergo sanctitas tua & pastoralibus nobis compatiatur visceribus, &c. Et certè ex^e epistolis quibusdam D. Cypriani ad Pontificem Cornelium licet intelligere, antiquam etiam fuisse Affricanorum consuetudinem ad Apostolicam sedem appellandi: ut mirum sit hoc ab illis Patribus Affricanis cogitatum non fuisse: sicut etiam in antiqua Synodo^f Sardicensi eiusmodi appellationes ex omni loco ad sedem Apostolicam discretissimis verbis & concessæ & probatæ fuerant, ut paulò post dicemus.

Sic etiam neque testimonio illi Concilij Nicani, quod pro Romanæ sedis primatu, ex Iulio primo, & Athana-

d Epist. 90. inter epist. Aug.

e Lib. 1. epist. 3. & lib. 4. epistol. 8.

f Can. 3. 4. & 7.

thanasio commemorauimus, auctoritatem detrahunt
 villo modo Sectarij, cum ex Canone sexto eiusdem Con-
 cilij hæc verba (sicut ea quidem ^g Ruffinus refert) nobis
 obiiciunt: *Apud Alexandriam & in vrbe Roma vetusta con-
 suetudo seruetur, vt ille (Episcopus Alexandrinus) Aegypti,
 hic (Episcopus Romanus) suburbicariarum sollicitudinem Ec-
 clesiarum gerat.* Primùm enim Canon hic sextus in exem-
 plo à tribus Patriarchis (sicut antè commemorauimus) ad
 Episcopos Africanos misso non omnino ita habet, vt
 refert Ruffinus; sed quædam verba ^h ibi adduntur, ex qui-
 bus clarius apparet nihil ibi minus quàm supremam in
 omnes auctoritatem Romani Põtificis negari. Sic enim
 dicitur: *Antiquiores (Episcopi) obtineant (id est, ⁱ honore
 præcedant) qui apud Aegyptum sunt, & Libyam & Penta-
 polim: ita tamen, vt Alexandrinus Episcopus horum omnium
 habeat sollicitudinem; quia & vrbe Romæ Episcopo similis mos
 est. Similiter autem & circa Antiochiam, & in cæteris prouin-
 ciis priuilegia propria seruentur METROPOLITANIS Ec-
 clesiis.* Non igitur negat hic Canon Romano Pontifici
 primatus auctoritatem, quam habet is alioquã tanquam
 successor D. Petri in omnes Ecclesias, sed significat certè,
 habere eum quoq; specialem quandam METROPOLI-
 TANI auctoritatem in adiacentes diocesi Romanæ Ec-
 clesias; quam quidem auctoritatem similiter & aliis Ar-
 chiepiscopis Metropolitanis, vnicuiq; in sua prouincia,
 Concilium Nicanum voluit constare. Accedit deinde,
 quod in Concilio ^k Chalcedonensi Canon hic sextus Ni-
 cænæ Synodi (recitante Paschasino, & nemine prorsus
 contradicente) sic incipit: *Ecclesia Romana semper habuit
 primatum, &c.* Ac tunc subiunguntur reliqua de auctori-
 tate Metropolitanorum, quæ ex illo Canone iam à no-
 bis exposita sunt. Denique in eadem actione Concilij
 n Chal-

^g Lib. 10. hist.
cap. 6.

^h Lege Conc.
VI. Carthag.
vbi Canones
illi Nicæni re-
citantur.

ⁱ Ita colligi-
tur ex Can. 8.
Nicæno apud
Ruffinum, vbi
suprà.

^k Act. 16.

Chalcedonensis, post recitatum illum Nicænum Canonem, & omnium sententias auditas, Iudices ita dixerunt: *Ex his quæ gesta sunt, vel ab unoquoque deposita, perpendimus, omnem quidem primatum & honorem præcipuum secundum Canones (nempe secundum illum etiam Nicænum) antiquæ Romæ Deo amantissimo Archiepiscopo conseruari.* Ac tunc Patres ipsi Concilij dixerunt: *Hæc iusta sententia, hæc omnes dicimus, &c.* Sed de Canone Nicæni Concilij satis.

Item in Sardicensi Concilio, quod generale etiã fuisse graues^a auctores testantur, ^b appellationes ex toto orbe factæ ad Romanum Pontificem approbantur, & Iulio Pontifici ius competiuisse euocandi cum auctoritate alios Episcopos non obscure^c agnoscitur. In ^d Constantinopolitano primo (generali secundo) post Romanum Episcopum primatus honor tribuitur Patriarchæ Constantinopolitano. Atq; etiam eius Concilij Patres^e testantur, se Damasi Romani Pontificis literis monitos conuenisse Constantinopoli: Vicissimq; ^f Damasus reuerentiã ab illis in ea re exhibitam sedi Apostolicæ colaudat. In Ephesino (generali tertio) ^g Cyrillus locum Cælestini Romani Pontificis tenens eius mandato dicit, se (vnã cum aliis Patribus) compulsus fuisse, vt Nestorium damnaret. Itemque Patres eiusdem Concilij ad eundem Cælestinum hoc modo ^h scribunt: *Ioannis Anisiocheni temeritatem (quod Cyrillum deposuerat) reseruamus tua pietatis iudicio.* In ⁱ Chalcedonensi porro Concilio (generali quarto) itidem probatur iudicium illud Synodi Constantinopolitanæ, quod Constantinopolitano Patriarchæ secundæ concedantur post Romanum Pontificem. Et rursus ^k ibi, Marciano Imperatore præsentem, sine vlla controuersia, caput omnium Ecclesiarum Romana Ecclesia appellata est. Atque etiam ipse Imperator

^a Socrates libro 2. hist. cap. 16. & Athanasius id Concilium vocat magnum, per illudque dicit Arianos eiectos fuisse ex Ecclesia, orat. 1. contra Arian.

^b Can. 1. 4. & 7. ^c Apud Theodoretum li. 2. hist. c. 8.

^d Cap. 5. ^e In epist. ad ad eundem Damasum cuius meminit Theodoret. lib. 5. cap. 9.

^f Apud eundem Theodor. eodem lib. c. 10.

^g Teste Euaugrii lib. 1. hist. cap. 4.

^h In epist. ad eundem Cælestinum.

ⁱ Actione 16. ^k Actione 1.

tor Marcianus ibidem Leonem, tum Pontificem Romanum, *Apostolicum thronum gubernare*, dicit. Itemque Concilij Patres eundem Pontificem his modis compellant: ¹ *Tu, sicut caput membris, praeras. Dioscorus contra te, cui vinea custodia à Salvatore commissa est, extendit insaniam. Tuis decretis nostrum honora iudicium: & firmitas tua filiis quod deest adimpleat.* Itaq; in eo Concilio Paschasinus cum Lucenio & Bonifacio, loco Leonis sic praefuit, ut inter cætera, quæ cum auctoritate ibi gessit, etiam ^m prohibuerit, ne Dioscorus cum reliquis Episcopis Orthodoxis sederet. In Concilio ⁿ secundo Constantinopolitano (generali quinto) Patres profitentur, se per omnia sequi velle sententiam summi Pontificis Agapeti in caussa Anthimi hæretici, quem idem Agapetus ex sede Constantinopolitana, & à communione fidelium ^o eiecerat. Cuius etiam sententiæ vi Synodus eundem quoque eiecit ex sede Trapezuntina. ^p In Constantinopolitano tertio (generali sexto) Dicitur, *per Agathonem Romanum Pontificem loquutus esse Petrus princeps Apostolorum*, cuius nimirum ille & imitator fuisset & successor. In ^q Constantinopolitano quarto (generali octavo) Patriarchas omnes honorandos, *præcipue verò sanctissimum Papam senioris Romæ.* In ^r Nicæno secundo (quod fuit septimum generale) *Romanam sedem primatum per orbem totum obtinere, omnium Christi Ecclesiarum caput existere, &c.* Similia in ^s Lateranensi sub Alexandro tertio, & ^t Lateranensi item, sub Innocentio tertio, ^v Lugdunensi secundo, ^x Viennensi, ^y Constantiensi, ^z Lateranensi sub Iulio secundo, & Leone decimo, ^a Tridentino. Quibus adde provincialia, ^b Arcelatense, ^c Aurelianense quartum, ^d Toletanum primum, ^e Africanum, ^f Mileuitanum, &c.

1 A&3. in relatione facta eidem Pontifici ab ipsa Synodo.
^m Teste Eua-
 grio, libro 2.
 cap. 4.
ⁿ Actione 4. in
 sententia Syn-
 nodi cõtra An-
 thimum.
^o Ut patet ex
 loco citato.
 Itemq; ex cõ-
 stitutione Iu-
 stiniani Impe-
 rat. contra eũ-
 dem hæreticũ,
 quæ exstat in
 ead. Syn.
^p Actione 18.
 sub finem.
^q Can. 25.
^r Actione 2.
^s Titulo 2. c.
 3. & 4.
^t Cap. 5.
^u Lib. 6. de-
 cret. c. vbi pe-
 riculum, de e-
 lection. & ele-
 cti potestate.
^v Clemetina
 1 de S. Trin.
^y Sessione 8.
 & 15.
^z Sess. 2. & 3.
^a Sess. 14. c. 3.
^b Can. 1.
^c Can. 1.
^d In assertio-
 ne fidei in fin.
^e Cap. 35.
^f Apud Aug.
 epist. 92. & 93.

n 2 Nec

g Sozomenus
 lib. 3. cap. 7. &
 ipse Athan. in
 Apolog. ad
 Constan.
 h In epist. ad
 eundem, ab
 Athanasio &
 aliis missa ex
 Synodo Ale-
 xandrina.
 i In epist. ad
 Solitaria vita
 agentes.
 k Epist. 18. Si-
 militer quoq;
 loquitur epist.
 10 & 11.
 l Teste Libe-
 rato in Breui-
 ario, c. 18.
 m Vt videre
 est apud Theo-
 doretū, lib. 5.
 hist. c. 23.
 n Teste Sozo-
 meno, libro 8.
 hist. c. 3. & So-
 crate li. 5. c. 15.
 o In Synod. V.
 acti 4 in sen-
 tentia eiusdē
 Petri Hiero-
 solym.
 p In epist. ad
 Innocentium
 tomo 5.
 q Vt refert
 Theodor^{us} Le-
 ctor li. 2. Col-
 lectaneorum,
 circa mediū.
 Exstat hi libri
 post historia
 Sozomeni.
 r In Synod. V.
 actione 1.

Nec minus perspicuè Patriarchæ quatuor. Certè A-
 thanasius Patriarcha Alexandrinus, ad Iulium primum,
 Romanum Pontificem in sua causâ cōtra Arrianos^b ap-
 pellauit. Itemq; ad Felicem secundum Papam ita^h scri-
 bit: *Vos, predecessoresq; vestros Apostolicos videlicet presules in
 summitatis arce Deus constituit: omniumq; Ecclesiarum curam
 habere precepit.* Item: *Romanus, inquit, Episcopus Iulius Syn-
 odum iussit fieri, ut tuto & crimina obicerent, & inuicem si-
 bi oblata refutarent.* Item Diuus^k Cyrillus, & ipse Ale-
 xandrinus Patriarcha, ad Cælestinum Romanum Pon-
 tificem in causâ Nestorij scribens: *Ab illius, inquit, com-
 munionem cum fiducia nos non exemimus, donec ista pietati tue
 communicaremus. Quapropter quid videatur, exprimere di-
 gnare, an aliquando illi communicare debeamus.* Item^l An-
 tiochenus Patriarcha Calandio, Ioanni Talaia Patriar-
 chæ Alexandrino suasit, vt contra Petrum Moggum,
 quem Achatus intruserat, ad Simplicium Rom. Pōtificē
 appellaret. Item^m Flauianus eiusdē sedis Patriarcha à
 Romano Pontifice vt causam diceret euocatur, pro eo-
 que apudⁿ Damasum intercedunt Chrysostronus Pa-
 triarcha Constantinopolitanus & Theophilus Patriar-
 cha Alexandrinus. Item^o Petrus Patriarcha Hierosoly-
 mitanus affirmat, Agapetum Papam diuinitus fecisse,
 quòd Anthimum, Constantinopolitanum aliquando
 Patriarcham, de sede deiecisset. Deniq; Diuus^p Chry-
 sostronus, Constantinopolitanus Patriarcha, ad Roma-
 num Pontificem appellauit. ^q Macedonius, eiusdem se-
 dis Patriarcha, Anastasio Imperatori vehementer vi-
 genti & mandanti, vt Episcopos sibi subiectos ad Syno-
 dum conuocaret, nihil omnino se in ea re facturum re-
 spondit, *absq; vniuersali Synodo, cui magne Romæ Episcopus
 presideret.* ^r Menas Seucro, Petro & Zoaræ vitio vertit,
 quod

quod contempserint Ecclesiam Romanam, quae Apostolis, inquit, succedens, contra ipsos sententiam protulit.

Longum verò est aliorum Patrum sententias referre.

^a Irenæus ad Romanam Ecclesiam propter potentio- rem principatam necesse esse affirmat omnem aliam Ecclesiam conuenire. ^c Cyprianus eandem esse, Ecclesiam matricem. ^v Ambrosius, Siricium Papam Christi ouile custodire, dignum esse, cui oues Domini audiant. ^x Hieronymus, Damalum piscatoris, id est, Diui Petri, successorem esse in eadem fidei Cathedra super quam sit edificata Ecclesia. ^y Augustinus, in Romana Ecclesia Apostolica Cathedra semper viguisse principatum.

^a Idem obsecrat Innocentium primum, vt pastoralem diligentiam adhibeat magnis periculis infirmorum in Africa propter heresim Pelagianam imminentibus. Quod eius studium laudat idem Innocentius, ^b quòd antiquae regulae formam secutus opem implorârît ab ea sede, cui maneat sollicitudo omnium Ecclesiarum. ^c Gregorius, Romanam Ecclesiam Deo auctore cunctis Ecclesiis esse pralatum. ^d Isidorus, nullam se Synodum reperisse nisi vel congregatam vel fultam Romanae sedis auctoritate.

^e Prosper, Romam pastorali honore factam esse caput mundi. ^f Vincentius Lyrinensis, Romanum Pontificem esse caput orbis.

^g Beda, Gregorium in toto orbe Pontificatum gerere. ^h Origenes, libellos poenitentiae de suis erroribus offert Fabiano Papae.

ⁱ Basiliius, ad Romanum Pontificem referendum indicat, vt iudicij sui decretum interponat. ^j Chrysostomus postulat ab Innocentio, vt decreta Theophili rescindantur, & vt poenis Ecclesiasticis qui iniquè agerent, coërcerentur. ^m Theodoretus, ad Romanam sedem appellat, & illius dicit se expectare sententiam. ⁿ Socrates, Romanam Ecclesiam privilegium præ ceteris obtinere. Et quid omnes seu Latinos seu Græcos commemorem?

^o Hieronymus, ad Romanam Ecclesiam referendum indicat, vt iudicij sui decretum interponat. ^p Chrysostomus postulat ab Innocentio, vt decreta Theophili rescindantur, & vt poenis Ecclesiasticis qui iniquè agerent, coërcerentur. ^q Theodoretus, ad Romanam sedem appellat, & illius dicit se expectare sententiam. ^r Socrates, Romanam Ecclesiam privilegium præ ceteris obtinere. Et quid omnes seu Latinos seu Græcos commemorem?

^s Hieronymus, ad Romanam Ecclesiam referendum indicat, vt iudicij sui decretum interponat. ^t Chrysostomus postulat ab Innocentio, vt decreta Theophili rescindantur, & vt poenis Ecclesiasticis qui iniquè agerent, coërcerentur. ^u Theodoretus, ad Romanam sedem appellat, & illius dicit se expectare sententiam. ^v Socrates, Romanam Ecclesiam privilegium præ ceteris obtinere. Et quid omnes seu Latinos seu Græcos commemorem?

^w Hieronymus, ad Romanam Ecclesiam referendum indicat, vt iudicij sui decretum interponat. ^x Chrysostomus postulat ab Innocentio, vt decreta Theophili rescindantur, & vt poenis Ecclesiasticis qui iniquè agerent, coërcerentur. ^y Theodoretus, ad Romanam sedem appellat, & illius dicit se expectare sententiam. ^z Socrates, Romanam Ecclesiam privilegium præ ceteris obtinere. Et quid omnes seu Latinos seu Græcos commemorem?

^{aa} Hieronymus, ad Romanam Ecclesiam referendum indicat, vt iudicij sui decretum interponat. ^{ab} Chrysostomus postulat ab Innocentio, vt decreta Theophili rescindantur, & vt poenis Ecclesiasticis qui iniquè agerent, coërcerentur. ^{ac} Theodoretus, ad Romanam sedem appellat, & illius dicit se expectare sententiam. ^{ad} Socrates, Romanam Ecclesiam privilegium præ ceteris obtinere. Et quid omnes seu Latinos seu Græcos commemorem?

- ^s Lib. 3. cap. 3.
- ^t Lib. 4. ep. 8.
- ad Cornelium Pap.
- ^v Lib. 10. ep. 81. in titid.
- ^x Epist. 57. ad eundem.
- ^y Epist. 162.
- ^z Epist. 92. ad eundem missa ab August. & aliis Parribus Concilij Mileuitani.
- ^a Epist. 93. inter epist. D. August.
- ^b Lib. 2. Registri, epist. 30.
- ^c In præfat. in opus Concil.
- ^d Lib. de ingrat. contra Pelagianos.
- ^e Lib. aduers. hæres.
- ^f Lib. 2. hist. Anglorum.
- ^g Teste D. Hieron. ad Pamachium.
- ^h In epist. 52. ad Athanas.
- ⁱ In epist. ad eund. tomo 5.
- ^j In epist. ad Leon. in fine, tomi 2.
- ^k Lib. 2. hist. cap. 11.

Iam verò Pontifices ipsi Romani, sanctissimi & antiquissimi, successores se esse Diui Petri in cura vniuersalis Ecclesiæ, iisdem in locis palam protestati sunt, quos pro ipsius D. Petri primatu superiùs magno numero allegauimus. Quorum testimonia quamobrem in hac quæstione & causâ minimè suspecta esse debeant, supra causas exposui. Clarissima verò grauissimaque sunt in hoc genere illa verba ^o Iulij primi, de causâ Athanasij: *Semper, inquit, maiores Ecclesiæ causæ ad sedem Apostolicam multis auctoritatibus referri præceptæ sunt; Ipsa namque omnibus prælatæ est Ecclesiis, quæ non solum canonum & sanctorum Patrum decretis, sed Domini voce singularem obtinuit principatum, cum inquit: Tu es Petrus, &c.* Atque illa quoque ^p Innocentij primi ad Patres Concilij Mileuitani: *Per omnes, inquit, prouincias de Apostolico fonte petentibus responsa semper emanant. Præsertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitrator omnes fratres & Coëpiscopos nostros non nisi ad Petrum, id est sui nominis & honoris auctorem referre debere; velut nunc retulit vestra dilectio; quòd per totum mundum possit omnibus Ecclesiis in commune prodesse.* Item: *Diligenter ergo & congruè Apostolico consulitis honori, honori, inquam, illius, quem sollicitudo manet omnium Ecclesiarum, super anxiis rebus, quæ sit tenenda sententia, antiquæ scilicet regulæ formam sequuti, quam toto semper ab orbe mecum nostis esse seruatam.* Et ^q Leo ad Anastasium Thesalonicensem Episcopum: *Sicut præcessores mei (inquit) præcessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ vices meæ moderaminis delegaui, vt curam, quam vniuersis Ecclesiis principaliter ex diuina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus adiuuares.*

Sed exstant multa testimonia similia Pontificum in locis supra citatis. Quorum sanè in Ecclesia, tanquam successorum Petri, primatum agnouerunt, non Patres tantum,

^o Epist. 1. ad
Orientales.

^p Epist. 93. in
ter epist. Aug.

Ibidem.

^q Epist. 84.

tantum, sed etiam ipsi Imperatores Maximi, & disertissimi verbis protestati sunt. ^r Valentinianus affirmat, Romano Pontifici principatum sacerdotij collatum. ^s Marcianus, principatum in Episcopatu fidei obtinere. ^t Iustinianus, primum omnium esse Sacerdotem secundum quatuor Synodorum definitionem. Quibus Imperatoribus posterior fuit Phocas, à quo tamen Romanum Pontificem primatum accepisse ^v Calvinus ineptissime nugatus est. ^x Carolus Magnus, Romanum Pontificem, uniuersalem Papam compellat. Sed & hæretici aliquando cum principatum Romani Pontificis à nemine ignorari probè intelligerent, se idem cum illo de rebus fidei sentire, vt facilius laterent, subdolè simulauerunt. ^y Cælestinus Pelagianus cum Innocentio. ^z Meletius & Vitalis cum Damaso, &c.

His accedit quòd Romanus Pontifex perpetuò in Ecclesia earum quæ essent fidei controuersiarum ^a iudex agnitus est: quòd ipse hæreses ^b condemnauit: quòd leges cum ^c auctoritate sanciuit: ^d quòd Conciliis generalibus præfuit, eademque confirmauit: quòd ad eum vndique in grauissimis causis Ecclesiasticis ^e appellatum est: quòd alios Episcopos auctoritate sua in varias mundi partes ^f misit; vicarios suos ^g constituit, ^h creauit, ⁱ confirmauit, ^k pallio inuestiuit, ^l deposuit, ^m restituit. Quem vsu au-

toritatis

tal. l. cont. Parmen. Irenæo, l. 3. c. 3. &c. & passim ex actis Concil. ^b Vt videre est apud Euseb. lib. 5. cap. 27. & lib. 6. cap. 35. Cyril. epist. 10. & 11. Tertul. lib. cont. Praxean. &c. ^c Vt est videre apud Euseb. in Chronic. de Telesphor. & Pio I. & lib. 5. hist. c. 24. & passim in ipsis decretis antiquiss. etiam Pontific. ^d Vt infra in loco de Concil. ostendetur. ^e Vt est videre apud Sozom. lib. 3. cap. 7. & 9. Euagr. lib. 3. ca. 15. Athanas. epist. ad solitariam vitam agent. Basilium epist. 74. Chrysostr. epist. ad Innocen. tomo 5. Epiphani. hæres. 68. &c. ^f Vt apparet ex August. epist. 157. & Posidonio in vita eiusdem August. cap. 14. & Beda, lib. 1. vitæ sanct. Patrum. ^g Vt apparet ex D. Leone, epist. 84. & D. Gregor. lib. 4. epist. 51. 52. 53. ^h Apud Socratem, lib. 7. hist. cap. 35. & Metaphrastem in vita Gregorij Agrigentini. ⁱ Vt apparet ex Concil. Chalcedon. act. 7. & ex D. Gregor. lib. 4. epist. 9. Cedreno, in Compend. histor. de Irenæo, fol. 387. &c. ^k Vt est videre apud D. Greg. l. 4. epist. 15. & 55. Bedam lib. 2. hist. Anglorum, &c. ^l Vt patet ex Synod. V. act. 4. Gregor. lib. 4. epist. 50. & in actis Sixti III. tomo 1. Concil. &c. ^m Vt apparet ex Sozomæno, lib. 3. cap. 7. Basil. epist. 74. &c.

^r In epist. ad Theodof. ante Concil. Chalced.

^s In epist. ad Leonem.

^t In nouel. Constit. 137. & Lib. 4. instit. cap. 7.

^x Teste Cranzio, in hist. Eccle. de Metropol. Saxon. l. 2. cap. 7.

^y Referente August. lib. 2. de pecc. orig. cap. 7.

^z Apud Hieron. epist. 2. ad Damas.

^a Testimonia & exëpla multa eius rei petere licet ex Euseb. lib. 4. hist. c. 13. & 22. & lib. 5. ca. 27. & l. 6. ca. 35. & l. 7. ca. 8. & ex Aug. ep. 90. & 92. & l. 1. cont. duas epist. Pelag. cap. 1. Op-

tag. cap. 1. Op-

tag. cap. 1. Op-

tag. cap. 1. Op-

tag. cap. 1. Op-

tag. cap. 1. Op-

tag. cap. 1. Op-

tag. cap. 1. Op-

toritatis tam varium tamque latè patentem, eundemq; Romano Pontifici per omnes rectè sentientes in Ecclesia semper integrum atque liberum, quis non videat indicem atq; testem locupletissimum esse, quòd D. Petro in cura Ecclesiæ vniuersali, ad constituendum de iis rebus, quæ ad fidem & salutem spectent, Romani Pontifices succedant? Quoniam igitur & primariam in Ecclesia potestatem, atq; adèdò infallibilem auctoritatem, de rebus fidei omnibus cõtrouersis iudicandi, D. Petro datam esse; nec illi solùm, sed etiam illius successoribus esse datam; & eius in eo genere successorem Romanum Pontificem pro tempore existentem esse, probatum est: verè ac rectè initio conclusimus atque posuimus Romanum Pontificem esse eum, in quo auctoritas illa primaria, de quæstionibus fidei omnibus infallibiliter statuendi, resideat.

*Verum diuino
an Ecclesiastico
iure ille idem
sit D. Petri suc-
cessor, qui est
Episcopus Ro-
manus.*

SED cùm Romanum Pontificem Diui Petri successorrem in vniuersali Ecclesiæ cura esse dicimus, forsitan aliquis sciscitabitur, ecquonam iure successor talis Diui Petri is sit, qui Pontifex est Romanus? Vtrum scilicet diuino? ita vt Christus Dominus non modò voluerit in Ecclesia esse perpetuò eiusmodi successorem Petri, cui ipse supremam auctoritatem, quam habuit D. Petrus, conferret, sed etiam statuerit, vt hic successor esset perpetuò Romanus Episcopus? An verò id obtinuerit in Ecclesia solum iure humano, hoc est, ipsius Ecclesiæ instituto, quæ non nisi Romanos Episcopos in D. Petri locum, quod ad vniuersalem Ecclesiæ curam attinet, recipiendos esse putârit.

*Quanti referat
scire verum iu-
re diuino ille,
ipse debeat esse*

Refert autem non parum hoc scire. Nam si solum ex iure Ecclesiastico ratio hæc successionis cum Romanæ diocesis Episcopatu coniuncta est; posset fieri eiusdem Eccle-

Ecclesiæ, atque adeò ipsius etiam Pontificis, auctoritate, ut aliquando is, qui vniuersalis Ecclesiæ pastor est, non idem sit Romanæ diœcesis Episcopus, sed vel alterius diœcesis; ut cùm Petrus Antiochiæ sedebat, erat Episcopus non Romanus, sed Antiochenus; vel etiam nullius particularis determinatè; sicut eo tempore quo nondum D. Petrus Antiochiæ sedebat, cùm tamen nihilominus esset tunc Pastor vniuersalis Ecclesiæ, à Christo constitutus. Sin autem diuino iure constitutum est, ut non alius, præterquam Romanus Pontifex, sit Petri successor, non erit in Ecclesiæ potestate id institutum mutare. Item etiam ex hac quæstione pendet, ut postea patebit, quomodo illud Ecclesiæ Romanæ priuilegium intelligendum sit, cùm ab ea dici solet recta atque Apostolica fides non posse deficere: sicut iam defecit exempli causâ ab Ecclesia Constantinopolitana.

Ego verò hac de re varias reperio sententias Doctorum. Nam^a Canus, & ^b Driedo, & ^c Turrecremata, & alij communiter, sine dubitatione affirmant, ex Christi Domini institutione Romanum Episcopum fuisse & futurum esse semper Diui Petri successorem in cura vniuersalis Ecclesiæ. Fundamentum istorum præcipuum est in modo loquendi Patrum ac Conciliorum, cùm passim asseuerant, Romanum Pontificem ab ipso Christo Domino potestatem obtinere. Item Romanam sedem à Christo Domino priuilegium habere, ut sit peculiariter Apostolica, à qua fides recta nequeat deficere. Denique ex Romana sede definitionem certam in controuersis fidei petendam esse, atque illos Catholicos esse, qui illius sequuntur doctrinam: illos contra hæreticos, qui reiciunt. Ex quibus & id genus aliis Ecclesiæ Romanæ elogiis, quæ magno numero superiùs recitauimus,

o   colligi

D. Petri successor, qui est Romanus Pontifex.

^a Lib. 6. de locis Theol. cap. 4. 5. & 6.

^b Lib. 4. de variis dogm. c. 4. parte 3.

^c Lib. 2. de Eccl. c. 40.

d Lib. 5. epist.
ep. 32.
e Lib. 3. exci-
dij Hierosol.
cap. 2.

colligi videtur, institutionem Christi esse, ut qui successor Petri futurus est, sit Romanus Episcopus. Accedit, quod Diuus^d Ambrosius, & ^e Egesippus referunt, Christum Dominum Petro ex vrbe decedendi occurrisse, ac interroganti quomodo pergeret, respondisse: *Eo Romam iterum crucifigi*. Ex qua historia conici potest, Petrum ex voluntate atque præcepto Christi Romam reuersum esse, ibique morientem reliquisse Romanum Episcopum successorem.

f Lib. 4. sent.
d. 24. q. 2. art. 5.

Alia sententia est Dominici de^f Soto, qui contra existimat, Apostolicam sedem, hoc est, dictam successione rationem iure Ecclesiastico tantum annexam esse Episcopatu Romano: ac proinde fieri posse auctoritate Ecclesiæ, ut Petri successor, Romanus Episcopus non sit, sed vel alterius diocesis, vel nullius determinatæ, sed duntaxat Pastor vniuersalis. Fundamentum eius auctoris est, quod Christus Dominus instituens Petrum vniuersalem Pastorem, nulli eum Ecclesiæ particulari addidit; neque aliunde institutio Christi circa hoc satis constat; quare videtur potius totum hoc reliquisse Christus dispositioni Ecclesiæ, ut scilicet illa pro ratione circumstantiarum ac temporum variè statuere posset de conditione personæ eligendæ, quod expedire maximè videretur: sicut constat, ut postea videbimus, mutasse illam quandoque circumstantias electorum summi Pontificis, & modi eundem eligendi.

Hanc verò opinionem ut Sotus defenderet, sanè oportuit eum imprimis dicere, Concilia & Patres neutram partem huius quæstionis aperte satis determinauisse. Quod enim dicunt, Romanum Pontificem habere potestatem à Christo, eiusque institutione primatum obtinere; id verò non nisi ex quadam hypothese ab illis dictum

dictum esse, nimirum ut id intelligatur, quandiu Romanus Episcopus est ille quem Ecclesia ipsa successorem Petri constituit, siue hoc illa faciat propria auctoritate siue institutione Christi. Nihil verò vel Concilia vel Patres determinare circa hanc hypothesim, vtrum scilicet illa sit ex institutione Christi vel tantum ex Ecclesiastica traditione. Quidquid enim horum dicatur, manere ex fide certum id quod ipsi asserunt, Romanum Pontificem, quandiu in Petri successorem (sicut fit) eligitur, ab ipso Christo accipere auctoritatem vniuersalis Pastoris. Quod verò attinet ad illam historiam ex Egesippo; licet Christus Dominus præceperit tunc Petro, ut Romæ maneret vsque ad mortem, inde tamen non necessario sequi, præcepisse etiam eum, ut successor illius in cura Ecclesiæ vniuersalis esset perpetuo Romanus Pontifex; sed bene inde consequi, institutionem ipsius Petri & Ecclesiæ, qua cautum est, ut Romanus Pontifex sit Petri successor, habuisse fundamentum in Christi voluntate statuente, ut Petrus Romæ permaneret, & suo martyrio Ecclesiam illam decoraret. Quod nisi accidisset, non fuisset dispositum, ut Romanus Episcopus Diuo Petro in vniuersali cura Ecclesiæ succederet. Quod ipsum etiam Caietanus tantummodo voluisse videri potest, cum ait, causam ob quam Romanus Pontifex sit is, qui Petro succedat, fuisse (ut ille inquit) appropriationem Romanæ Ecclesiæ ad Petri vniuersalem Pontificatum firmatam Christi auctoritate volentis, ut Petrus Romæ maneret ac ibi moreretur: non Euangelicam institutionem.

Cæterum vtcunque ista subtiliter pro Soti opinione disputari possint: mihi certè videtur ea opinio in re tam graui nimium esse singularis, nec verò satis tuta. Quæ enim testimonia Patrum & Conciliorum pro con-

Romanus Pontifex iure diuino habere primatum in Ecclesia, postquam in D. Petri successore ab eadem Ecclesia recipitur.

Tract. 2. de compar. Pont. & Concil. ca. 22. & in opusc. de Rom. Pont. instit. cap. 13.

Iuris diuini institutione esse et Romanus Episcopus in D. Petri successore eligatur.

traria sententia Driedonis, Cani, & Turrecrematae allegari possunt, maius omnino pondus habent, quam ut tam subtilibus distinctionibus eludi possint. Quin prorsus arbitror, cum Patres tot modis asseuerant, Romanam sedem à Christo obtinere auctoritatis in Ecclesia primum, non aliam institutionem nisi ipsius Christi, à qua totum id priuilegium sedis Romanae pendeat, cogitauisse. Penderet autem id priuilegium etiam ex Ecclesiae ipsius humana institutione, si posito tantum, quod Ecclesia auctoritate sua velit in Petri successorem eligi Romanum Pontificem, Romana sedes diceretur habere à Christo primatum. Atqui Patres hoc minimè putauerunt: sed absolutè, *Romanam Ecclesiam, Deo auctore, cunctis Ecclesiis esse prelatam*, inquit Diuus^a Gregorius: item illi *ex diuina institutione curam incumbere aliarum omnium Ecclesiarum*, affirmat Diuus^b Leo: item *ad Ecclesiam Romanam, cuius fides sit ab Apostolo Paulo laudata, non posse perfidiam habere accessum*, ait D.^c Cyprianus ad Cornelium: Item *ad Romanam Ecclesiam propter potentiores principalitatem oportere omnes alias Ecclesias conuenire*, censet^d Irenæus: *Quae semper* (inquit Hieronymus aduersus Ruffinum) *immaculata permansit, & Domino prouidente, ac beato Apostolo ferente opem, in futuro manebit.* Et clarissimè sanctus^e Anacletus: *Hac sacrosancta Romana & Apostolica Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino saluatore nostro primatum obtinuit, & eminentiam potestatis super uniuersas Ecclesias ac totum Christiani populi gregem assecuta est, sicut ipse beato Petro Apostolo dixit: Tu es Petrus, &c.* Et Iulius huius nominis primus: *Sanctam, inquit, Romanam Ecclesiam ipse Dominus allocutus est, inquiens: Tu es Petrus, &c.* Atque ut alia eiusmodi antiquitatis testimonia (quae sunt magno numero collecta etiam à^f Cano) praeteream, in magno certè Lateranensi

^a Lib. 2. Registri, epist. 30.

^b Epist. 84.

^c Lib. 1. ep. 3. post medium.

^d Lib. 3. cap. 3.

^e Epist. 3. Eodem modo loquitur Sixtus II. epist. 1.

In epist. ad Episc. congregat. Antioch.

^f Lib. 6. de locis Theolog. c. 4. 5. & 6.

nenſi^s Concilio, ex certiffima Eccleſie ſententia, diſertis
verbis Eccleſia Romana dicitur, *Deo ipſo diſponente, mater*
eſſe & magiſtra omnium Eccleſiarum.

g De ſumma
Trin. c. Dam-
namus.

Itaq; vetus Patrum traditio indicare videtur, Chriſti
etiam inſtitutionem eſſe, vt qui Petro ſucceſſurus eſt, at-
que adeò qui eſt à Chriſto accepturus primatum, is alius
non ſit, niſi Epicoſopus Romanus; vt copioſe etiam ac di-
ligenter diſputat auctoꝝ eruditiffimus Ioannes Driedo.
Qua ſanè ex re ſequitur, nunquam omnino futurum, vt
ij à recta fide deſciſcant, qui fidem ſequentur eius, qui le-
gitimus erit atque permanebit Epicoſopus diocceſis Ro-
manæ, ſiue is in illius diocceſis loco morabitur ſiue alibi.
Nam idem ex inſtitutione Chriſti erit ſucceſſoꝝ Petri in
cura Eccleſie vniuerſalis, ac proinde in fidei doctrina
proponenda errare minimè poterit, vt poſtea etiam ſu-
mus probaturi. Nunc ſatis fuerit ita breuiter explica-
uiſſe, quod eſt à nobis tertio loco probatum. Nempe Ro-
manum Pontificem D. Petro in cura Eccleſie vniuerſa-
lis ſuccedere. Videamus modò quid cõtra id ſoleant aut
poſſint etiam hæretici obiicere.

Loco ſuprà ci-
tato.

PRINCIPIO, Petrum Romæ fuiſſe nedum Romæ mor-
tuum eſſe Velenus quidam & Sebastianus Francus &
alij eiufdem farinae hæretici negant: Quin etiam dubitat
ea de re Calvinus. Falſum igitur aut certè minus explo-
ratum eſt, quod Romanus Pontifex ſuccedat Petro de-
functo.

Cõſutatio argu-
mentorũ, quib⁹
Sectarij cõten-
dunt Rom. Põr.
non eſſe D. Pe-
tri ſucceſſoꝝ.
ARCV. I.

Reſpondeo, quòd hoc iſti negent vel in dubium vo-
cent, facere eos ſtultiſſimè atq; pueriliter, cùm ſit res o-
mnium hiftoriarum & Patrum^h teſtimonio & ipſis Pe-

h Eufeb lib. 2.
cap. 14. & 15. &
25. & lib. 3. ca.
2. & 25. Egeſip.
li. 3. de excidio
Hierofoly. ca.
2. Sulpicius li.

O 3

tti

2. hift. Oroſius lib. 7. hift. c. 6. Eutropius lib. item hiftor. 7. Irenæus lib. 3. c. 3. Tertull. li. 4. con-
tra Marcion. & lib. de præſcript. Epiphã hæreſi 27. Amb. in orat. contra Auxentium, quæ ha-
betur li. 5. ep. poſt epiſt. 32. Aug. lib. 1. cõtra Iulian. c. 2. & aliàs paſſim. Hieronymus in cata-
logo, vbi agit de Diuo Petro, & innumeri alij.

Lege potissimum Nicolaū Sanderum de visib. Monarchia Eccl. li. 6. c. 10. Horantiū lib. 6. Carhol. locorum, c. 12. Lindan. lib. 4. Panopl. c. 82.

Non sequi, si Petrus non fuisset Roma, Romanū Pontificem non esse ipsius successorem in cura Ecclesie vniuersalis.

ARGVVM. II.

Veterū Patrū testimonia de successione Romanorū Pont. ad presentes quoq. Pontifices Rō. pertinere.

tri in vrbe vestigiis confirmata. Qua de re quoniam nō nisi leuissimas ratiunculas pro suis somniis Sectarij illi afferunt, quæ nemini prudenti persuadent, non opus esse iudico iam à me repeti, quæ sunt ab aliis sufficienter, vel potius dicam, penè superuacaneè (quis enim sanus de hoc dubitet?) tractata. Huc accedit, quod si maximè dubitari posset, vtrum D. Petrus Romæ fuisset (quæ tamen ipsa dubitatio nihil profectò differret ab insania) adhuc tamen non id haberent Sectarij quod volunt. Nam inde solum sequeretur, non esse Romanum Pontificem successorem D. Petri etiam in cura diocesis Romanæ (sicut iam ex omnium traditione esse constat) posset tamen adhuc ille Diuo Petro succedere in cura vniuersalis Ecclesie, quam potuisset Petrus annexere Romanæ sedi, tametsi ille fuisset alibi Episcopus, aut etiam nullius fuisset particularis Ecclesie Episcopus. Quemadmodum etiam manens Romæ potuisset alterius diocesis Episcopo vniuersalem curam Ecclesie demandare, si coniunctio illa quidem Romanæ sedis cum successione D. Petri in vniuersalis Ecclesie cura non esset de iure diuino.

SECYNDVM argumentum est, quod Concilia & Patres veteres, quorum auctoritate vtimur, non de huius temporis Pontificibus loquuntur, cum affirmant illos esse Petri successores legitimos ac proinde in Ecclesia tenere primatum, sed de illis qui priscis temporibus Ecclesie Romanæ præfuerunt; Nihil ergo eorum Patrum auctoritas Pontifici Romano præsentis & aliis pro tempore futuris suffragari videtur.

Respondeo, veterum Patrum & Conciliorum testimonia omnino etiam ad hunc præsentem Pontificem Romanum & alios, qui pro tempore, tãquam Petri successores, ab Ecclesia recipientur, pertinere. Nam ratio, ob

ob quam Patres illi suorum temporum Pontifices Romanos, Petri successores esse agnoscebant, alia proprie non erat, nisi quia illi legitimo modo ab Ecclesia Catholica in locum Petri recipiebantur, in qua re (vt supra diximus) consistit hæc ratio successionis. Sed hic etiam Pontifex qui nunc est, legitime item ab eadem Ecclesia in locum D. Petri receptus est, & alij quoq; qui succedēt, similiter (vt pono) recipientur. Ergo huic item Pontifici & futuris, veteres illi Patres testimonium successionis legitimæ perhibuerunt. Quemadmodum simili quoq;

Parte VI.

TERTIVM argumentum est proprie cōtra hoc ipsum quod nunc ponebamus, eos Pontifices Romanos, qui antecesserunt, vsque ad præsentem, esse legitime receptos ab Ecclesia. Etenim à tempore Urbani sexti, qui Gregorio vndecimo demortuo, anno 1378. electus fuit in mense Aprili, vsque ad præsentem Pontificem, nullus videtur legitime successisse. Nam, vt videre est apud Diuum^a Antoninum, & in initio Concilij Constantiensis, eodem anno 1378. in mense Iulio ex Cardinalibus quidam, quòd Pontificis electi mores difficiles non ferrent, Roma discesserunt, & insequenti mense Septembri elegerunt alium Pontificem, qui nominatus est Clemens septimus. Porro, Urbanus Romæ manebat, Clemens Auennioni. Et vterque suos affeclas habebat. Quod schisma vsque ad annum 1417. quo, vndecimo die mensis Nouembris, Martinus quintus electus est, ita continua

ARGVM. III.
*De successione
Romanorum
Pont. à tempore
Urbani sexti.*

*a 3. p. hist. tit.
22. cap. 2.*

tinua successione vtriusq; Pontificis, & Cardinalium ab ipsis Creatorum, continuatum est, vt non possit satis dignosci vter illorum esset verus Pontifex. Imò & alius etiam tertius Pontifex anno 1408. accessit, dictus Ioannes vigesimus tertius, quem aliqui Cardinales ex vtraque factione ad eam rem designati creârunt, vt refert ^b Turcremata. Tandē Martinus quintus à Cardinalibus multis ex illis dubiis & schismaticis, anno, vt dictum est, 1417. creatus est in Concilio Constantiensi. Itaque nec præcedentes Pontifices, nec ipse Martinus V. & consequenter neq; alij Pōtiffices posteriores, qui Martino deinceps successerunt, legitimo modo videntur ab Ecclesia recepti. Accedit etiam, quòd post Martinum quintum, tempore Eugenij quarti, fuit aliud schisma. Amadeus enim quidam in Concilio Basiliensi, à quibusdam electus est, & vocatus Felix; Is postea Nicolao quinto cessit, à quo & Cardinalis creatus est. Neq; tamen videtur satis compertum, vter istorum habuerit maius ius ad Pontificatum, atque ita propter hoc etiam schisma Pontifices illi omnes, qui Nicolao vsq; ad Pontificem præsentem successerunt, videntur dubij.

^b Lib. 4. c. 9.

Schisma quod fuit in Ecclesia à tempore Urbani VI. vsq; ad tempus Concilij Constantien. nihil obstare legitima successioni Pontificum.

Respondeo, Tempore illo, quod ab Urbano sexto, vsque ad Martinum quintum intercessit, illos sanè Pontifices censi posse legitime fuisse receptos, qui in huius Urbani locū successiōis serie recepti sunt; alios verò fuisse Schismaticos. Nā de electione ipsius Urbani nō videtur dubitandū, quin fuerit legitima. Qui proinde de modo, rationeq; eligendi suos successores, poterat id statuere, quod in illa schismatum difficultate magis expedire iudicabat, donec aliquid aliud, ipso defuncto, Ecclesia ea de re decernendum putaret. Sed siue hi, siue illi, durante co schismate, fuerint legitimi Pontifices, siue nullus
 eorum,

eorum, qui in schismate electi sunt, sed tunc sedes quasi vacauerit; nihil hoc quidem interest: modò constet certè ipsum tandem Martinum quintum in Concilio postea Constantiensi legitimo modo receptum fuisse in locum illius Urbani & antecessorum atq; adeò etiam in locum ipsius Diui Petri.

Id autem ita esse, hoc modo probamus. Nam, vt supra dictum est, modus legitimus recipiendi aliquem in Petri successorem ille prorsus est, quem Ecclesia pro ratione temporis & aliarum circumstantiarum præscribit, rectumque esse iudicat; siue is modus præscribatur ab ipso met Pontifice (in quo tanquam in capite residet primaria auctoritas Ecclesiæ, atque adeò ^cius etiam constituendi modum in electione Pontificis) siue præscribatur ab Ecclesia in Concilio vel aliter decernente; quando sedes quidem Apostolica vacaret, aut illius possessio non esset admodum certa, & graues aliqua circumstantiæ postularent eligendi modum aliquem extraordinarium; sicut intelligi potest ex his, quæ eruditè ^d Turrecremata scripsit de decem viis sedandi schismata in electione Pontificis. Nunquam enim deest Christus Ecclesiæ suæ, quin in omni casu possit illa ex schismatum difficultatibus emergere, indubitatum & certum Pontificem pacificè & absq; scandalis recipiendo in D. Petri locum. Nunc certum est, Martinum quintum electum in Concilio Constantiensi fuisse eo modo, qui omnibus circumstantiis illorum temporum consideratis, iudicatus est ab Ecclesia in Concilio tunc congregata optimus. Nam Gregorio duodecimo, qui tum erat Urbani successor, suo iuri (propter Ecclesiæ pacem atq; bonum) cedente, & aliis duobus Antipapis, scilicet Benedicto decimo tertio, & Ioanne vigesimo tertio depositis; omnibus Cardi-

p

nalibus,

Probat, Martinus quintus electione in Concilio Constantiensi fuisse legitimam.

Ut colligitur ex multis Canonibus 79. d. & rectè ostendit inter ceteros Caietanus in Apologia de auct. Pont. & Conc. parte 2. c. 22. d. Li. 4. de Eccle. c. 10.

nalibus, qui Concilio quidem interfuerunt, siue illi veri essent siue falsi, & sex præterea ex qualibet natione, qui Concilio interessent, delectis, ius suffragij actiui & passiu datum est, quorum demum suffragiis Martinus quintus est electus. Qua quidem ratione nihil prudentius tunc temporis, ad tantas schismatum difficultates & scandala sedanda, constitui potuit. Itaque perspicuum certè est, Martinum quintum, legitimum fuisse Petri successorem, & consequenter etiam alios Pontifices sequentes, quia omnes recepti sunt eo modo, quem habita temporis ratione Ecclesia legitime præscripsit: quamuis pro ratione temporis modus ille quidem, quo Martinus electus est, fuerit à solito diuersus. Ordinariè autè iam ea ratio seruetur, ut qui à duabus partibus Cardinalium eligitur, ille Pontifex legitimus habetur.

Ex quibus intelligitur, quàm turpiter VViclephus, quem & alij Sectarij sequuntur, errauerit, cum propositione nona damnata in Concilio Constantiensi asseruit, à tempore Urbani sexti nullum esse recipiendum tanquam Pontificem, sed more Græcorum propriis legibus esse viuendum. Errant isti turpissimè: quoniam via ac ratio fuit, ac erit semper in Christi Ecclesia, ut schismate sedato, vnicus, verus, & indubitatus Pontifex ab omnibus agnoscat. Neq; enim illud schisma, primum fuit in Ecclesia, sed schismata omnino viginti illud præcesserunt, ut^f Turcremata etiam commemorat. Nec ideo tamen nullus ante Urbanum sextum fuit verus in Ecclesia Pontifex.

Iam verò ad illud, quod in confirmationem eius argumenti de schismate Amadei addebatur, facilis est responsio. Nihil enim huiusmodi casu successio Pontificum dubia redditur, cum^f cõstet Amadeum illum cum suis

• Vr patet extra de electi. cap. licet de e. nitanda.

f Lib. 4. de Eccl. cap. 9.

g Lege acta Concilij Cõstant.

suis electoribus apertè schismaticum fuisse, maxima Ecclesiæ parte Eugenium quartum (legitimum sine cōtro-versia successorem Martini quinti) & successorem Eugenij, Nicolaum quintum, pro legitimis Pontificibus cognoscente.

QUARTUM argumentum fieri porro potest contra hoc quod nunc dictum est, eum esse legitimum Petri successorem, quem Ecclesia recipit modo, quem iudicat convenientissimum. Qui legitimus Petri successor est, is à Christo Domino certò & infallibiliter accipit supremam in terris potestatem, qualem habuit Petrus, vt suprà probatum est. At non semper, qui ab Ecclesia legitimo modo in locum Petri recipitur, eam potestatem à Christo Domino accipit. Ergo non illico legitimus Petri successor is est, qui ab Ecclesia recipitur modo legitimo. Id patet in casu, quo per errorem eligeretur mulier, quod saltem posse accidere nō admodum dubitare videntur quidam, et si falsa atque commentitia omnino sit alioquì historia illa de Ioāne foemina, vt ^h O-nūphrius demonstravit. Item idem patet, si errore eligeretur infidelis quispiam nō baptizatus. Talis enim aliqua persona non reciperet verè à Christo primariam potestatem, neq; verè esset Pōtifex, vt ex communi Orthodoxorum sententia ponit Turrecremata.

Respondeo. Quod dictum est, illum esse legitimum Diui Petri successorem, atque adeò primariam auctoritatem à Christo accipere, quem Ecclesia modo legitimo recipit in locum Diui Petri; id non aliter intelligendum est, nisi posito, quòd Ecclesia legitimo modo eum eligat ac recipiat, qui sit alioquì capax pontificatus. Mulier autem & infidelis Pontificatus minimè sunt capaces. Quare argumentum hoc non evertit ea, quæ sunt dicta.

ARGVM. IIII.

*In annotat.
ad Platin Le-
ge etiā Alanū
Cop. dialog. 1.
cap. 8.*

Lib. 4 de Eccl.
p. 2 c. 20.

*A Christo acci-
pere primatum
quis Diui Pe-
tri successorem
eligitur, quomo-
do intelligen-
dum.*

SED HINC rursus nascitur alia difficultas, de qua nō inutiliter tractari solet ab ipsis Catholicis Theologis in Scholis. Nam si casus isti, in quibus incapaces Pontificatus eligantur, possibiles sunt; sequitur, non posse nos penitus esse certos, vtrum hic vel ille electus, sit verus Pontifex? Nam licet simus omnino certi, Ecclesiam veram modo cōuenienti, tum ex parte electorum, tum ex parte modi in eligendo, hunc aut illum legitimè recepisse: at dubitare poterimus, vtrum ille baptizatus sit atq; ad eum sit capax Pontificatus. Ita nec poterimus esse certi, omnino de iis, quæ ille tanquam de fide definierit: Eodemq; res recidet atq; si liceret dubitare, vtrum Deus voluerit esse aliquem omnino successorem Petri in Ecclesia perpetuò, qui sit regula fidei & morum, infallibilis. Illud enim idem incommodum, quod ex hac dubitatione sequeretur; videlicet incertitudo eorum, quæ Romanus Pontifex decerneret: perinde sequeretur ex illa etiam dubitatione, vtrum videlicet hic sit verus successor Petri nec ne.

Ad hanc expediendam difficultatem, libenter illud solum responderem, quod multi docti ac pij viri meritò credunt, atq; ipse mihi persuadeo: nempe nunquam futurum, vt incapax eligatur; Deo, ad auertendum ab Ecclesia sua periculum, facilè (vt potest) id prohibente. Sed quia graues etiam Doctores eiusmodi casum tanquam possibilem admittunt; consequenter sanè cōcedendum est ab illis, non ex hoc ipso tantum, quòd aliquis ab Ecclesia in D. Petri locum electus est, penitus esse certum, quòd is sit verus Pontifex; quandoquidem incapax eius muneris eligi posset, vt admittunt. Cæterum non inde sequitur illud incommodum, quod obiciebatur, nempe vt necesse sit de certitudine definitionum siue decretorum

Quāvis nō esset certū, eum qui in D. Petri successore electus est, esse reuera legitimū Pon-

torum electi Pontificis dubitare. Hoc, inquam, incommodum dico non sequi, idque ostendimus duplici ratione.

Prima, quia certa fide compertum est, firmum esse ac ratum quicquid circa vniuersam Ecclesiam statuit is, qui existimatur ab omnibus fidelibus Pastor Ecclesiae vniuersalis; nam illud Ecclesia tota, quae decipi nequit, tenetur recipere, vt paulò post probabitur. Atqui Pastor vniuersalis ab omnibus fidelibus existimatur, qui ab Ecclesia in locum Diui Petri legitime est receptus. Igitur si is aliquid erga vniuersam Ecclesiam decernat, à nemine dubitari potest, quin illud sit ratum & firmum: siue id quidem infallibiliter decernat tanquam verus Pontifex, cuius videlicet ministerio Deus, ex certa & ordinaria lege in Ecclesia gubernanda, tanquam instrumento, vtritur; siue Deo tantummodo in particulari casu non permittente vt erret, in erroremque adeò inducat vniuersam Ecclesiam, cui se Deus nunquam defuturum promissit. Procedit enim perinde hæc prima ratio, siue concedamus fieri etiam posse, vt falsus Pontifex statuatur aliquid circa vniuersam Ecclesiam, siue id non concedamus, vt concedi reuera non debet, sicut iam videbimus.

Secunda ratio, quare non sequatur illud incommodum, quod obiiciebatur, est, quia cum primùm is, qui est electus Pontifex, statuit aliquid in fide aut moribus, quod ad vniuersam Ecclesiam pertineat, eo ipso est nobis certum de fide, quòd ille sit Pontifex legitimus, qui à Deo videlicet acceperit potestatem illam iurisdictionis primariam. Quæres autem vnde hæc fidei certitudo tunc eliciatur? Respondeo: ex duabus propositionibus de fide, hoc modo: Quem Christus Dominus in iis, quæ vel ad fidem, vel ad mores, pertinent, ab vniuersa Ecclesia audiri

tificem; minime tamen propterea de certitudine illius definitionum esset dubitandum.

Quatenus possum ex fide esse certi quòd is reuera legitimus Pontifex sit, qui est in D. Petri locum ab Ecclesia receptus.

vult; is verus ac legitimus est Pastor Ecclesiae vniuersae. Sed Pontificem ab Ecclesia legitimo modo electum, cum is aliquid ad vniuersam Ecclesiam pertinens in fide aut moribus statuit, audiri vult Christus Dominus ab vniuersa Ecclesia. Ergo verus ille Pastor est vniuersae Ecclesiae.

Prior propositio patet ex illis Scripturae testimoniis, quibus superius probauimus, Christum Dominum super Petrum determinate & eius successores (quorum vnusquisque, communionem quidem eiusdem auctoritatis, esset in Ecclesia futurus quasi alter Petrus) voluisse vt exurgeret totum aedificium Ecclesiae. Nam: *Super te*, inquit, *aedificabo Ecclesiam meam.* Et: *Pasce* (tu Petre) *oues meas.* Et: *Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Quarum certe sententiarum ea vis est, vt per neminem alium hominem singularem, nisi qui communionem eiusdem auctoritatis reuera sit tanquam ipse Petrus, quique praecipuum illud pasce oves Christi vniuersas habeat, Ecclesiam regi, hoc est, obligari eam ad recipiendum fidei & morum instituta, quibus illius aedificium continetur, intelligere debeamus. Ideo enim caeteris Apostolis praeteritis solum Petrum ex nomine toties tamque singulariter Christus, dum eam illi auctoritatem vel promitteret vel tribueret, compellauit, vt ea re clare significaret, per neminem alium hominem singularem, velle se spiritu suo sancto ita instruere Ecclesiam, sicut per Petrum, & eos, qui in eadem auctoritate, tanquam ipse Petrus, futuri essent, vt supra disputatum est.

Iam probatur illa altera propositio posterior: nempe velle Christum, vt is in rebus fidei atque morum ab vniuersa Ecclesia audiatur, qui ab Ecclesia est legitime in Pontificem electus. Nam cum in Scriptura datur praecipuum

Matth. 16.

Ioan. 21.

Lucæ 22.

ptum subditis, vt *Præpositos suos audiant*; de iis Præpositis omnino sermo est, quos subditi suos esse Præpositos agnoscunt & pro talibus habent; alioquin frustra prorsus id præciperetur. Quare certum ex fide est, velle Christum, vt quem Ecclesia vniuersa Pastorem suum esse agnoscit, eum de rebus fidei & morum docentem audiat. Agnoscit autem omnino eum esse suum Pastorem, quem ipsa legitimè elegit ac recepit. Hunc igitur ex Christi voluntate tenetur audire. Certa igitur ex fide est quoque posterior illa propositio. Atque ita patet, conclusionem etiam, quam ex vtraque propositione deduximus, certam ex fide esse: videlicet, electum legitimè in Pontificem, posteaque aliquid erga vniuersam Ecclesiam definientem, verum esse Pontificem: ac proinde minimè de certitudine illius decretorum esse dubitandum.

Ex quibus rebus consequitur, si quis fortè in Pontificem, huius auctoritatis incapax (quod minimè vereor futurum) eligeretur, nunquam tamen fore, vt is aliquid erga vniuersam Ecclesiam decerneret, sed vel discederet è vita, priusquam ad id ventum esset, vel illius certè vitium & incapacitas Deo prouidente detegeretur. Neque verò hoc foret aliquod miraculum, sed quiddam omnino consequens ex ordinaria illa Christi lege, qua is voluit Ecclesiam suam vniuersam non per ministerium alicuius alterius hominis singularis, præterquam legitimi Pastoris, gubernare.

Erga particularem verò Ecclesiam aliquam, aut aliquas etiam personas, non esset vsque ad eò incommodum concedere, posse aliquid statuere eum, qui verus non esset Pontifex. Quo casu Deus per se (sicut in similibus casibus piè credi posse, notat ex sententia D. Thomæ & aliorum Theologorum Turrecremata) suppleret, ad aliorum

Hebr. 17.

Si quis incapax Pontificatus in Pontificem eligeretur, nunquam aliquid statueret erga Ecclesiam vniuersam: & de id probetur.

Lib. 4. de Eccl. p. 2. cap. 20.

aliorum videlicet necessarias utilitates, ministerium Pastoris veri. Ut confirmando per se (exempli causa) eos Episcopos, quos ille Pontifex confirmasse verè putaretur.

Sed quæret hîc aliquis: cuiusmodi debeat esse illud, ad vniuersalem Ecclesiam pertinens, quod cum Pontifex statuit, intelligitur sine vlla dubitatione esse verus Pontifex. Nam si opus est, ut aliquid circa fidem definiat; cum eiusmodi definitiones à paucis Pontificibus & rarò fiant; rarò etiam ex fide constabit, aliquem esse Pontificem verum.

Quandiu Pontifex nihil circa Ecclesiam vniuersam statuit, non esse incommodum, si non etiam ex fide cõstet ipsum esse verum Pontificem.

Respondeo primò, quandiu Pontifex quidem nihil erga vniuersam Ecclesiam statuit, nihil vel parum admodum imminere periculi, si diu aut etiam omnino non constaret ex fide, illum esse verum Pontificem, sed certitudine tantum morali. Plus enim quiddam est, sedem Apostolicam omnino vacare, quam non prorsus ex fide constare, num is, qui in ea præsidet, legitimè ac verè præsideat. Et tamen vacat quandoque sine magno Ecclesie incommodo sedes Apostolica aliquandiu. Minus igitur incommodum erit, si is qui in ea præsidet, morali tantum certitudine existimetur ritè præsidere, non autem indubitata fide.

Ex qualibus decretis Pontificis circa vniuersam Ecclesiam, colligi certò possit, illum esse legitimum Pontificem.

Deinde dicimus, non modò ex definitione fidei, sed etiam ex aliqua institutione circa mores, ad vniuersam Ecclesiam pertinente (quales sæpè fiunt à Pontificibus) colligi posse de fide, quòd aliquis sit verus Pontifex. Imò etiam ex dispensatione Thesauri Ecclesie per generalem indulgentiam siue iubileum. Nec enim his etiam modis Christus Ecclesie suæ prospicit, alterius ministerio præterquam veri Pastoris. Quare non ita rarò accidit, ut per fidem constet de vero Pontifice.

POSTRE-

POSTREMO à nobis illud breuiter refellendum est, quod vaniloqui hæretici obiiciunt, aliquos Romanos Pontifices à nonnullis principibus aut etiam ab aliis grauius viris vehementius quandoque reprehensos fuisse, atque etiam eo loco habitos, quasi non Petri successores & Christi Vicarij, sed Antichristi essent. Quo in calumnie genere eò etiam nostri Aduersarij processerunt impudentiæ, vt eam communem fuisse Ecclesiæ existimationem de Pontificibus Romanis suadere quidam vanissimè & mendacissimè conentur. Sed cum hanc de Antichristo contumeliam varij Theologi, nec ita pridem, doctissimè refutârint; & quo loco Romanus Pontifex in Ecclesia semper sit habitus ex allatis suprâ testimoniis aduersus istorum vanitatem, satis superque iam constet; breuiter iam pro instituto nostro respondemus: Si qui ex Orthodoxis acrius aliquando in Romanum Pontificem inuecti sunt, ij non ad locum & auctoritatem, sed ad priuata vitia personæ, seu conficta, seu vera, respexerunt. Quod nobis nihil sanè obstat. Nec enim, vt illi sedi auctoritas sua constet, defendi necesse est, omnes & singulos, qui in ea sederunt, fuisse innocentissimos.

Quin imò Schismaticis istis Romanorum Pontificum obrectatoribus, qui mendaciis ferè *diaboli voce confictis aduersus sacerdotes Dei* (vt de sui temporis hæreticis grauissimis verbis scripsit Cyprianus) *Catholica unitatis concordiam rumpere conantur*, fidenter idem respondemus, quod ad similes criminationes (sunt enim omnes hæretici, quod ad odium sedis Apostolicæ attinet, similes) olim respondit Diuus Augustinus Donatistis hæreticis. *Cathedra* (inquit) *tibi quid fecit Ecclesia Romana? in qua Petrus sedit, & in qua hodie Anastasius* (dicamus nos, Gregorius) *sedet, quibus nos in Catholica unitate cōnectimur,*

Lege præsertim Sanderū, roto l. 8. de visib. Monarch. Eccles. Item Michaëlem Agerum Friburgensem, de eodem argumento, contra Herbrandum.

Criminationibus hæreticorū, in Rom. Pont. quomodo respondendum. Lib. 2. contra litt. Petilianij, cap. 51.

& à qua vos nefario furore separastis. Quare appellas Cathedralam pestilentiae, Cathedralam Apostolicam? Si propter homines, quos putas legem loqui & non facere: nunquid Dominus Iesus Christus propter Phariseos, de quibus dixit: Dicunt enim & non faciunt: Cathedra in qua sedebant, ullam iniuriam fecit? Nonne illam Cathedralam Moysi commendauit, & illos tamen, seruato Cathedrae honore, redarguit? Ait enim: Super Cathedralam Moysi sedent, quae dicunt facite, quae autem faciunt, facere nolite. Dicunt enim & non faciunt. Hæc si cogitaretis (nonne Sectarios hodie etiam alloqui videtur?) non propter homines, quos infamatis, blasphemaretis Cathedralam Apostolicam, cui non communicatis. Tum etiam idem Augustinus: Cum tales (Pharisei) sederint super Cathedralam Moysi, cui Dominus honorem seruauit: quare vos propter eos, quos istis siue iuste, siue iniuste comparatis, Cathedralam Apostolicam blasphematis? Hæc Augustinus. Quæ à nobis hoc tempore similiter, aduersus Sectariorum maledicta in Romanos Pontifices, iure optimo vsurpantur.

Matth, 23.

Lib. 2. contra
lit. Petil. cap.
72.Lib. 4. Regist.
cp. 32.

*Redarguitur
Sanctus Secta-
riorum quod
D. Gregorij te-
stimonio con-
tetur oppugnari
Rom. Pont. pri-
matum.*

Ex quo etiam intelligi potest, qua ratione & illud accipi debeat, quod D. Gregorium scripsisse legimus: Antichristi præcursorem eum esse, quisquis se, contemptis reliquijs, Episcopum vniuersalem appellare audeat. Non enim locum ipsum & dignitatem vniuersalis Episcopi Gregorius exagitat, sed superbiam & arrogantiam in eo nomine temerè vsurpando. Quod vitium iure optimo in illo Ioanne Constantinopolitano, schismaticè primatum affectante, aduersus quem Gregorius eo loco scribebat, reprehendere potuit. Ac sanè maximam esse Sectariorum vanitatem, quod illud etiam Gregorij dictum aduersus Pontificis Romani primatum obiicere soleant, ex ea re perspicuum est, quod in eo ipso loco, vbi Gregorius vocabulum illud exagitat, simul etiam Petri primatum, cuius

cuius ipse successorem se profitetur, agnoscit, ac luculenter asserit. *Cunctis*, inquit, *Euangelium scientibus liquet, quod voce Dominica, sancto & omnium Apostolorum principi Petro, totius Ecclesia cura commissa est, &c.* Et infra vocabulum etiam ipsum vniuersalis Episcopi Romano Pōtifici à Chalcedonensi Synodo delatum esse memorat; quamuis illud Pontifex modestè de rectauerit. *Certè*, inquit, *pro beati Petri Apostolorum principis honore, per venerandam Chalcedonensem Synodum Romano Pontifici oblatum est* (nomen vniuersalis.) Idem alibi scribens ad illum ipsum Ioannem: *Nunquid non, sicut vestra sanctitas nouit, per venerandum Chalcedonense Concilium huius Apostolica sedis Antistites, cui, Deo disponente, deseruio, vniuersales, oblato honore, vocati sunt?*

Lib. 4. epist. 32.

Ibidem.

Lib. 4. epist. 38.

Tria igitur à nobis hæctenus probata atque defensa sunt, ex quibus certissimè cōcludimus, Romanum Pontificem suprema in Ecclesia auctoritate ad constituendum infallibiliter de rebus fidei & morum præditum esse. Primò, auctoritatem eiusmodi Diuo Petro à Christo tributam esse. Secundò, non Petro solùm, sed eius etiam vsque in seculi finem legitimis successoribus eam à Christo auctoritatem tribui. Tertiò, Romanos omnino Pontifices esse in eo genere legitimos Diui Petri successores. Quare manet profectò Romanum Pontificem pro tempore existentem cum esse, cui tanquam successori D. Petri, vniuersalis Ecclesiæ cura, quod ad fidem moresque spectat, commissa sit, & in quo proinde de quæstionibus omnibus fidei decernendi auctoritas resideat.

¶

q 2

ANALY